

MATYU

Yesu Kiliſi xolac niviha

wê Matyu kivuu ge

Yesu Kiliſi tivae bue lê
(Luk 3:23-28)

1 ¹Yesu Kiliſi tivae bue he lê yêp ga. Devit pum lec Eblaham di Yesu pum lec Devit.

²Eblaham nu Aisak.

Di Aisak nu Jekop.

Di Jekop nu Yuda he lie.

³Yuda nu Peles yuu Sila wê ta Tema ge.

Di Peles nu Heslon.

Di Heslon nu Lam.

⁴Di Lam nu Aminadap.

Di Aminadap nu Nason.

Di Nason nu Salmon.

⁵Di Salmon nu Boas wê ta Lehap ge.

Di Boas nu Obet wê ta Lut ge.

Di Obet nu Jesi.

⁶Di Jesi nu Devit wê tu Islel nêñ king.

Di Devit nu Solomon. Solomon ta ge wê liya Yulaia.

⁷Di Solomon nu Liaboam.

Di Liaboam nu Abaisa.

Di Abaisa nu Esa.

⁸Di Esa nu Jehosapat.

Di Jehosapat nu Jolam.

Di Jolam nu Asaia.

⁹Di Asaia nu Jotam.

Di Jotam nu Ehas.

Di Ehas nu Hesekaia.

¹⁰Di Hesekaia nu Manasa.

Di Manasa nu Emos.

Di Emos nu Josaia.

¹¹Di Josaia nu Jekonaia he lie wê tibii Babilon vông vevac vô he di hôm he Islel vihati xôn di kô he mi la vac vigwe Babilon nêb he i vông yuac pileva vô he mi dô.

¹²He dô vac vigwe Babilon di Jekonaia nu Sialtiel.

Di Sialtiel nu Selababel.

¹³Di Selababel nu Abaiat.

Di Abaiat nu Elaiakim.

Di Elaiakim nu Eso.

¹⁴Di Eso nu Sedok.

Di Sedok nu Ekim.

Di Ekim nu Elaiat.

¹⁵Di Elaiat nu Eliesa.

Di Eliesa nu Matan.

Di Matan nu Jekop.

¹⁶Di Jekop nu Josep wê vinê Malia.

Di Malia kô nu Yesu wê he nêl lê ên nêbê Kilisi.

¹⁷Om bue wê pum lec Eblaham di i la tyip vô Devit ge, he tiyi xocbê vigê yuu di tô mi la yuudiyuu (14). Di bue wê pum lec Devit di i la tyip vô buc wê tibii Babilon vông vevac vô he Islel di kô he mi la vigwe Babilon ge, he tiyi xocbê 14. Di bue wê dô vô buc wê he Islel dô vac vigwe Babilon di i la tyip vô Kilisi buc ge, he tiyi xocbê 14 êno.

Malia kô nu Yesu Kilisi

(Luk 2:1-7)

¹⁸Kiyang lec wê Yesu Kilisi yubac ge bêga ên nêbê xomxo vinoo nêb Malia ob kô Josep. Lêc yuu gên o kôma lêm, di he yê wê Malia xêyaa ge, lêc ge yuac wê Myakilôhô Ngibua vông. ¹⁹Malia liya Josep ge xomxo niviha, om nêb ob vông Malia ni yoc vô xomxo manôn lêm, om xo ên nêb ob sea Malia lê, lêc nêb ob nêl kiyang wê nu dô vac Malia xêyaa ge kitong vô xomxo tibeac lêm. ²⁰Josep gên dixo kiyang wê nêb ob sea Malia ge vac nilô, mêtê Apumtau vông angela ti lam nêl kiyang vô Josep vac vivia bêga ên nêbê, “Devit nu Josep, le i lêc xona ên wê ông ob kô Malia ge lêm, ên nipwo wê Malia ob kô ge Myakilôhô Ngibua vaci vông vô Malia. ²¹Om Malia ob kô nu tuc, di ông ob nêl i lê ên nêbê Yesu, ên lê tige kehe bêga nêbê obêc vô lie vêx yiu vux vêl ên he nêbê nipaên.”

²²Angela nêl bêge, om kiyang wê Apumtau nêl vô plopete ti ilage vô nôn lec. Plopete tige nêl bêga ên nêbê,

23 “Wê lê. Vêxwo ti ob xêyaa di kô nu ti dî ob nêl i lê nêbê Emanguel.” Plopete nêl bêge, dî lê Emanguel kehe bêga nêbê Anutu dô hixôn il.

24 Josep yêp mi kidi lec di vông tiyi xocbê Apumtau angela nêl vô i ge di viac vînê Malia mi dô hixôn lê, ²⁵ lêc o yêp hixôn lêm di i la tyip vô buc wê nu tuc yubac ge di Josep nêl i lê nêbê Yesu.

Xomxo piyôp levac lam nêb ob yê Yesu

2 ¹Malia kô Yesu vac vigwe Betlehem vac vigwe levac Judia. Helot tu he Islel nêl king mi dô vac vigwe Jelusalem. Mêdêc xomxo piyôp levac ya lam gê vigwe wê hiyôv tyip lam ge mi val Jelusalem di nêl ên nêbê, ²“Nipwo paha wê ob tu xam Yuda nêm king ge, tyo dô tina? Xe xê pitua wê i vông ge vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge, om xe lam ên xe nêb xe ob lam yev vixam kitu vô i.” ³Helot ngô kiyang wê he nêl ge di nilô vô viyin mabu om tibii Jelusalem vihati ge, he nilô vô viyin hixôn. ⁴Om Helot tyuc he Yuda levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee vihati lam di kinêg vô he ên nêbê, “Xomxo ti wê lê nêbê Kilisi ge ob yubac vac vigwe tina?” ⁵Om he nêl lax vô i ên nêbê, “Tyo ob yubac vac vigwe Betlehem vac vigwe levac Judia. Ên plopete ti kivuu kiyang ilage i yêp bêga nêbê,

⁶‘Ông Betlehem vac vigwe levac Judia, ông vigwe nipwo, lêc ông tu levac nginoo Judia levac vêl, ên xomxo levac ti obêc val vac xam mahigun di ob viac a lige Islel.’”

⁷Helot ngô kiyang tige, mêdêc vông kiyang la xôpacên vô xomxo piyôp levac tigeê ên nêb he i lam vô i. He lam om Helot kinêg vô he nêbê buc tina wê pitua val tyip lec ge? Om he nêl kitong vô i. ⁸Mêd Helot nêl vô he ên nêbê, “Xam loc Betlehem di loc vông yuac levac lec myagên nipwo tige, di xam obêc wêvô ge od xam lôm nêl vô a ên a êno ob loc yev vixag kitu vô i.”

⁹Om he ngô Helot via di loc mi la, di pitua wê he yê vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge la mug ên he di mîla le kisii vîxumac ti wê nipwo tige diyêp vac ge. ¹⁰He yê pitua tige di xêyaa vô nivîha yang, ¹¹di he la vac xumac nilô di la yê nipwo tyo yuu ta Malia, di yev vixa kitu vô nu tige di pimil i. Pyap dêc he hikwee susu vac he vîxec di tung la vô nipwo tyo. Susu wê he vông vô i ge gol di xax myaluc, di susu nivîvea nivîhaviha hixôn. ¹²Vô bucê Anutu nêl kitong vô he vac vivia ên nêbê, “Xam lôc vôen Helot tii vacên i ma.” Om he lax môp bangwe mi la ben.

Josep kô Malia yuu Yesu mi yon la Isip

¹³Xomxo piyôp levac tige la, mêdêc Josep yê Apumtau nêl angela ti vac vivia di angela tige nêl vô i ên nêbê, “Kidi lec mi kô nipwo yuu ta di mon pec mi loc Isip mi loc dô di i loc tyip vô buc wê a ob nêl kiyang vô ông i tii vac ge, ên Helot ob myag nipwo tige ên nêb ob hi i yib.” ¹⁴Josep

ngô angela via om kidi lec vô bucêñ di kô nipwo tige yuu ta dì yon la vigwe levac Isip, ¹⁵dì la dô dì i la tyip vô buc wê Helot yib vêl ge. Om Apumtau kiyang wê plopete nêl ilage vô nôn lec. Plopete nêl bêga ên nêbê, “A tyuc nug tuc gê Isip mi i lôm.”

Helot vông nue vevac la hi Islele nue vux yib

¹⁶Mêdêc Helot xovô nêbê xomxo piyôp levac tige kityoo dì o milax vô i lêm, om xêyaa vô myavinê mabu. Om vông tibii la vigwe Betlehem dì la vac vigwe wê yêp ninyawehê vô Betlehem ge hixôn ên nêb he i loc hi vux nipwo wê klismas ti me yuu ge vihati i yib. Helot nêl bêge ên xomxo piyôp levac nêl vô i ên nêbê he yê pitua ila dì klismas yuu lam la vêl. ¹⁷Om kiyang wê plopete Jelemaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

¹⁸“He ngô via vac vigwe Lama wê xomxo vông tilôt dì byag levac mabu ge. Lesel byag ên nue, dì xomxo ti o tiyi wê ob vông i nilô vô viyin maên ge lêm, ên nue vihati yib mîma.”

Josep kô vinê yuu nu tuc mi lax dô Islel

¹⁹Tîmuêñ wê Helot yib vêl ge od Apumtau angela ti nêl vô Josep vac vivia ên nêbê, ²⁰“Kidi lec dì kô nipwo yuu ta dì mon lôc mi loc vac vigwe Islel i tii vac, ên he wê nêb ob hi nipwo tige i yib ge, he yib vêl.” ²¹Mêgêm Josep kidi lec mi kô nipwo hixôn ta dì yon lax mi la Islel.

²²Lêc Josep ngô wê Akeleas kô ma Helot nipilêhê dì viac vigwe Judia, om xona ên nêb ob lax mi la vigwe tige lêm. Om Anutu nêl kiyang vô Josep vac vivia tii vac, om Josep loc mi la vigwe levac Galili, ²³dì la dô vac vigwe Nasalet. Om kiyang wê he plopete nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê, “He ob nêl bê i ge xomxo Nasalet ti.”

Jon Lipacêñ nêl kiyang

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

3 ¹Vô buc tige Jon Lipacêñ kidi mi la vac vigwe mahigun pileva vac vigwe levac Judia, dì nêl kiyang vô xomxo bêga ên nêbê, ²“Xam pilepac xam, ên Anutu buc vô kwabo lec.” ³Jon ge wê plopete Aisaia nêl i kitong ilage bêga ên nêbê,

“Xomxo ti tyuc via levac vac vigwe mahigun pileva ên nêbê, ‘Xam viac Apumtau môp wê obêc lam vac ge dì vông i môp i yêp bôbac.’”

⁴Jon mi vînyum ngakwi wê he vông ya bwoc kamel niviluhu ge dì vêx let wê bwoc levac ninivi ge hixôn, dì yaêñ wê mi ya ge hiveac hixôn vinoluc. ⁵Dì xomxo Jelusalem dì xomxo vac vigwe levac Judia hixôn he vac vigwe toto wê yêp kwabo vô mia Jodan ge, he lam vô Jon vac mia Jodan, ⁶dì nêl he nêñ nipaêñ kitong, dì Jon lipac he ya mia Jodan.

⁷He Palisi hixôn Sadyusi tibeac lam ên nêb Jon i lipac he, lêc Jon yê di nêl vô he ên nêbê, “Myel nipaên nue xam! Letya nêl vô xam ên nêbê xam ob pec ên Anutu xêyaa myaviné wê ob val vô xam timuên ge? ⁸Xam pilepac nilôm i vô paha lec lê, lêc vông môp nivîha wê ob nêl kitong bêga bê xam pilepac xam pyap. ⁹Di le i lêc yong xacxam va di xo bê Eblaham bue xam lêm. Ên a ob nêl vô xam bê Anutu tiyi wê ob nêl di ngidax tigae ob tu Eblaham bue ge. ¹⁰Xam tiyi xocbê xax wê xomxo ob vuv vêl ge. Ên xax wê o vuac nôn nivîha lêm ge, xomxo ob vuv vihati vêl di nêx i la vac ngwax.

¹¹“A lipac xam ya mia ên wê xam pilepac xam pyap ge, lêc xomxo ngwe wê ob val timuên ge, xêkizêc wê i vông ge luu xêkizêc wê a vông ge vêl, di a o nivîha tiyi wê a ob kilê i su ge lêm. Xomxo tyo ob lipac xam ya Myakilôhô Ngibua hixôn ngwax. ¹²Xomxo tyo vigê obêc hôm nôn nivîha di tung i la vac xumac wê nôn nivîha ob dô vac ge, di ninivi pileva ge wê ob nêx i la vac ngwax wê yibê obêc ma ge, ên ngwax i ya vêl.”

Jon lipac Yesu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³Yesu sea vigwe Galili di lam la Jodan vô Jon ên nêb i lipac i. ¹⁴Lêc Jon kol i di nêl vô Yesu ên nêbê, “Ông obêc lipac a ge od nivîha, lêc bêna lêc ông lam vô a ên ông nêb a lipac ôngê?” ¹⁵Lêc Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Ông vông i tiyi wê a nêl ge di lipac a, ên u obêc vông môp vihati wê Anutu vông vô u ge i vô nôn lec.” Om Jon ngô di lipac i.

¹⁶Yesu lipac mia pyap dêc lutibed sea mia di lax kehe, mêtêc lag puunê tax di Yesu yê Anutu Myakilôhô Ngibua tiyi xocbê tucluu manôn ge di i lam dô lec i. ¹⁷Mêtêc vya ti lam gê lag puunê bêga nêbê, “A nug tige wê a xêgyaa vin lec i di a xê i nivîha.”

Seten yaxên Yesu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 ¹Mêtêc Myakilôhô Ngibua didii Yesu mi la vac vigwe myadongên wê xomxo dô vacên ma ge ên nêb Seten i yaxên i. ²Mêtêc Yesu o ya yaén ti lêm tiyi vidiiên kehe yuu di bucên kehe yuu, om vip den i. ³Om Seten wê mi yaxên xomxo ge val di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu ge od ông nêl di ngidax tigae i tu yaén ên ông wa.” ⁴Lêc Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Susu yaén vaci o tiyi wê ob vông xomxo dô mavîha ya ge lêm. Nge, xomxo ob dô mavîha ya kiyang vihati wê lam vac Anutu mya ge.’” ⁵Yesu nêl bêge. Nang dêc Seten kô i mi yuu la vigwe ngibua Jelusalem di lax i la lec Anutu xumac ngibua kitôn kisii, ⁶di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu ge od ông sox mi loc kibun, ên kiyang ti yêp vac xolac bêga ên nêbê,

‘Anutu obêc vông angela wê i vông ge lam viac ông, di hôm ông kisii ya vigê ên nêb ông viñuxên vixam lec ngidax i ma.’”

7Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac nêl kiyang ngwe hixôn bêga nêbê, ‘Le i lêc yaxên Apumtau wê ông Anutu ge lêm.’”

8Nang dêc Seten kô Yesu mi yuu la lec kitôn dia ti kisii, di Seten hilung vigwe wê yêp kibun ga ge vihati hixôn susu niviha vihati vô Yesu, ⁹di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc yev vixam kitu vô a di pimil a ge od a obêc vông vigwe hixôn susu tigae vihati vô ông di ông ob tu kehe.” ¹⁰Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Seten, pec mi loc vê! Ên xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Ông yev vixam kitu vô Apumtau wê ông Anutu ge vaci di vông yuac wê ici va vông ge.’”

11 Yesu nêl bêge, mèdec Seten sea i mi la, di angela ya val ngidu Yesu xôn.

Buc taxlee wê Yesu nêl xolac vac vigwe levac Galili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Yesu ngô wê tibii tung Jon la dô vac xumac kalabuhu ge, om la vigwe levac Galili mi la dô vigwe Nasaleet. ¹³Mêdec sea vigwe Nasaleet di la vigwe Kapaneam wê yêp vô mia luaên ninja vac vigwe levac wê Sebyulan yuu Naptalai vông ilage. ¹⁴Om kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

15 “Vigwe Sebyulan hixôn vigwe Naptalai, yuu yêp vô mia luaên ninja, di mia Jodan yêp vilu ganê. Tibii madiluhu wê o xomxo Yuda lêm ge lam dô vac vigwe Galili tige. ¹⁶Om he wê dô vac mapitoc ge he yê xêseac levac. Di he wê dô vac vigwe yibêñ mapitoc ge, xêseac val vô he pyap.”

17Kiyang nêl bêge. Ge buc taxlee wê Yesu nêl xolac vô xomxo bêga ên nêbê, “Xam pilepac xam, ên Anutu buc vô kwabo lec.”

Yesu tyuc xomxo yuudiyuu ên nêb he i timu vô i vixa
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Yesu mila vô mia luaên Galili ninja di yê xomxo yuu, Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge di li vux lê nêbê Andlu. Yuu nêx leac ti vac mia luaên tige nêb ob hi pis, ên yuu mi vông yuac lec pis hiên ên nêb ob kô mone lec. ¹⁹Mêdec Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu lam timu vô a vixag, ên a ob vông muu didii xomxo mi lam vô a i tiyi xocbê muu didii pis vac leac ge.” ²⁰Om lutibed yuu sea leac dô xel di la hixôn Yesu.

21 Mêd yon mila yê Sebedi nu Jems yuu Jon wê yuu dô lec dipac hixôn ma Sebedi di duu leac wê tip sea ge xôn. Mêdec Yesu keac yuu lam, ²²om lutibed yuu sea dipac hixôn ma di la hixôn Yesu.

Yesu vông xomxo tibeac wê yidac kehe toto ge vô niviha lec
(Luk 6:17-19)

23 Yesu la vilee vac vigwe levac Galili di la nêl kiyang vô xomxo vac he xumac lilo toto di nêl xolac niviha lec Anutu ben lag puunê vô he,

di vông he wê yidac hixôn myavinê toto ge vihati vô niviha lec. ²⁴ Om xomxo nêl Yesu lê la vac vigwe levac Silia vihati. Di he kô xomxo wê yidac kehe toto ge vihati mi lam vô i, hixôn he wê kô myavinê ge, di he wê vimwo nipaên dô vac he nilô ge, di he wê yidac vông he vixog sea ge, di he wê len vô xêlehe ge. Mêd Yesu vông he vihati vô niviha lec. ²⁵ Di xomxo kidu kidu wê lam gê Galili hixôn vigwe vigê yuu wê lê levac nêbê Dekapolis ge di he Jelusalem di he Judia di he wê lam gê mia Jodan vilu ganê ge, he vihati la timu vô Yesu vixa.

Yesu la lec kitôn kisii di nêl kiyang
(Luk 6:20-23)

5 ¹ Yesu yê xomxo kidu levac wê kituc lam vô i ge, om sea he mi la lec kitôn di la dô kibun. Mêdêc nue ngivihi lec mi la vô i, ² di i nêl kiyang vô he bêga ên nêbê,

³ “Xomxo wê xovô ên nêbê he tiyiên ma wê Anutu ob yê he niviha ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu ben lag puunê tu he ben.

⁴ “Xomxo wê nilô vô viyin om he byag ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu obêc vông he nilô vô viyin maên.

⁵ “Xomxo wê o kô he lec lêm ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu obêc nêl he lê lec kibun ga vihati.

⁶ “Xomxo wê xêyaa vin lec môp niviha wê Anutu vông ge tiyi xocbê he xêyaa vin lec nêbê ob ya yaên di num mia ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên môp niviha wê he vông ge, Anutu ob vông i vô nôn lec.

⁷ “Xomxo wê xo vigwe pisiv ên xomxo ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu obêc xo vigwe pisiv ên he.

⁸ “Xomxo wê nilô xêseac ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên he obêc yê Anutu.

⁹ “Xomxo wê vông kisoac vac xomxo wê kunacma ge, he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu obêc nêl ên nêbê he tu i nue.

¹⁰ “Xomxo obêc tîmu vô môp niviha wê Anutu vông ge, lêc tîbii obêc vông viyin vô he ên môp tigeer ge od he i dô hixôn xêyaa niviha, ên Anutu ben lag puunê tu he ben.

¹¹ “Xomxo obêc yê wê xam vông i vin a ge lêc obêc so vya vô xam di vông viyin vô xam di kityoo kiyang tibeac tibeac lec xam ge ¹² od xam dô hixôn xêmyaa i niviha, di hi vixam i pec, ên nôn niviha wê xam ob kô ge dô bin xam vac Anutu ben lag puunê. Xam xovô ên xam nêbê xomxo vông viyin tibêge vô plopete wê dô mugê ilage.

Kiyang pilepacêñ lec sol yuu xêseac
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ “Xam tiyi xocbê sol wê ob vô niviha vô xomxo kibun ga vihati ge. Lêc sol obêc vô nyen maên ge, od il ob vông vatya vô ên i vô nyen nangê?

Ge vô nipaên pyap, dì o tiyi wê ob vô niviha tii vac dì vông yuac ti ge lêm, om xomxo ob nêx i la dô xel dì kê vac kibun.

¹⁴“Xam tiyi xocbê ngwax xêseac wê ob linac lec vigwe vihati ge. Èn vigwe levac ti obêc yêp lec kitôn kisii ge od ob yêp xôpacên lêm. ¹⁵Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od obêc lax i la le xôpacên vac dêg nilô lêm. Nge, ob yu i la yux seac ên nêb i linac lec xomxo vihati wê dô vac xumac nilô ge. ¹⁶Om xêseac wê xam vông ge i lêc linac vô xomxo vihati manôn êno bêge, ên he i yê môt niviha wê xam vông ge dì hi vixa i pec ên Mag Anutu wê dô lag puunê ge.

Yesu nêl kiyang lec Moses xolac

¹⁷“Le i lêc xo bê a lam ên a nêb a ob kitya Moses xolac hixôn plopete kiyang vêl lêm. Èn a o lam ên a nêb a ob kitya kiyang tigee vêl lêm. Nge, a nêb a ob vông i vô nôn lec. ¹⁸A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê gwêbaga dì i loc tyip vô buc wê lag yuu kibun xôa obêc ma ge, kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, bo ti xôa obêc ma lêm. Nge, vihati ob yêp dì ob vô nôn lec timuên. ¹⁹Om xomxo ti obêc pwoo Moses xolac bo ti vac dì didii xomxo vac ên nêb he i timu vô i vixa ge od xomxo tige ob kô lê nipwo vac Anutu ben lag puunê. Lêc xomxo ti obêc timu vô xolac vihati dì didii xomxo vac ên nêb he i timu vô ge od xomxo tige obêc kô lê levac vac Anutu ben lag puunê. ²⁰A ob nêl vô xam bê môt niviha wê xam vông ge i luu wê xomxo xolac kehe hixôn he Palisi mi vông ge vêl. Lêc obêc ma ge od o tiyi wê xam ob la vac Anutu ben ge lêm.

Kiyang lec môt xêyaa myavinê (Luk 12:57-59)

²¹“Xam ngô kiyang pyap wê yêp vô bume ilage bêga nêbê, ‘Le i lêc hi xomxo i yib lêm. Xomxo ngwe obêc hi xomxo ngwe yib ge od ob la kot dì kô myaviwen.’ ²²He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê xomxo ngwe obêc kunac li ngwe ge od ob la kot dì kô myaviwen. Dì xomxo ngwe obêc so vya vô li ngwe ge od xomxo i vông i loc vô hizap levac ên i titô i. Dì xomxo ti obêc nêl nipaên lec li ngwe nêb yacyac ge od ob la dô vac ngwax levac vac vigwe nipaên.

²³“Om ông obêc kô daa mi la le vô alta, lêc ông xovô bê muu lime ti kiyang obêc yêp ge ²⁴od ông sea daa tige i dô kwabo vô alta dì lôc mi loc, ên muu viac kiyang vêl lê, lêc ông lôm tung daa timuên.

²⁵“Xomxo ti obêc kô ông mi la kot lêc muu ob gên diloc vô môt ge od muu viac kiyang vôma. Lêc obêc ma ge od xomxo tyo obêc tung ông la vac hizap levac vigê, dì hizap levac ob vông ông la vac xêhipu vigê, dì xêhipu ob tung ông la dô vac kalabuhu, ²⁶dì a nêl vixôhilôg vô ông bê ông obêc lop mi lôm vêl ên kalabuhu lêm. Nge, ông ob dô dì hi myaviwen vihati i ma vêl lê.

Kiyang lec mōp yōdac vēx yuu vux

²⁷“Xam ngô kiyang pyap wê xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Le i lêc vông mōp yōdac vêx yuu vux lêm.’ ²⁸He nêl bêge, lêc a ob nêl vô xam bê vux ti obêc yê vêx ti dì nilô yetac ên ge od tiyi xocbê vux tige vông yōdac vô vêx tige vac nilô. ²⁹Om ông mamnôn vilu hiyôv obêc didii ông mi la vac mōp nipaên ge od ông pul vêl dì nêx i loc, ên ông nimnivi mya tige obêc la xôa ma ge od ông ob dô nimviha, lêc obêc dô ge od ông nimnivi vihati ob la vac vigwe nipaên. ³⁰Di ông vigêm hiyôv obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov vêl dì nêx i loc, ên ông nimnivi mya tige obêc la xôa ma ge od ông ob dô nimviha, lêc obêc dô ge od ông nimnivi vihati ob la vac vigwe nipaên.

Yesu nêl kiyang lec xomxo wê nêb ob sea vinê ge

(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹“Xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nêb ob sea vinê ge od i kívuu kípihac wê nêbê yuu ob seama ge ti mi vông vô vinê lê, lêc yuu i seama.’ ³²He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê vux ti vinê obêc vông mōp yōdac vô vux ngwe lêm, lêc liya sea vinê tyo dô ge od vux tige vông vinê la vac yôdac, dì vux ti obêc kô vêx ti wê liya sea i dì la ge od vux tige vông yôdac vô vêx tige.

Kiyang lec mōp wê xomxo hilung vigê la kisii dì nêl kiyang ge

³³“Xam ngô kiyang pyap wê yêp vô bume ilage bêga ên nêbê, ‘Le i lêc hilung vigê loc kisii dì nêl kiyang kityooën hixôn lêm. Nge, xam obêc hilung vigêm la kisii ge od xam timu vô kiyang wê xam nêl ge i yêp bôbac vô Apumtau manôn.’ ³⁴He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê le i lêc hilung vigê i loc kisii dì nêl kiyang ti hixôn lêm. Dì le i lêc nêl kiyang ti dì nêl vigwe lag puunê lê hixôn ên nêb i ngidu xam kiyang xôn lêm. Ên vigwe lag puunê ge Anutu ben. ³⁵Di le i lêc nêl kiyang ti dì nêl kibun lê hixôn lêm. Ên kibun ga sia nipwo wê Anutu kê vixa lec ge. Dì le i lêc nêl kiyang ti dì nêl vigwe Jelusalem lê hixôn lêm. Ên Jelusalem ge Anutu wê tu king levac ge ben. ³⁶Di le i lêc hilung vigê lec bazub ên nêb i ngidu xam kiyang xôn lêm. Ên xam o tiyi wê xam ob vông bamzub lihi ti vô kwem me vô viliac lec ge lêm. ³⁷Om xam obêc nêl kiyang ge od xam nêl bê ‘Nge’ me ‘Ma’, dì i pyap. Ên xam obêc nêl kiyang ya luu tige vêl ge od ge mōp wê Seten vông ge.

Kiyang lec myaviwen nipaên

(Luk 6:29-30)

³⁸“Xam ngô kiyang pyap wê he nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc vông ông mamnôn vô nipaên ge od ông êno vông i manôn i vô nipaên.

Dì xomxo ti obêc pwoo ông nivum pec ge od ông pwoo i nivu i pec êno.³⁹ He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bêga bê le i lêc vông myaviwen nipaên vac nipaên lêm. Nge, xomxo ti obêc pítap ông lia vilu ge od ông pilepac lia vilu i loc vô i hixôn.⁴⁰ Xomxo ti obêc vông kiyang vô ông ên nêb ob kô ngakwi wê ông vông ge od ông vông saket mi i kô hixôn.⁴¹ Xomxo ti obêc keac xêkizêc nêbê ông kilê i susu mi loc môp kwabo tya ge od ông kilê mi muu loc môp dia tya hixôn.⁴² Xomxo ti obêc kitaa susu ti vô ông ge od ông vông vô i. Dì xomxo ti obêc kitaa susu ti vô ông ên nêb ob kô mi la lêc vông i lôm ge, od le i lêc hingoo kiyang wê nêl ge lêm.

Kiyang lec môp xêyaa vin lecén
(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Xam ngô kiyang pyap wê xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xam xêmyaa i vin lec lime, dì xêmyaa i vô nipaên vô tibii wê vông nipaên vô xam ge.’⁴⁴ He nêl bêge, lêc a ob nêl vô xam bêga bê xam xêmyaa i vin lec he wê yê xam nipaên ge, dì xam kitaa vô Anutu ên i vông niviha vô he wê vông viyin vô xam ge,⁴⁵ ên xam obêc vông bêge ge od xam obêc tu Mag Anutu lag puunê nue, ên Anutu vông hiyôv linac lec xomxo nipaên dì he wê niviha ge hixôn, dì vông lun tô lec he wê timu vô môp bôbac ge dì tô lec he wê so môp bôbac ge hixôn.⁴⁶ Ên xam xêmyaa obêc vin lec xomxo wê xêyaa vin lec xam ge od xam ob kô nôn bêna? Ên tibii nipaên mi vông bêge êno.⁴⁷ Dì xam obêc nêl kiyang vô lime vaci ge od xam ob luu tibii vêl bêna? Ên tibii madiluhu êno mi vông bêge hixôn.⁴⁸ Mêgem xam viac xam mi dô niviha lee i tiyi xocbê Mag Anutu lag puunê wê niviha lee ge.”

Môp wê il ob vông susu vô xomxo ge

6 ¹ Yesu nêl vô nue ngîvihi ên nêbê, “Xam xona nêm dì le i lêc vông môp niviha vô xomxo manôn bê he i yê xam niviha lêm. Ên xam obêc vông bêge ge od xam ob kô nôn niviha ti vô Mam Anutu wê dô lag puunê ge lêm.

² “Om xam obêc nêb xam ob vông susu ti vô xomxo wê nêb susu maên ge, od xam o lêc vông xomxo ti i loc mug di vê vuac bê xomxo i yê xam lêm. Ên xomxo kityooê wê viyum nipaên vac niviha nilô ge mi vông môp tibêge vac xumac lilo di vông vac môp hixôn ên nêb xomxo i yê di yong he lê. Om a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn niviha pyap, om ob kô ngwe i tii vac vô buc timuên nang lêm.³ Om xam obêc vông susu ti vô xomxo wê nêb susu maên ge od xam vigêm kêt i o lêc xovô yuac wê vigêm hiyôv vông ge lêm.⁴ Nge, yuac tibêge i yêp xôpacên, di Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacên vihati ge ob vông nôn niviha vô xam.

Yesu nêl kiyang lec môp kitaaêñ
(Luk 11:2-4)

⁵“Xam obêc kitaa ge od le i lêc vông i tiyi xocbê xomxo kityooêñ wê viyum nipaêñ vac niviha nilô ge mi vông ge lêm. Ên he xêyaa vin lec nêb ob le kisii vac Anutu xumac ngibua dî kitaa, dî le vac môp buuêñ wê xomxo tibeac vilee vac ge dî kitaa ên nêb xomxo i yê. Lêc a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn niviha pyap, om obêc kô ngwe tii vac vô buc timuêñ lêm. ⁶Om xam obêc kitaa ge od xam loc vac xam bom xumac lôma dî tung vuayen lec dî kitaa vô Mag Anutu wê dô xôpacêñ ge, dî Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacêñ vihati ge ob vông nôn niviha vô xam.

⁷“Xam obêc kitaa ge od le i lêc kitaa tiyi xocbê kiyang pileva wê nôn maêñ ge lêm. Ên kitaaêñ tibêge tiyi xocbê môp wê tibii madiluhu mi vông ge. Ên he xo ên he nêbê he ob kitaa dia ge od anutu wê he vông ge ob yê he niviha di vông kiyang wê he nêl ge vô nôn lec. ⁸Om xam o lêc timu vô môp wê he vông ge lêm. Ên susu wê ma ên xam lêc xam gên o kitaa mi nêl lêm ge, ge Mag Anutu xovô pyap.

⁹“Om xam kitaa bêga bê,

Xe Mag ông, wê ông dô kisii ge,
 ông lêm i lam tu ngibua.

¹⁰Ông lam tu Apumtau i tiyi vigwe vihati.

Ông kiyang i lam vô nôn gê kibun ga xocbê yêp gê kisii ge.

¹¹Ông vông nyang vô xe i tiyi buc
 vihati.

¹²Xe nêm myaviwen wê yêp vô xe ge, ông kitya vêl, xocbê xe kitya
 nêm nipaêñ vêl vòma ge.

¹³Ông o lêc didii xe mi loc vac kiyang wê ob yaxêñ xe ge lêm. Nge,
 ông vô xe vêl ên nipaêñ vihati.

[Ông Apumtau, ông xêpilihi di xêkizêc dî ông xêseac kehe di luta lêc
 luta. Kiyang nôn.]

¹⁴“Wê lê. Xam obêc kitya xomxo nêm nipaêñ vêl ge od Mag Anutu obêc
 kitya xam nêm nipaêñ vêl. ¹⁵Lêc xam obêc kitya xomxo nêm nipaêñ vêl
 lêm ge od Mag Anutu ob kitya xam nêm nipaêñ vêl lêm.

Kiyang lec môp wê he mi ngibua yaêñ ge

¹⁶“Buc wê xam obêc ngibua yaêñ lec ge od le i lêc dô ma yux yux tiyi xocbê xomxo kityooêñ ge lêm. Ên he mi vông môp tibêge ên nêb xomxo i yê he dî xovô bê he ngibua yaêñ. Lêc a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn niviha pyap, om obêc kô ngwe tii vac vô buc timuêñ nang lêm.

¹⁷Om xam obêc ngibua yaêñ ge od xam hivip bamzub dî lipac mamnôn hixôn, ¹⁸ên xomxo i yê, lêc o xovô wê xam ngibua yaêñ ge lêm. Lêcom Mag Anutu wê dô xôpacêñ ge vaci ob xovô, dî Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacêñ vihati ge obêc vông nôn niviha vô xam.

Yesu nêl kiyang lec susu nivihaviha
(Luk 12:33-34)

19 “Le i lêc kituc susu nivihaviha tibeac gê kibun ga lêm. Ên susu wê yêp kibun ga ge, gwaakivac ob lic sea di guva ob iac sea, di tibii yôdac ob dii xumac di la vun susu tigee. 20 Om xam kituc susu nivihaviha i loc yêp vac Anutu ben lag puunê. Ên susu wê yêp vac Anutu ben lag puunê ge, gwaakivac ob lic lêm di guva ob iac lêm, di tibii yôdac ob dii xumac di la vun lêm. 21 A nêl bêge vô xam, ên vigwe wê xam susu nivihaviha dô vac ge, ge xam ob vông nilôm la vô vigwe tige.

Xêseac wê xomxo ninivi vông ge
(Luk 11:34-36)

22 “Xam mamnôn tiyi ngwax xêseac wê linac lec nimnivi ge. Om mamnôn obêc dô nivihai ge od nimnivi vihati ob dô vac xêseac. 23 Lêc mamnôn obêc vô nipaên ge od nimnivi vihati ob vô mapitoc. Di xêseac wê dô vac xam nilôm ge obêc mapitoc ge od mapitoc ob vô levac di hivun xam xôn.

Kiyang lec Anutu di mone
(Luk 16:13)

24 “Xomxo ti o tiyi wê ob vông yuac vô xomxo levac yuu ge lêm. Ên xêyaa obêc vin lec ngwe di ob yê ngwe nipaên, me obêc vông nilô la vô ngwe di vô nimi vô ngwe. Om o tiyi wê xam ob vông nilôm i loc vô Anutu hixôn mone ge lêm.

Yesu nêl kiyang lec yaên yuu numêr
(Luk 12:22-31)

25 “Om a nêl vô xam bê xam o lêc vông nilôm i vô viyin lec yaên yuu numêr hixôn ngakwi lêm, ên môp wê il ob dô madviha ge luu yaên vêl, di môp wê il ob viac nidnivi ge luu ngakwi vêl. 26 Xam wê menac di xovô bê menac o xin yaên vê lêm, di he o kô yaên nôn vac yuac lêm, di he o kituc yaên la dô vac xumac ti lêm. Lêc Mag Anutu wê dô lag puunê ge vaci vet he, di Anutu xêyaa vin lec xomxo luu menac tigee vêl om Anutu ob viac xam nivihai êno. 27 Xam ti o tiyi wê xam ob xo kiyang tibeac di titul buc wê xam ob dô mamviha ge i vô dia lêm.

28 “Bêna lêc xam xo kiyang tibeac lec ngakwi? Xam xovô nita wê vuac maviya ge. He o vông yuac ti lec ngakwi me he o duu nivimahi ti lêm. 29 Lêc a nêl vô xam bêga bê vunacêr wê he vông ge luu vunacêr nivihaviha wê King Solomon vông ilage vêl. 30 Nita wê vuac maviya ge tyip vac yuac mi le gwêbaga, lêc titige xomxo ob kitov vêl di nêx la vac ngwax, lêc Anutu vunac vô he nivihai. Xam ge, vông vinêr wê xam vông ge nipwo lee tya, lêcom xam xovô bê Anutu

obêc viac xam nivîha luu maviya vêl. ³¹Om le i lêc xo kiyang tibeac di nêl bêga bê, ‘Il ob xa vatya, dì il ob num vatya, dì il ob vinyum ngakwi tibêna?’ lêm.

³²Ên tibii madiluhu ge wê xo kiyang tibeac ên nêb ob tulec susu tibêgee. Dom Mag Anutu wê dô lag puunê ge xovô susu wê ma ên xam ge pyap. ³³Mêgem xam obêc vông nilôm i loc vô Anutu hixôn môp nivîha wê i vông ge od Anutu obêc vông susu ninîvi xen vô xam hixôn. ³⁴Om xam o lêc xo kiyang tibeac lec buc titige lêm, ên obêc titige ge od xam ob xovô susu me viyin wê xam ob tulec titige. Viyin wê buc toto vông ge i yêp lec buc titi ge bôbac.”

Le i lêc yaxêن xomxo nêن kiyang lêm

(Luk 6:37-38, 41-42)

7 1 Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Le i lêc yaxêن xomxo nêن kiyang lutibed lêm, ên Anutu i o lêc yaxêن xam nêm kiyang lêm. ²Ên Anutu obêc yaxêن xam nêm kiyang tiyi xocbê xam va yaxêن xomxo nêen kiyang ge. Ên môp wê xam vông vô xomxo ge od Anutu obêc vông i tiyi wê xam vông vô he ge vô xam. ³Bêna lêc ông wê xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge dì nêlê, dì ông lungên xax yatôv wê le vac ôcông va mammôn ge? ⁴Xax levac le vac ông mammôn, bêna lêc ông nêl vô lim ên ông nêbê ông ob hôm xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge vêl? ⁵Ông xomxo kityooën, ông hôm xax yatôv wê le vac ông mammôn ge vêl tax ên mammôn i seac, ge od ông tiyi wê ông ob hôm xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge vêl.

6 “Le i lêc nêx susu ngibua i loc vô noo lêm. Di le lêc nêx komkom wê mone levac ge i loc vô bwoc lêm, ên he ob kê i hibu sea dì ob pop mi nga xam.

Kiyang lec môp kitaaén

(Luk 11:9-13)

⁷“Xam kitaa vô Anutu ên i vông susu vô xam, di xam myag susu êdêc wêvô, di hi vigêm lec vuayen ên i tax ên xam. ⁸Ên xomxo vihati wê kitaa vô Anutu ge obêc kô nôn tiyi wê he kitaa ge, di xomxo ti wê myag susu ge obêc yêvô, di xomxo ti wê hi vigê lec vuayen ge vuayen obêc tax ên i.

⁹“Xam nume ti obêc kitaa ma ên nêb ob ya blet ge od ma ob vông ngidax ti vô, me? ¹⁰Di nu tige obêc kitaa ma ên nêb ob ya pis ge od ma ob vông myel ti vô, me? ¹¹Xam ga xomxo kibun nimpaén, lêc xam mi vông susu nivîha vô nume. Om xam xovô bêga bê il Mag Anutu wê dô lag puunê ge ob vông susu nivihaviha i luu vêl vô xomxo wê kitaa i ge.

¹²“Om môp vihati wê xam nêb xomxo i vông vôt xam ge, xam vông môp bêge vô he êno, ên kiyang wê Moses hixôn plopete nêl ge kehe bêge.

Kiyang lec môp nipwo yuu môp levac

(Luk 13:24)

¹³“Xam loc vô môp vuayen nipwo, ên môp wê ob didii xomxo la xôa ma ge, ge môp levac wê ob vông yuac levac vôt xomxo lêm. Om xomxo

tibeac la vô môp ngwe ge. ¹⁴Lêc môp wê ob didii xomxo la dô maviha ge, ge môp nipwo wê vông yuac levac vô xomxo. Om xomxo yuutyabed ob yêvô mi la vô môp tige.

Yesu nêl kiyang lec plopete kityooêñ

(Luk 6:43-44; Luk 13:25-27)

¹⁵“Xam xona nêm ên plopete kityooêñ, ên he tiyi xocbê he vinyum bwoc sipsip niviluhu om xam so ên xam nêbê he xomxo niviha. Lêc he nilô tiyi xocbê noo nipaêñ. ¹⁶Xam obêc xovô he lec môp wê he vông ge. Ên xomxo ob yul myedanôn nôn lec kipomac yin yatôv lêm. Di xomxo ob yul kisung nôn lec nyela yatôv lêm. ¹⁷Ên xax niviha vihati ob vuac nôn niviha, di xax nipaêñ vihati ob vuac nôn nipaêñ. ¹⁸Xax niviha o tiyi wê ob vuac nôn nipaêñ ge lêm, di xax nipaêñ o tiyi wê ob vuac nôn niviha ge lêm. ¹⁹Xax vihati wê o vuac nôn niviha lêm ge, xomxo ob vuv vêl di nêx i la vac ngwax. ²⁰Om xam obêc xovô plopete kityooêñ lec môp nipaêñ wê he vông ge.

²¹“Xomxo wê mi nêl ‘Apumtau, Apumtau’ vac mya pileva ge, he ob la dô vac Anutu ben lêm. Nge, he wê timu vô môp wê Mag Anutu lag puunê vông ge wê ob la dô vac Anutu ben. ²²Ôbêc vô buc levac timuêñ ge od xomxo tibeac obêc nêl ên nêbê, ‘Apumtau, Apumtau, xe vông yuac plopete lec ông lêm, di xe tii vimwo nipaêñ vêl ên xomxo lec ông lêm, di xe vông do levac tibeac lec ông lêm.’ ²³Lêc a obêc nêl vô he bê, ‘A lungêñ xam. Xam ge xomxo nipaêñ, om xam pec vêl ên a magnôñ.’

Kiyang pilepacêñ lec xumac loxêñ

(Luk 6:47-49)

²⁴“Xomxo vihati wê ngô a kiyang di vông a vyag vô nôn lec ge, he tiyi xocbê xomxo xovôêñ niviha ti wê lox xumac lec ngidax pîtehe kisii. ²⁵Di buc lun val di mia butac, di vigwe viyii, om xumac vô yocyoc, lêc o kipê lêm, ên lox xumac lec ngidax om xumac le xêkizêc. ²⁶Di xomxo vihati wê ngô a kiyang, lêc o timu vô lêm ge, he tiyi xocbê xomxo piyôp maên ti wê lox xumac lec luda pileva. ²⁷Di buc lun val di mia butac di vigwe viyii, om xumac vô yocyoc di kipê mi la dii sea.”

²⁸Yesu nêl kiyang vihati gee pyap di xomxo kidu levac wê kitucma di ngô kiyang ge yetac mabu ên kiyang wê i nêl ge, ²⁹êñ Yesu o nêl kiyang vô he tiyi xocbê xomxo wê xovô Moses xolac ge lêm. Nge, nêl kiyang hixôn xêkizêc.

Yesu vông xomxo wê kityax mahizihizi ge ti vô niviha lec

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

8 ¹Yesu sea kitôn di lop mi la di xomxo tibeac hiwocêñ timu vô i vixa mi lam. ²Mêd xomxo wê kityax mahizihizi ge ti val vô Yesu di yev

vixa kitu vô di nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ông obêc nêb ông ob vông a nignivi i vô niviha lec ge od ông tiyi.” ³Mêgem Yesu titô vigê mi la vyax lec i di nêl ên nêbê, “A nêb ông vô nimviha lec.” Yesu nêl di kityax mahizihizi tige wax la vêl lutibed di xomxo tyo ninivi vô niviha lec.

⁴Mêdec Yesu nêl vô i ên nêbê, “Le i lêc nêl nimnivi wê vô niviha lec ge kitong vô xomxo ti lêm. Di ông loc hilung nimnivi mô vô xomxo wê mi si daa vô Anutu ge di vông daa i tiyi môt wê Moses xolac nêl ge, ên xomxo vihati i yê di xovô bê ông nimnivi vô niviha lec.”

Yesu vông Lom vevac levac nu yuac ti vô niviha lec
(Luk 7:1-10)

⁵Yesu loc mi la vigwe Kapaneam, mêdec Lom vevac levac wê viac nue vevac 100 ge ti lam vô Yesu di kitaa i ên nêbê, ⁶“Xomxo levac, a nug yuac ti vông yidac levac mi yêp vac a bog, lêc vigê yuu vixa len vô xêlehe di i yaxên myavînê levac.” ⁷Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “A ob loc vông i vô niviha lec.” ⁸Lêc xomxo vevac tige nêl lax vô i ên nêbê, “Xomxo levac, a o niviha tiyi wê ông ob lam vac a xumac lôma ge lêm. Om ông vyam i nêl di a nug yuac i vô niviha lec. ⁹Ên a ga êno wê a la vac xomxo levac kwa ngibi, di a nuge vevac ge wê lam vac a kwa ngibi. Om a obêc nêl vô he ti ên a nêb i loc ge od ob la, di a obêc nêl vô ti bê i lam ge od ob lam, di a obêc nêl vô nug yuac ti bê i vông yuac ge od ob vông. Di ông êno, ông ge xomxo xêkizêc, om a xovô ên a nêbê

Ông obêc le teva di nêl ge od a nug yuac tige ob vô niviha lec.”

¹⁰Yesu ngô kiyang wê xomxo tyo nêl ge om yetac, di nêl vô xomxo tibeac wê timu vô i vixa ge ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê a o xê xomxo Islel ti wê vông i vin xêkizêc tiyi xocbê Lom tiga vông i vin ge lêm.

¹¹“A nêl vô xam bêga bê tibii tibeac ob kidi vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge di vigwe wê hiyôv hoo la ge di la dô mi ya hixôn Eblaham yuu Aisak yon Jekop vac Anutu ben lag puunê. ¹²Lêc Islel wê he nêb he ob la dô vac Anutu ben ge, Anutu ob tii he la dô vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige he ob byag levac di ob kic nivu lecma.”

¹³Mêdec Yesu nêl vô Lom vevac levac tige ên nêbê, “Ông loc bom. Kiyang wê ông nêl ge obêc vô nôn lec i tiyi xocbê ông vông i vin di kitaa a ge.” Om hiyôv manôn tibed tige xomxo yuac tige vô niviha lec.

Yesu vông Saimon Pita yen vêxta vô niviha lec
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴Yesu la vac Pita ben, lêc yê wê Pita yen vêxta vông yidac ngwax tum mi yêp. ¹⁵Om la hôm lec vigê, di yidac tip la, mêdec vêx tyo kidi lec di viac yaén ên nêb i ya.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô niviha lec
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Vô huêñ xomxo tibeac kô lie wê vimwo nipaên dô vac he nilô gee mi val vô Yesu. Mêđ Yesu nêl dî vimwo nipaên tigeo lop mi la vêl ên he, dî Yesu vông he wê yidac ge vihati vô niviha lec hixôn. ¹⁷ Om kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Ilage Aisaia nêl bêga ên nêbê, “Ici va kô il nêđ myavînê hixôn yidac wê vông il ge vêl.”

Xomxo wê nêb ob timu vô Yesu vixa ge
(Luk 9:57-60)

¹⁸ Yesu yê wê xomxo tibeac buu i ge, om nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xam lam ên il ob la mia luaên vilu ganê.” ¹⁹ Mêđec xomxo wê xovô Moses xolac ge ti val vô Yesu dî nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, vigwe vihati wê ông ob la vac ge, a ob loc hixôn ông.” ²⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Le i lêc nêl decdec bê ông ob lam hixôn a lêm, ên lilii mi yêp vac yen, dî menac mi vông liwihi lec xax, lêc a, Xomxo Nu, a bog wê a ob xêp vac ge ma.” ²¹ Nang dêc xomxo wê mi timu vô Yesu vixa ge ti nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ge tiyi wê a ob la yev mag vêl lê, lêc lam timu vô ông vixam, me?” ²² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông lam timu vô a vixag, di xomxo yibêñ vaci i yev xomxo yibêñ.”

Yesu nêl dî lea yuu mia vô ninya lehe vô i vya
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Nang dêc Yesu la lec dipac dî nue ngivihi la hixôn dî he la. ²⁴ He mila mia luaên mahigun lê, lêc lea mabu val, om mia kipyax la vac dipac nilô mi pup lec, dî Yesu diyêp, ²⁵ om nue ngivihi la tipi vô i dî nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ngidu xe xôn, ên il ob la xib.” ²⁶ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xona ên va? Xam nêm vông vinêñ nipwo tya.” Mêđ Yesu kidi lec dî piping lea yuu mia, om lea levac tip la dî mia tipiêñ ma. ²⁷ Om nue ngivihi yetac mabu dî nêl vòma ên nêbê, “Xomxo tiga letya, lêc lea yuu mia vô ninya lehe vô i?”

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo yuu
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Yesu he nue ngivihi dô lec dipac dî loc mi la tibii Gadala ben wê yêp mia luaên vilu ganê. Xomxo yuu wê vimwo nipaên dô vac yuu nilô ge dô vac vigwe tige. YUU mi dô vac vigwe wê xomxo yibêñ mi yêp vac ge, lêc yuu yê wê Yesu val ge om yuu la vô i. Xomxo yuu ge la dô vimen, om xomxo xona ên yuu dî o vilee mi la vô môt tige lêm. ²⁹ Mêđec yuu tyuc ên nêbê, “Anutu nu ông, ông ob vông bêna vô xe? Buc tige valén gên ma, lêc ông lam ên ông nêđ ông ob vông xe vô nipaên tax, me?” ³⁰ YUU nêl

bêge, mêd bwoc kidu levac diya gê teva tyu. ³¹ Om vimwo nipaên wê dô vac yuu nilô gee kitaa Yesu ên nêbê, “Ông obêc tii xe vêl ge od ông vông xe la dô vac bwoc tiganêe nilô.”

³² Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc.” Mêgem vimwo nipaên tigee lop vêl ên xomxo yuu ge dî la vac bwoc nilô, mêdec bwoc tigee vihati tup mi la vac madia dî la tô vac mia dî yib mîma vêl.

³³ Mêd xomxo wê mi viac bwoc tigee pec mi la viyangtôv dî mila nêl kiyang lec bwoc wê yib ge kitong dî nêl xomxo yuu wê vimwo nipaên dô vac yuu nilô ge kitong hixôn. ³⁴ Om tibii wê dô vac vigwe tige vihati xona ên Yesu om lam myag i mi yêvô, dî nêl kiyang xêkizêc vô i ên nêbê i sea he ben dî loc vac vigwe bangwe.

Yesu vông xomxo wê len vô xêlehe ge ti vô niviha lec
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 ¹ Yesu lec dipac mi lax mi la mia luaên vilu ganê mi la ben. ² Mêdec tibii ken xomxo wê len vô xêlehe ge ti lec pêt wê i vông ge mi lam vô Yesu. Mêgem Yesu yê wê he vông i vin ge, om nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Nug, ông xêmyaa i vô niviha, ên a kitya ông nêm nipaên vêl pyap.”

³ Lêcom xomxo wê xovô Moses xolac gee dô hixôn om xo vac nilô ên nêbê, “Xomxo tige so vyâ vô Anutu.”

⁴ Lêc Yesu xovô kiyang wê he xo vac nilô ge, om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam xo kiyang nipaên bêge vac nilômê? ⁵ Kiyang bêna il ob nêl lutibedé? A ob nêl bê ‘a kitya ông nêm nipaên vêl,’ me a ob nêl bê ‘ông kidi lec mi loc?’ ⁶ Mêlêc a nêb a ob vông xovôên vô xam bê a, Xomxo Nu, a tiyi wê a ob kitya xomxo nêm nipaên vêl gê kibun ga ge.” Mêgem Yesu nêl vô xomxo ti wê len vô xêlehe ge ên nêbê, “Kidi lec mi hôm ông guhu lec dî lôc bom.” ⁷ Mêd vux tyo kidi lec mi la ben. ⁸ Mêgem xomxo tibeac yê dî xona mabu dî pimil Anutu lê, ên wê i vông xêkizêc tibêge vô xomxo tige.

Yesu nêb Matyu i lam timu vô i vixa
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Pyap dêc Yesu loc mi la, lêc mila yê xomxo ti lê nêbê Matyu wê xeedô vac

xumac wê he mi kô takis vac ge. Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Lam timu vô a vixa.” Mêgem Matyu kidi lec dî la timu vô Yesu vixa.

¹⁰ Mêdec Yesu la ya vac Matyu ben, dî tibii nipaên wê mi kô takis ge hixôn tibii nipaên tibeac, he lam dô mi ya hixôn Yesu he nue ngivihi.

¹¹ Lêc he Palisi ge, he yê om nêl vô Yesu nue ngivihi ên nêbê, “Bêna lêc xam nêm xolac kehe la ya hixôn tibii nipaên wê mi kô takis ge yuu tibii nipaên tibeac?”

¹² Lêc Yesu ngô wê he nêl ge om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo niviha ob la vô docta lêm. Nge, tibii wê yidac ge wê ob la vô docta. ¹³ Om xam loc

di xovô kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, ‘A o nêb xam si daa vô a lêm. Nge, a nêb xam xo vigwe pisiv ênma môci.’ Xolac nêl bêge, om a o lam ên a nêb a ob tyuc xomxo niviha lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob tyuc xomxo nipaên.’

Kiyang lec yaên yuu ngakwi hixôn bwoc ninivi
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴Nang dêc Jon Lipacêñue ngivihi val vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Xe hixôn Palisi, xe mi ngibua yaên tiyi buc tibeac, lêc bêna lêc ông nume ngivihi o ngibua yaên lêm?”

¹⁵Om Yesu nêl kiyang pilepacêñti vô he ên nêbê, “Tibii lie ti obêc ii vêx lêc gên dô hixôn lie ge od he nilô ob vô viyin, me? Ma vêl. Lêc obêc buc timuêñ wê tibii ob kô li tige vêl ên he ge od he ob ngibua yaên. ¹⁶Di xomxo ti nêñ ngakwi obêc tip ge od obêc kiping ngakwi paha myahipu ti vêl mi la duu lec tikwê lêm. Ên obêc vông bêge ge od myahipu paha tige obêc titê tikwê lêx di tocêñ obêc vô myakipwoc. ¹⁷Di xomxo ti ob too wain paha vac bwoc ninivi tikwê lêm. Ên obêc too vac ge od wain obêc nyôn ninivi tikwê tige tip di too la di ninivi vô nipaên. Om wain paha ge, xomxo too vac bwoc ninivi paha, di wain yuu xôn ninivi ob dô niviha.”

Xomxo levac nu vêx di vêx yidac ngwe, yuu kiyang
(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸Yesu gên nêl kiyang bêge vô he, mèdec tibii levac ti lam yev vixa kitu vô i di nêl ên nêbê, “A nug vêx gên yib tya ga om ông lam vyax vigêm lec i, ên i kidi lec maviha i tii vac.” ¹⁹Mêgem Yesu kidi lec hixônue ngivihi mi he la.

²⁰Mêd vêx ti dô vac he mahigun, lêc vêx tige, yidac kwatuacêñti vông i tiyi klismas vigê yuu di yuu tô mi la (12), lêc o ma lêm. Vêx tyo val le vô Yesu nîmi di vyax vigê lec Yesu ngakwi myahipu, ²¹êñ xo ên nêbê, “A obêc hôm lec Yesu ngakwi myahipu ge od a obêc vô niviha lec.” ²²Mêdec Yesu pilepac di yê vêx tyo, om nêl vô ên nêbê, “Nug, ông nilôm i vô niviha, ên vông vinêñ wê ông vông ge ob vông ông vô nimviha lec.” Mêdec lutibed vêx tige vô niviha lec.

²³Mêd Yesu loc mi la vac xomxo levac tige ben, di yê he wê vê ngivêg ge hixôn kidu levac wê byag di vông nididun levac ge. ²⁴Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam kidi lec mi loc, ên nipwo tige o yib lêm. Nge, ici va diyêp.” Lêc he nap lec kiyang wê i nêl ge. ²⁵Om Yesu tii he lop mi la vêl, di la xumac lôma di la hôm lec vêx tyo vigê, di i kidi lec maviha. ²⁶Mêgem xomxo nêl kiyang tige vô levac vac vigwe tige vihati.

Yesu vông xomxo manôñ tocêñ yuu di kwa maêñ ti vô niviha lec

²⁷Yesu sea vigwe tige mi la, di xomxo yuu wê manôñ toc ge timu vô i vixa, di keac vya levac ên nêbê, “Devit nu, xo vigwe pisiv ên xii.”

²⁸ Mêdec Yesu la vac xumac nilô, dî xomxo yuu ge val vô i, dî Yesu kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu vông i vin ên muu nêb a tiyi wê a ob vông muu mamnôn i seac ge, me?” Dî yuu lee yuu ên nêbê, “Apumtau, ông tiyi.” ²⁹ Mêgem Yesu vyax vigê lec yuu manôn dî nêl ên nêbê, “Muu mamnôn i seac i tiyi xocbê vông vinên wê muu vông ge.” ³⁰ Mêgem yuu manôn seac. Dî Yesu nêl xêkizêc vô yuu ên nêbê, “Le i lêc loc nêl wê a vông muu mamnôn seac ge kitong vô tibii lêm.” ³¹ Lêc yuu la dî la nêl Yesu lê vô levac vac vigwe vihati.

³² Yuu la dî xomxo kô vux ti wê vimwo nipaên vông kwa ma ge lam vô Yesu. ³³ Mêdec Yesu tii vimwo nipaên la vêl om xomxo tige keac vya tyip niviha. Om xomxo tibeac ngô dî yetac mabu dî nêl ên nêbê, “Il o xê do levac bêga ti vac vigwe Islel ila lêm.” ³⁴ Lêc he Palisi nêl ên nêbê, “Yesu tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê vimwo nipaên nêl levac vông ge.”

Yesu xo vigwe pisiv ên xomxo

³⁵ Yesu mîla vîlee vac vigwe levac hixôn vigwe nipwo vihati, dî la nêl kiyang vô xomxo vac he xumac lilo toto dî nêl xolac niviha lec Anutu ben vô he dî vông he wê yidac hixôn myavînê toto ge vihati vô niviha lec. ³⁶ Yesu yê xomxo tibeac wê lam vô i ge dî xo vigwe pisiv ên he, ên he piyôp juda dî he dô hixôn viyin tiyi xocbê bwoc sipsip wê xomxo ti o viac he lêm ge. ³⁷ Om Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Yaêñ wê dô vac yuac ge vô nôn tibeac pyap, lêc nue yuac wê ob la kô nôn gee, he yuutyabed. ³⁸ Om xam kitaa vô Apumtau wê viac yuac ge ên i vông nue yuac tibeac i loc kituc yaêñ wê i vông ge i dô kidu tibed.”

Yesu nue ngivihi vigê yuu dî tô mi la yuu (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 ¹ Yesu tyuc nue ngivihi vigê yuu dî tô mi la yuu lam vô i, dî vông xêkizêc vô he tiyi wê he ob tii vimwo nipaên vêl ên xomxo dî vông xomxo wê yidac hixôn myavînê toto ge vô niviha lec.

² Nue ngivihi vigê yuu dî tô mi la yuu gee lê bêga nêbê, taxlee ge, Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge yuu li Andlu. Dî Jems wê ma Sebedi ge yuu li Jon. ³ Dî Pilip yuu Batolomyu, dî Tomas, dî Matyu wê mi kô takis ge, dî Jems wê ma Alpias ge, dî Tadias, ⁴ dî Saimon Selot, dî Judas Iskaliot wê vông Yesu la vac tibii vevac vigê ge.

Yesu vông yuac vô nue ngivihi (Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Yesu nêb ob vông nue ngivihi vigê yuu dî tô mi la yuu gee i loc, om nêl vô he ên nêbê, “Xam loc vô ên tibii baba i ma, dî loc vacêñ tibii Samelia vigwe i ma. ⁶ Dî xam loc vô lime Islel mô, ên he tiyi xocbê bwoc sipsip wê lung sea dî la xôa ma ge. ⁷ Om xam loc nêl kiyang vô he bêga

bê, ‘Anutu buc vô kwabo lec.’ ⁸Xam loc vông xomxo yidac i vô niviha lec, dì tipi vô xomxo yibén i kidi lec, dì vông xomxo wê kityax mahizihizi ge i vô niviha lec, dì tii vimwo nipaên i loc vél ên xomxo. Xékizéc tige a vông pileva vô xam, om xam vông pileva vô xomxo dì le i lêc kô mone lec lêm.

⁹“Le i lêc su mone gol yuu silva dì kapa vac xam vixec nu lêm. ¹⁰Dì le i lêc bya vixec mi loc vô môp lêm, dì le i lêc kô nivimahi yuu lêm, dì le i lêc kô su hixôn pitoa lêm. Ên xomxo ti obêc vông yuac vô xomxo ge od ob kô xen yaén vô xomxo tigee.

¹¹“Xam obêc la vac vigwe levac yuu nipwo ge od xam wêvô xomxo niviha dì loc dô hixôn, dì i loc tyip vô buc wê xam ob sea vigwe tige dì la ge. ¹²Om wê xam obêc la vac xumac nilô tige ge od xam nêl kiyang niviha vô he. ¹³Dì xomxo wê dô vac xumac tige obêc lee yuu ên nêbê xam dô hixôn he ge od kiyang niviha wê xam nêl ge i yêp vô he. Lêc he obêc tyuc lec lêm ge od kiyang niviha wê xam nêl ge i lôm lam vô xacxam va. ¹⁴Dì xomxo ti obêc kô xam lec niviha lêm dì ob ngô kiyang wê xam nêl ge lêm ge od xam lîloo víjuva vél ên vixam, ên i nêl he nêl nipaên kitong vô he, dì xam sea xumac yuu vigwe tige dì loc. ¹⁵A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxê xomxo vihati nêl kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xomxo viyang tige luu Sodom yuu Gomola vél.

Yesu nêl kiyang vô nue ngivihi lec viyin viyang viyang

wê ob val timuên ge

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶“A ob vông xam loc i tiyi xocbê bwoc sipsip wê xam ob la vac noo vimen mahigun ge. Om xam viac môp wê xam vông ge niviha, dì dô mamlehe i tiyi xocbê tucluu ge. ¹⁷Xam viac xam ên xomxo, ên he ob kô xam mi la vông kiyang vô xam, dì he ob pisa xam ya yihi vac he xumac lîlo, ¹⁸dì kô xam mi la lax vô gavman levac yuu king manôn di vông kiyang vô xam ên wê xam vông i vin a ge. Om xam ob nêl a kiyang kitong vô he hixôn tibii madiluhu. ¹⁹Mêlêc buc wê he obêc kô xam mi la vac kot ge od xam o lêc myag môp yuu kiyang wê xam ob nêl ge lêm. Ên kiyang wê xam ob nêl ge Anutu ob vông vô xam vô buc tige. ²⁰Om xacxam va ob nêl kiyang lêm. Nge, Myakilôhô Ngibua wê Mag Anutu vông ge vaci ob nêl kiyang vac xam myam.

²¹“Vô buc tige xomxo obêc vông lie la vac tibii vigê ên nêb tibii i hi he yib, dì mae obêc vông bêge vô nue, dì nue ob yê tae mae nipaên dì vông he la vac tibii vigê ên nêb tibii i hi he yib. ²²Dì xomxo vihati xêyaa ob vô nipaên vô xam ên wê xam vông i vin a lêg ge. Lêc xomxo ti obêc le xékizéc vac viyin dì i la tyip vô buc myahipu ge od Anutu obêc vông i la dô vac i ben. ²³He obêc vông viyin vô xam vac vigwe ngwe ge od xam pec mi loc vac vigwe bangwe. Ên a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê

xam obêc vông yuac vac Islel ben vihati lêm, di a, Xomxo Nu, a ob vena tax.

²⁴“Nipwo xumac xulacên ti ob luu ma wê hilung yuac vô i ge vêl lêm. Dî xomxo yuac ti ob luu xomxo levac wê viac yuac ge vêl lêm. ²⁵Lêc nipwo xumac xulacên ti obêc tiyi ma wê hilung yuac vô i ge od pyap, di xomxo ti obêc tiyi xomxo levac wê viac yuac ge od pyap. A tiyi xocbê xomxo levac wê a viac xumac ge, di xomxo nêl Seten lê ngwe Bielsebul lec a, om xam xovô bêga bê he obêc nêl a nipaêng ge od he ob nêl nipaêng lec a nuge xam hixôn luu vêl.

Xam xona ên Anutu vaci
(Luk 12:2-9)

²⁶“Om xam o lêc xona ên xomxo lêm. Ên kiyang vihati wê yêp vac xomxo nilô ge ob lam yêp seac, di kiyang wê yêp xôpacên ge, vihati ob lam yêp seac di xomxo ob xovô. ²⁷Kiyang wê a nêl xôpacên vô xam ge, xam loc nêl i yêp seac vô xomxo mi he i ngô. Dî kiyang wê a nêl kimunaêng vô xam ge, xam loc le lec wetôv di nêl i yêp seac vô xomxo mi he i ngô. ²⁸Dî xam o lêc xona ên he wê ob hi xam nimnivi yib ge lêm, ên he o tiyi wê he ob hi kinum yib hixôn ge lêm. Xam xona ên Anutu môci, ên Anutu tiyi wê ob vông xam kinum yuu xôn nimnivi la vac vigwe nipaêng.

²⁹“Xomxo mi kisuu menac nipwo yuu ya mone tibed. Lêc Anutu obêc lee yuu lêm ge od menac nipwo tigee ti ob tô mi la kibun lêm. ³⁰Dî xam ge, Anutu kitong xam bamzub lihi vihati pyap. ³¹Om xam xonaêng i ma, ên Anutu xêyaa vin lec xam nginoo menac nipwo vihati vêl.

³²“Om xomxo ti obêc nêl a kitong vô xomxo ge od a ob nêl xomxo tige kitong êno vô Mag Anutu wê dô lag puunê ge. ³³Lêc xomxo ti obêc yax a vun vô xomxo ge od a ob yax i vun êno vô Mag Anutu wê dô lag puunê ge.

Il xêgyaa i vin lec Yesu i luu vêl
(Luk 12:51-53; Luk 14:26-27)

³⁴“Xam o lêc xo bê a lam ên a nêb a ob kitov vevac i tip gê kibun ga lêm. Ên a o lam ên a nêb a ob kitov vevac i tip lêm. Nge, a kô yipac levac mi lam. ³⁵Ên a lam ên a nêb a ob vông xomxo i dô kidu kidu. Om ma yuu nu vux xêyaa ob vô myavinê voma, di ta yuu nu vêx xêyaa ob vô myavinê voma, di yen vêxwo yuu yen vêxta xêyaa ob vô myavinê voma, ³⁶di xomxo wê dô vac xumac tibed gee, he ob yêma nipaêng.

³⁷“Xomxo ti xêyaa obêc vin lec ta yuu ma luu wê xêyaa vin lec a ge vêl ge od o tiyi wê ob tu a xe ge lêm. Dî xomxo ti xêyaa obêc vin lec nue vêx yuu vux luu wê xêyaa vin lec a ge vêl ge od o tiyi wê ob tu a xe ge lêm.

³⁸Dî xomxo ti obêc kilê xax pola wê i vông ge mi timu vô a vixag lêm ge od

o tiyi wê ob tu a xe ge lêm. ³⁹Ên xomxo ti obêc viac ninivi ên yibêng ge od ob yib mi la xôa ma. Lêc xomxo ti obêc yib lec a lêng ge od obêc dô maviha.

Xomxo wê obêc kô nôn niviha
(Mak 9:41)

⁴⁰“Xomxo ti obêc kô xam lec niviha ge od tiyi xocbê kô a lec niviha êno. Di xomxo ti obêc kô a lec niviha ge od tiyi xocbê kô Anutu wê vông a lam ge lec niviha êno. ⁴¹Xomxo ti obêc kô plopete ti lec niviha ên wê i plopete ge od yuu xôn obêc kô nôn niviha tiyima, di xomxo ti obêc kô xomxo niviha ti lec niviha ên wê i xomxo niviha ge od yuu xôn obêc kô nôn niviha tiyima. ⁴²Di xomxo ti obêc vông mia ningigooêng vac kap vô a nuge yuac ti ên wê i tu a nug ge od a nêl vixôhîlôg nôn vô xam bê nôn niviha obêc ma vô i lêm. Nge, ob kô nôn lec yuac wê i vông ge.”

Jon nue ngivihi val vô Yesu
(Luk 7:18-35)

11 ¹Yesu nêl kiyang vô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu lec yuac wê he ob vông ge, pyap dêc sea vigwe tige mi la vîlee vac vigwe toto wê yêp vac vigwe levac tige di la nêl kiyang vô xomxo di tixuu he ya xolac.

²Jon Lipacêng dô vac xumac kalabuhu, di ngô kiyang lec yuac wê Kilisi vông ge. Om vông i nue ngivihi la vô Yesu, ³di he la kinêg ên nêbê, “Xomxo ti wê plopete ilage nêl ên nêbê obêc val ge, ông tyo ga mê, me xe ob dô bin xomxo ngwe?” ⁴Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Xam lôc nêl yuac wê xam wê di ngô gee kitong vô Jon bê ⁵xomxo wê manôn tocêng gee, he manôn seac, di xomxo wê vixa nipaêng gee, he vixa vô niviha lec mi he la niviha, di xomxo wê kityax mahizihizi gee, he vô niviha lec, di xomxo wê ninya vô kitu gee ngô kiyang, di xomxo yibêng kidi lec maviha, di xomxo wê nêng susu maêng gee ngô xolac niviha. ⁶Vông vinêng wê xomxo ti vông ge obêc vô nipaêng ên a lêm ge od ob dô hixông xêyaa niviha.”

⁷Jon nue ngivihi lax mi la vêl, di Yesu nêl kiyang vô xomxo kidu levac tige lec Jon bêga ên nêbê, “Ilage wê xam la vô Jon vac vigwe mahigun pileva ge od xam la ên xam nêb xam ob la wê vatyaê? Xam la ên xam nêb xam ob la wê duvac wê lea kilê i la di i hivip lec nang ge, me? Maê. ⁸Om xam la ên xam nêb xam ob la wê vatya? Xam la ên xam nêb xam ob la wê xomxo wê vinyum ngakwi nivihaviha ge ti, me? Maê. Xomxo wê mi vinyum ngakwi nivihaviha ge he mi dô vac king ben. ⁹Om xam la vô i ên va? Xam la ên xam nêb xam ob la wê plopete ti, me? Vixôhîlôg, a nêl vô xam bê Jon ge plopete ti wê luu plopete vihati ge vêl. ¹⁰Ilage xomxo kivuu kiyang lec Jon mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê,

‘Wê lê. A ob vông xomxo ti i kô a kiyang mi loc mug ông nêm môp ên i viac môp wê ông obêc mila vac ge.’

¹¹Kiyang nêl bêge, di a ob nêl vixôhilôg nôn vô xam bê Jon Lipacên ge xomxo levac luu xomxo kibun ga vihati vêl. Lêcom xomxo vihati wê vô nipwo lec vac Anutu ben ge wê nginoo Jon vêl.

¹²“Vô buc wê Jon Lipacên val ge di i lam tyip gwêbaga hixôn, Anutu xolac lam yêp seac om xomxo tibeac ngô di vông he nilô la diluhu vô Anutu. ¹³Ên Moses he plopete vihati nêl Anutu kiyang kitong di i val tyip lec Jon. ¹⁴Di xam obêc nêb xam ob ngô ge, od xam ngô bê Jon ge Ilaija wê he nêl ilage ên nêb ob val ge. ¹⁵Xomxo ninya obêc yêp ge od i ngô kiyang.

¹⁶“Lêc xomxo wê dô vac buc gwêbaga, a ob tixuu he lec vatya? He tiyi xocbê nume nipwo wê dô lec wetôv di tyuc la vô lie nipwo ên nêbê,

¹⁷‘Xame, xe hi vyang, lêc xam o yoo lêm, di xe vông tilôt, lêc xam o vông hixôn lêm.’

¹⁸Môp tibêge wê nume nipwo vông ge tiyi xocbê xam vông vô xii Jon, ên Jon val, lêc o ya yaên di num wain lêm, lêc xam nêl ên xam nêbê vimwo nipaên dô vac i nilô. ¹⁹Nang dêc a, Xomxo Nu, a val, lêc a mi xa di mi num, lêc xam nêl ên xam nêbê, ‘Wê lê. Xomxo tige mi ya levac di mi num levac mi vô mavmav di mi dô hixôn xomxo nipaên wê kô takis ge hixôn tibii nipaên tibeac.’ Xam mi nêl bêge, lêc yuac wê xii Jon vông ge ob hilung vô xam bê Anutu vông xovôen vô xii, di xovôen wê i vông ge vixôhilôg nôn.”

Tibii wê o pilepac nilô lêm

(Luk 10:13-15)

²⁰Yesu vông do levac vac vigwe tibeac, lêc xomxo vac vigwe tigee o pilepac he nilô lêm. Om Yesu nêl he nêbê nipaên kitong vô he bêga ên nêbê, ²¹“Xam Kolasin, di xam Betsaida, xam xona nêm, ên xam obêc tulec viyin. Ên do levac wê a vông vac xam bom ge, xomxo ti obêc vông vac tibii Taia yuu Saidon ben ilage ge od tibii Taia yuu Saidon obêc yê di xovô he nêbê nipaên di lipac viwev lec he di pilepac he nilô la vô Anutu. ²²Om a ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêbê kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xam luu Taia yuu Saidon vêl. ²³Di xam Kapaneam, xam nêb xomxo i kô xam lec i loc yêp kisiinê, me? Ma vêl. Xam ob la vac vigwe nipaên. Ên do levac wê a vông vac xam bom ge, xomxo ti obêc vông vac tibii Sodom ben ilage ge od vigwe Sodom ob yêp di i val vô gwêbaga hixôn. ²⁴Om a ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc titô xomxo nêbê kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xam luu Sodom vêl.”

Xam lam vô a di dô seac vêl

(Luk 10:21-22)

²⁵Vô buc tige Yesu kitaa bêga ên nêbê, “Mag Anutu, ông lag yuu kibun kehe ông. Om a pimil ông ên wê ông o vông kiyang tige vô xomxo wê

xovôên yuu piyôp levac ge lêm. Nge, ông vông vô xomxo wê gên o xovô lêm ge, ²⁶ên ôcông va xovô ên nêb ông ob vông bêge ge.

²⁷“Mag vông xêkizéc yuu xovôên vihati ge vac a vigêg. Xomxo ti o xovô nu a lêm. Nge, Mag vaci wê xovô a. Di xomxo ti o xovô Mag lêm. Nge, aca va wê a xovô Mag, di xomxo wê a nêb a ob hilung Mag vô he ge, he ob xovô Mag.

²⁸“Xam wê xam vông yuac levac di kilê viyin ge, xam lam vô a ên lam dô seac vêl. ²⁹Xam lam tu a nuge yuac di kô xovôên niviha vô a, ên a ga xomxo malehe ti di a o yong a lêm, om xam nilôm ob dô seac vêl. ³⁰Ên yuac wê a vông vô xam ge, ge o yuac viyin lêm ên a ngidu xam xôn. Di xolac wê a vông vô xam ên a nêb xam vông ge, ge o viyin lêm.”

Kiyang lec buc sabat
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ¹Vô buc wê sabat ge, Yesu he nue ngivihi la vilee mi la vac yuac lôma wê wit ge. Lêc vip den nue ngivihi, om he le yul wit nôn mi ya. ²Lêc Palisi ya yê wê he vông ge om nêl vô Yesu ên nêbê, “Wê lê, gwêbaga buc sabat wê Moses xolac vibu nêb il ob vông yuac ti lec lêm ge, lêc nume ngivihi vông yuac lec.” ³Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Mêd xam o kitong xolac wê nêl lec bug Devit ge lêm, me? Devit he lie dô, lêc vip den he, ⁴om he la vac Anutu xumac ngibua di la ya blet wê xomxo daa siêng tung vô Anutu manôn ge. Blet tige, Devit he lie o tiyi wê ob ya ge lêm. Nge, xomxo daa siêng gee, heche va ob ya. ⁵Mêd xam o kitong kiyang ti wê yêp vac Moses xolac ge lêm, me? Kiyang tige nêl ên nêbê xomxo daa siêng mi vông he yuac vac Anutu xumac ngibua lec buc sabat, om xocbê he pwoo kiyang lec buc sabat vac ge, lêc he o vông i so lêm. ⁶Om a ob nêl vô xam bê a ga a luu Anutu vông xumac ngibua tige vêl. ⁷Kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, ‘A o nêb xam si daa vô a lêm. Nge, a nêb xam xo vigwe pisiv ênma môci.’ Kiyang nêl bêge, om xam obêc xovô kiyang tige kehe ge od xam obêc vông viyin vô he wê nêb kiyang maén ge lêm. ⁸Ên a, Xomxo Nu, wê a tu sabat kehe.”

Yesu vông xomxo wê vigê vilu vô xêlehe ge ti vô niviha lec
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹Yesu sea yuac lôma di la vac Yuda xumac lilo ti. ¹⁰Lêc xomxo wê vigê vilu vô xêlehe ge ti dô. Mêdec xomxo ya nêb ob vông kot vô Yesu, om he kinêg vô i ên nêbê, “Ge tiyi wê il ob vông xomxo i vô niviha lec vô buc sabat ge, me?” ¹¹Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti vac xam mahigun ge, bwoc sipsip tibed wê i vông ge obêc tô vac lôva lec buc sabat ge od xomxo tige obêc la pul i lôm kisii ên lôva, me? Nge, obêc pul i lôm. ¹²Xomxo nginoo bwoc sipsip vêl, om ge tiyi wê il ob vông niviha vô xomxo lec buc sabat.” ¹³Mêdec Yesu nêl vô xomxo ti wê vigê vilu vô xêlehe ge ên nêbê, “Titô vigêm.” Om

xomxo tyo titô vigê, lêc vigê vô niviha lec tiyi xocbê vigê viluo. ¹⁴ Om he Palisi kidi lec dî la kitucma dî myag môt wê nêb he ob hi Yesu i yib lec ge.

¹⁵ Lêc Yesu xovô kiyang wê he Palisi nêl vòma ge om sea vigwe tige dî la. Lêc xomxo tibeac la timu vô i vixa, om Yesu vông he wê yidac gee vihati vô niviha lec, ¹⁶ lêc vibu he nêb he nêlén i kitong vòen xomxo i ma. ¹⁷ Om Anutu kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

¹⁸ “Wê lê. Xomxo tige, a nug yuac wê a vinoo i pyap. A xêgyaa vin lec i, dî a xê i niviha. A ob vông Myakilôhô Ngibua wê a vông ge i hivun i xôn, dî i ob nêl a xolac niviha vô tibii madiluhu. ¹⁹ Di ob nêl kiyang kunacên yuu higacên lêm, dî ob hibap kiyang vac wetôv bê xomxo i ngô lêm. ²⁰ Xomxo ya tiyi xocbê duvac wê hibu nipwo tyo ge, lêc a nug yuac tige ob hibu he sea lêm. Di xomxo ya tiyi xocbê ngwax wê tum lec kîlen ge, lêc xomxo tyo ob hi i yib lêm. Xomxo tyo ob vông yuac mi dô ên vông kiyang niviha i pwoo nipaêñ i pec. ²¹ Di tibii baba wê o Yuda lêm ge vihati ob vông i vin i lê dî dô bin i.”

**Xomxo nêl ên nêbê Yesu vông yuac ya xêkizêc wê vimwo
nipaêñ Seten vông ge**
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; Luk 12:10)

²² Mêd he kô xomxo ti mi lam vô Yesu. Vimwo nipaêñ dô vac xomxo tyo nilô dî vông i manôn toc dî vông i dô yac dî keacêñ ma. Om Yesu vông xomxo tyo vô niviha lec dî manôn seac dî i yê vigwe dî keac. ²³ Om xomxo vihati wê yê ge yetac mabu dî nêl vòma ên nêbê, “Xomxo tige Devit nu, me?” ²⁴ Lêc he Palisi ngô om nêl vòma ên nêbê, “Bielsebul wê tu vimwo nipaêñ nêñ levac ge vông xêkizêc vô Yesu, om Yesu tii vimwo nipaêñ vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge.”

²⁵ Lêc Yesu xovô kiyang wê yêp vac he piyôp ge om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo viyang ti obêc le kidu yuu dî vông vevac vòma ge od he ob dô nipaêñ. Di xomxo vigwe ti me xumac ti obêc hibu he la yuu dî vông vevac vòma ge od he ob dô niviha lêm. ²⁶ Di Seten obêc tii lie dî hibuma sea ge od xêkizêc wê he vông ge ob ngiduma xôn tibêna? ²⁷ Di a obêc tii vimwo nipaêñ vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge od xam lime mi tii vimwo nipaêñ vêl ya xêkizêc wê letya vông ge? Xam lime i yaxêñ kiyang wê xam nêl lec a ge. ²⁸ Lêc a obêc tii vimwo nipaêñ vêl ya xêkizêc wê Anutu Myakilôhô Ngibua vông ge od xam xovô bê Anutu buc val pyap vô xam.

²⁹ “Xomxo xêkizêc ti obêc dô vac ben xumac lôma ge od tibii yôdac ti ob la vac xumac lôma dî la vun i susu tibêna? Lêc obêc ku xomxo xêkizêc tige xôn ya yihi ge od tiyi wê ob kô i nêñ susu vihati wê dô vac xumac nilô ge mi la.

30 “Xomxo ti obêc vin a lêm ge od tiyi xocbê vông vevac vô a. Dì xomxo ti obêc kituc xomxo lam vô a lêm ge od tiyi xocbê tii he moo sea ge.

31 “Om a ob nêl vô xam bê Anutu tiyi wê ob kitya nipaên vihati hixôn kiyang wê xomxo so vya vô i ge vêl. Lêc xomxo ti obêc so vya vô Myakilôhô Ngibua ge od o tiyi wê Anutu ob kitya i nêl nipaên tige vêl ge lêm. 32 Dì xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec a, Xomxo Nu, ge od Anutu ob kitya i nêl nipaên vêl. Lêc xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec Myakilôhô Ngibua ge od Anutu ob kitya i nêl nipaên vêl lêm. Nipaên wê i vông ge, Anutu obêc hôm xôn mi i yêp dia dì i la tyip vô buc timuên.

Xax nôn niviha yuu nipaên
(Luk 6:43-45)

33 “Xax obêc niviha ge od nôn obêc niviha, dì xax obêc nipaên ge od nôn obêc nipaên. Om xomxo obêc yê xax nôn wê vuac lec yatôv ge od ob xovô bê xax tige niviha, me xovô nêbê nipaên. 34 Xam myel nue xam! Xam xomxo nipaên, om xam ob nêl kiyang niviha tibêna? Ên kiyang wê pup vac xam nilôm ge, ge wê xam myam nêl seac. 35 Xomxo niviha ge, niviha yêp vac nilô om mi vông môp niviha. Dì xomxo nipaên ge, nipaên yêp vac nilô om mi vông môp nipaên.

36 “A ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge od ob yaxên kiyang vaxvax wê xomxo nêl ge vihati. 37 Wê ông myam obêc nêl kiyang niviha ge od Anutu ob yê ông nêb ông xomxo niviha. Dì ông myam obêc nêl kiyang nipaên ge od Anutu ob yê ông nêb ông xomxo nipaên.”

Xomxo nêb he ob yê do levac
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

38 Nang dêc xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi ya nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, xe nêb ông vông do levac ti ên xe xê.” 39 Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam gwêbaga, xam ge xomxo nipaên wê xam o vông i vin lêm ge, om xam nêb xam ob wê do levac ti. Lêc a ob vông do levac ti mi xam wê lêm. Ên do levac tibed wê a ob hilung vô xam ge wê plopete Jona vông ilage. 40 Ên ilage Jona dô vac pis mabu yocên ti nilô tiyi bucên yon dì vidiiên yon. Om a, Xomxo Nu, a obêc la xêp vac kibun nilô tiyi bucên yon dì vidiiên yon. 41 Om buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêl kiyang ge od tibii Niniva obêc kidi lec dì nêl xam gwêbaga nêl nipaên kitong, ên ilage tibii Niniva ngô kiyang wê Jona nêl vô he ge dì pilepac he, lêc gwêbaga a dô hixôn xam dì a ngînoo Jona vêl, lêc xam o pilepac xam lêm. 42 Om buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêl kiyang ge od vêx levac wê tu tibii Siba nêl kwin ilage obêc kidi lec hixôn xam wê xam dô gwêbaga dì nêl xam nêl nipaên kitong. Ên vêx tige kidi vac vigwe kehe tevabanê ên nêb ob lam ên lam ngô

kiyang wê king Solomon nêl piyôp niviha ge. Lêcom gwêbaga, a lam dô hixôn xam dî a nginoo Solomon vêl, lêc xam o ngô a vyag lêm.

Vîmwo nipaên lax dô vac xomxo nang
(Luk 11:24-26)

43 “Vîmwo nipaên ti obêc lop mi la vêl ên xomxo ti ge od ob la vîlee vac vigwe myadongêni mi la myag vigwe wê ob la dô seac vêl vac ge. Lêc yêvôêni vigwe ti obêc ma ge 44 od ob nêl bêga bê, ‘A ob lax mi la dô vac bog wê a sea di lam ge i tii vac nang.’ Mêd vîmwo nipaên tige obêc lax mi la vô xomxo ti wê dô vac lêc sea mi la ge, dî ob lax yê wê xomxo tyo pityep dî vunac vô pyap lêc dô pileva ge. 45 Om obêc lax mi la kô vîmwo nipaên vigê vilu dî sec yuu wê heche va nipaêni luu i vêl ge, dî kô he mi lam dî he xôn la dô vac xomxo tige nilô. Om xomxo tige dô vac nipaêni nôn nginoo viwen tax vêl. Om xam xomxo nipaên gwêbaga, xam ob tulec nipaên tiyi bêge.”

Yesu tae lie
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Yesu gêni nêl kiyang vô xomxo mi dô vac xumac lôma, mêtdec tae lie val le xumac kehe ên nêb ob keac vô i. 47 Om xomxo ti nêl vô Yesu ên nêbê, “Tame lime val le xumac kehe ên nêb ob nêl kiyang vô ông.” 48 Lêc Yesu nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “A tag letya? Dî a lige letyae?” 49 Mêd hilung vigê la vô nue ngivihi di nêl ên nêbê, “A tage lige wê he dô ga. 50 Èn xomxo wê ngô Mag Anutu lag puunê kiyang dî vông i vô nôn lec ge, he tu a tage lige vêx yuu vux.”

Kiyang pilepacêni lec xomxo ti wê lîloo vê vac yuac
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 1 Vô buc tige Yesu sea xumac nilô dî lop mi la vixun dî la dô kibun vô mia luaêni ninya. 2 Mêtdec xomxo tibeac hiwocêni kituc lam vô i, om Yesu la lec dipac ti di la dô lec, di xomxo kidu levac tige le vô mia luaêni ninya. 3 Mêtdec Yesu nêl kiyang tibeac, lêc nêl tiyi xocbê kiyang pilepacêni ge vôhe. Om nêl kiyang pilepacêni ti vô he bêga ên nêbê, “Xomxo ti la ên nêb ob la lîloo susu vê vac yuac. 4 Om lîloo i la lê, lêc vê ya tô vac môp, om menac lam ya. 5 Di ya tô lec kibun nipwo tyâ wê dô lec ngidax kisii ge, om tyip lutibed, 6 lêc ngilôhô la tulec ngidax ên kibun nipwo tyâ, om hiyôv ya i vilôvac di i yib. 7 Di vê mangwe tô mi la dô vac hiwu kehe, lêc tyip hixôn hiwu, om hiwu hivun i yib. 8 Di ya tô mi la dô vac kibun niviha, om tyip dî vuac nôn niviha. Mêgem ya vuac nôn 100 dî ya vuac nôn 60 dî ya vuac nôn 30. 9 Xomxo ti ninya obêc yêp ge od i ngô kiyang tiga.”

Yesu nêl kiyang pilepacêni lec kehe va?
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Om nue ngivihi lam kinêg vô Yesu ên nêbê, “Bêna lêc ông nêl kiyang pilepacêni vô he?” 11 Mêgem Yesu luu he vya bêga ên nêbê, “Kiyang wê ob

nêl Anutu ben kehe kitong ge yêp xôpacên, lêc Anutu hilung vô xam om xam xovô, lêc Anutu o hilung vô tibii baba lêm. ¹²Ên xomxo ti obêc xovô xolac ge od Anutu obêc kitiv xovôên levac lec hixôn ên i xovô i luu vêl. Lêc xomxo ti obêc xovô xolac lêm ge od Anutu ob vô i nêl xovôên nipwo tya ge vêl ên i. ¹³Om a nêl kiyang pilepacên vô he, ên he manôn yê lê, lêc xocbê he manôn o yê lêm, di he ngô lê, lêc xocbê he ninya o ngô lêm, mûgem he o xovô kehe lêm. ¹⁴Om he vông kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Ilage Aisaia nêl bêga ên nêbê,

‘Xam obêc ngô kiyang lê, lêc xam piyôp obêc xovô kehe lêm, di xam mammôn obêc yê lê, lêc xam ob xovô lêm. ¹⁵Ên xam nilôm xêkizêc, di ninyam vô kitu, di mammôn toc, ên xam nêb xam ob wê lêm, di xam nêb xam ob ngô kiyang ti lêm, di xam nêb xam ob xovô kehe lêm, di xam nêb xam ob pilepac nilôm i lôm vô a ên a vông xam vô nimviha lec lêm.’

¹⁶Asaia nêl bêge ilage, lêc xam xêmyaa i vô niviha, ên xam mammôn yê a, di xam ninyam ngô a kiyang. ¹⁷A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê plopete hixôn xomxo niviha wê dô ilage, he tibeac nêb he ob yê tiyi xocbê xam wê gwêbaga, lêc he yêen ma, di he nêb he ob ngô kiyang tiyi xocbê xam ngô gwêbaga, lêc he ngôen ma.

Yesu nêl kiyang lec xomxo wê liloo vê ge kehe kitong
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸“Xam ngô lê, ên a ob nêl kiyang pilepacên lec xomxo wê liloo vê ge kehe kitong vô xam. ¹⁹Vê wê tô vac môp ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô kiyang lec Anutu ben lê, lêc xovôên ma ge, om Seten lam vô vêl ên he nilô. ²⁰Di vê wê tô vac kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac di vông i vin lutibed mi xêyaa vô niviha, ²¹lêc he tiyi xocbê ngec wê ngilôhô ma ge, om he dô nipwo tya, lêc he obêc tulec viyin me xomxo obêc vông myavinê vô he ên wê he vông i vin xolac ge od he sea vông vinê wê he vông ge lutibed. ²²Di vê wê tô vac hivu kehe ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac mi dô, lêc he nilô vô valval ên susu kibun ga yuu mone, om môp tige hivun xolac xôn, di nôn ma. ²³Di vê wê tô vac kibun niviha ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac mi xovô kehe ge, om he vuac nôn niviha tiyi xocbê 100 di ya tiyi 60 di ya tiyi 30.”

Kiyang pilepacên lec nita nipaên wê tyip vac yuac ge

²⁴Yesu nêl kiyang pilepacên ngwe vô he bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo ti wê la liloo ngec vê vac i yuac ge. ²⁵Mêd vô bucê wê yêp ge xomxo nipaên ngwe val liloo vê nipaên la hixôn vac yuac di lax mi la. ²⁶Mêdec buc ya lam la vêl di ngec niviha tyip mi vô nôn, di nita nipaên tyip hixôn. ²⁷Om xomxo levac tige nue yuac val kinég vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông liloo vê niviha vac yuac wê ông vông ge, lêc bêna lêc nita nipaên tigeet tyip hixônê?’

²⁸ “Om xomxo levac tige nêl lax vô he ên nêbê, ‘Xomxo nipaên ti vông tige.’ Om nue yuac kinêg vô i ên nêbê, ‘Tiyi wê xe ob la xuac nita nipaên tige vêl ge, me?’ ²⁹Léc xomxo levac nêl vô he ên nêbê, ‘Ge o tiyi lêm, ên xam obêc xuac nita nipaên ge od xam ob xuac ngec niviha hixôn. ³⁰Om xam vông yuu xôn i le di i loc tyip lec buc wê il ob la kô nôn ge lê. Mêd obêc buc tige od a ob nêl vô he wê ob la kô nôn ge bê he i loc pul nita nipaên vêl mi titup i loc bun ti di nêx i loc vac ngwax, di pul nôn niviha mi kô mi loc tung vac xumac wê nôn niviha dô vac ge.’ ”

Kiyang pilepacêñ lec vixôô nôn yuu yis
(Mak 4:30-34; Luk 13:18-21)

³¹ Yesu nêl kiyang pilepacêñ ti vô he bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xocbê vixôô nôn wê xomxo ti kô mi la nêx vac yuac ge. ³²Vixôô nôn ge nippowpo, lêc obêc tyip mi vô levac di luu susu yaya vêl di la tu xax, di menac viyang viyang lam vông liwihi lec ngen mi dô lec di ya nôn.”

³³ Nang dêc Yesu nêl kiyang pilepacêñ ngwe bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xocbê yis nippwo tya wê vêx ti pilepac hixôn plaua, om vông plaua dung mi vô levac.”

³⁴ Yesu nêl kiyang tigee vihati vô xomxo kidu levac, lêc o nêl kiyang kehe yêp seac vô he lêm. Nge, nêl kiyang pilepacêñ pileva vô he.

³⁵ Mêgem kiyang wê plopete nêl ilage vô nôn lec. Plopete nêl bêga ên nêbê,

“A ob nêl kiyang pilepacêñ vô he.

Di kiyang wê yêp xôpacêñ vô buc wê Anutu tung lag yuu kibun di i val tyip gwêbaga hixôn ge, a ob nêl kiyang tigee kehe kitong i yêp seac.”

Yesu nêl kiyang pilepacêñ wê nêl lec nita nipaên ge kehe kitong

³⁶ Yesu sea xomxo kidu levac tige di la dô vac xumac lôma. Mêd nue nivihi val nêl vô i ên nêbê, “Kiyang pilepacêñ lec nita nipaên wê tyip vac yuac ge, ông nêl kehe kitong vô xe ên xe xovô.”

³⁷ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo levac ti wê liloo vê niviha vac yuac ge, ge a, Xomxo Nu, ³⁸di yuac tyo ge tiyi kibun, di vê niviha ge tiyi Anutu nue, di nita nipaên ge tiyi Seten nue, ³⁹di tibii nipaên ti wê liloo vê nipaên vac yuac ge tiyi Seten, di buc wê xomxo kô nôn lec ge tiyi buc myahipu, di xomxo yuac wê pul nôn ge tiyi angela. ⁴⁰Di wê he pul nita nipaên vêl mi si lec ngwax ge, tiyi xocbê yuac wê he obêc vông vô buc myahipu ge. ⁴¹ Om vô buc myahipu tige a, Xomxo Nu, a ob vông a nuge angela he i loc vac vigwe vihati wê a vông ge ên he i loc kituc xomxo nipaên wê didii xomxo la vac môp nipaên ge hixôn he wê mi vông môp nipaên ge vihati, ⁴²di nêx he i loc vac ngwax levac. Vac ngwax tige he obêc byag di nivu obêc kic lecma. ⁴³ Mêd vô buc tige xomxo niviha obêc

linac xêseac tiyi xocbê hiyôv ge vac Mag ben. Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang tiga.

Yesu nêl kiyang pilepacêñ lec mone levac wê yêp vac yuac ge

44 “Anutu ben kehe tiyi xocbê mone levac wê yêp vac kibun nilô, lêc xomxo ti la tulec lê, lêc vun i dô vac kibun nilô i tii vac. Xomxo tige xêyaa vô nivîha, om la vông susu vihati wê i vông gee mi tibii kisuu i ma, di kô mone mi la kisuu kibun tige ya.

Yesu nêl kiyang pilepacêñ lec komkom nivihaviha

45 “Kiyang pilepacêñ ngwe bêga nêbê Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo ti wê vông yuac lec myagêñ komkom nivihaviha nêb ob kisuu. 46 Yê komkom nivîha ti wê mone levac ge, om la vông i susu mi tibii kisuu i ma, di kô mone mi lax kisuu komkom tyo ya.

Yesu nêl kiyang pilepacêñ lec leac

47 “Kiyang pilepacêñ ti bêga ên nêbê Anutu ben kehe tiyi xocbê leac wê xomxo nêx la vac gwec ge di pis toto la dô vac leac nilô, 48 di i pup lec, om he pul i lôm gwec ninya di la dô kibun di vinoo pis wê nivîha ge di tung la vac dêg, di pis wê nipaêñ ge he nêx la. 49 Om tiyi xocbê buc timuêñ wê kibun ob tiyôô vac ge, od angela ob vông yuac tibêge, ên he obêc val vô xomxo nipaêñ vêl vac xomxo niviha mahigun, 50 di nêx he la vac ngwax mahelac. Vac ngwax tige he obêc byag mabu di nivu obêc kic lecma.”

Kiyang pilepacêñ lec susu paha yuu tikwê

51 Yesu kinêg vô nue ngîvihi ên nêbê, “Xam xovô kiyang pilepacêñ wê a nêl ge vihati kehe pyap, me?” Lêc he nêl ên nêbê, “Xe xovô.” 52 Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om xomxo ti wê xovô xolac tikwê ge obêc ngô xolac paha wê a nêl lec Anutu ben kisiinê ge mi vông i vin ge od tiyi xocbê xomxo tyo la vac xumac lôma di la kô susu paha yuu tikwê vac susu wê i vông ge nilô di vông vô xomxo ên nêb i ngidu he xôn.”

Xomxo Nasalet vô nîmi vô Yesu

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Yesu nêl kiyang pilepacêñ tigee pyap dêc sea vigwe tige, 54 di lax mi la Nasalet wê ben kehe ge, di la nêl xolac vô he Nasalet vac he xumac lilo, lêc he yetac mabu lê, lêcom he o vông i vin xolac wê i nêl ge lêm, om he nêl vîoma ên nêbê, “Xomxo tiga kô xovôêñ niviha hixôn do levac vô letya? 55 Xomxo tiga kamundac nu, di ta Malia, di lie Jems yuu Josep di Saimon hixôn Judas, 56 di lie vêx ge, he vihati dô hixôn il. Xomxo tiga xomxo kibun, lêc kô xovôêñ yuu xêkizêc ga gê na?” 57 Om he vô nîmi vô

i. Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vac vigwe viyang viyang ge, tibii ob kô plopete lec, dom plopete tyo tae mae lie hixôn xomxo vac ici va ben kehe ob kô i lec lêm.”⁵⁸ Om Yesu o vông do tibeac vac ben kehe lêm, ên xomxo Nasalet o vông i vin i lêm.

Jon Lipacêñ yib
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; Luk 9:7-9)

14 ¹Vô buc tige hizap levac Helot ngô kiyang wê xomxo mi nêl lec Yesu ge, ²om nêl vô nue yuac ên nêbê, “Xomxo tige Jon Lipacêñ wê yib ge, lêc kidi lec mavîha om vông do levac ya xêkizêc wê i vông ge.”

³⁻⁴Helot nêl bêge, ên ilage Helot kô li Pilip vinê Helodias, om Jon nêl vô Helot vô buc tibeac ên nêbê, “Môp wê ông ii lim tuc vinê ge tiyiên ma.” Mêgem Helodias kunac Jon di nêl vô Helot, om Helot vông tibii la hôm Jon xôn di tung i la vac xumac kalabuhu. ⁵Dì Helot nêb ob hi Jon i yib, lêc xona ên xomxo tibeac, ên he yê Jon tiyi xocbê plopete ti.

⁶Mêdec Helot buc wê ta kô i lec ge, om Helot myêl vizid levac di tyuc xomxo tibeac lam. He lam dô di Helodias nu vêx lam yoo vac he mahigun mi he yê di Helot xêyaa vô niviha. ⁷Mêd Helot titô vigê la kisii di hilu kiyang vô vêx tige ên nêbê, “A nêl hixôn nôn bêga bê ông obêc kitaa susu ti vô a ge od a obêc vông vô ông.” ⁸Mêd Helodias nêl kiyang xêkizêc vô nu vêx tige tax, om nu tyo nêl vô Helot ên nêbê, “A nêb ông kiku Jon Lipacêñ kwa i tip di tung bazub lec dipac ti mi vông vô a.”

⁹Nêl bêge, om Helot nilô vô viyin, lêc xo i lax lec kiyang wê hilu pyap di xomxo tibeac dô mi ngô hixôn ge, om nêb ob vông i tiyi kiyang wê nêl vô vêx tige. ¹⁰Om vông xomxo ti la vô Jon vac xumac kalabuhu mi la kiku Jon kwa tip, ¹¹di tung bazub lec dipac ti di kô mi lax vông vô Helodias nu vêx tige di i kô mi la vông vô ta. ¹²Mêd Jon nue ngivihi lam kô Jon nôn mi la yev, di la nêl kitong vô Yesu.

Yesu vet xomxo 5,000
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

¹³Yesu ngô wê Jon yib ge, om sea vigwe tige di la lec dipac ti mi la vigwe mahigun pileva wê xomxo ti do vacêñ ma ge. Lêc xomxo tibeac ngô wê Yesu la ge, om sea ben di la vô Yesu vixa. ¹⁴Yesu mila lop vêl ên dipac di yê ma la xomxo tibeac wê val dô kidu kidu ge, om xo vigwe pisiv ên he, di vông he wê yidac gee vô niviha lec.

¹⁵Hiyôv hoo la, mêd nue ngivihi lam nêl vô Yesu ên nêbê, “Vigwe ga, vigwe mahigun pileva ti, di hiyôv hoo la gwêba, om ông vông xomxo i loc vac vigwe nipwopwo vihati ên loc kisuu xen yaêñ wê he ob ya ge.” ¹⁶Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “He loc ên vatya? Xacxam va vông yaêñ mi he i ya.” ¹⁷Om he nêl vô i ên nêbê, “Xe xom yaêñ o tibeac lêm. Nge, blet vigê vilu di beac yuubed wê dô.” ¹⁸Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam kô mi lam vô a.”

¹⁹Yesu nêl om xomxo kidu levac tigee tô mi dô lec hisinac. Pyap dêc Yesu hôm blet vigê vilu ge di beac yuubed ge di yê ma la kisii di kitaa lec blet hixôn beac, mêt hibu blet di vông vô nue ngivihi, di he kô mi la titang vô xomxo tigee. ²⁰Mêt he vihati ya i den he pyap, mêtdec nue ngivihi la kituc myapipu wê dô gee mi la su vac sepac vigê yuu di tô mi la yuu mi i pup lec. ²¹Di xomxo wê dô mi ya gee, he vux vaci tiyi xocbê 5,000, lêc vêx yuu nipwopwo wê dô hixôn ge, he o kitong hixôn lêm.

Yesu la lec mia luaên kisii
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²²Yesu nêl vô nue ngivihi nêb he i lec dipac mi le mug mi loc vilunê. Om he loc mi la, di Yesu dô ên nêb ob vông xomxo kidu levac tige he i loc vêl lê. ²³He la vêl, mêtdec Yesu loc mi la lec kitôn ti ên nêb ob la kitaa. Mêt vigwe buc di Yesu vaci gên dô lec kitôn tige. ²⁴Lêc dipac wê nue ngivihi dô lec ge mila le vac mia luaên mahigun di lea levac hôm dipac xôn di vông i vô pilepac pilepac. ²⁵Vigwe kê pítoc vac vô kwabo lec wê ob vô xêseacseac ge, mêtdec Yesu la lec mia kisii di mila vô nue ngivihi. ²⁶He yê ma lam Yesu wê lam lec mia kisii mi val ge, om he xona mabu di nêl ên nêbê, “Ge vimwo nipaên ti.” Om he yetac di iac. ²⁷Lêc lutibed Yesu nêl ên nêbê, “Xam xêmyaa viyin i ma, ên ga a, om xam xonaên i ma.”

²⁸Mêt Pita nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, obêc ông ge od ông nêl ên a loc lec mia kisii mi loc vô ông.” ²⁹Om Yesu nêl ên nêbê, “Lamê.” Om Pita lop vêl ên dipac di la lec mia kisii mi la vô Yesu. ³⁰Lêc yê

lea levac om xona, di hoo la vac mia, om iac di nêl ên nêbê, “Apumtau, hôm a lec.”

³¹Om lutibed Yesu titô vigê di hôm Pita xôn di nêl vô i ên nêbê, “Vông vinêwê ông vông ge nipwo tya. Bêna lêc ông nilôm yuuê?” ³²Mêtdec yuu lec lax lec dipac, di lea tip la. ³³Di he wê dô lec dipac gee yev vixa kitu vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Vixôhilôg nôn, Anutu nu ông.”

Yesu vông xomxo tibeac vô niviha lec gê Genesalet
(Mak 6:53-56)

³⁴Yesu he nue ngivihi la mia luaên vilu ganê mi la lop mi la vac vigwe Genesalet. ³⁵Xomxo tigee xovô ên nêb Yesu, om he vông dic la vac vigwe nipwopwo vihati ên nêb he i kô xomxo yidac vihati mi lam. ³⁶Di he kitaa i ên nêb he ob hôm lec ngakwi wê i vông ge myahipu ên yidac i ma ên he, om he wê hôm vigê lec gee vihati vô niviha lec.

Anutu xolac nginoo xomxo nêñ kiyang vêl
(Mak 7:1-13)

15 ¹He Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee lam gê Jelusalem di val vô Yesu di nêl ên nêbê, ²“Bêna lêc ông nume ngivihi sea môp wê

buge vông ge di ya hixôn vigê ningecê? Ên he obêc ya ge od he o lipac vigê lêm, lêc xe mô ge, xe mi timu vô buge vông môt dì lipac vigêm.”

³Léc Yesu nél lax vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam timu vô bume vông môt dì pwoo Anutu kiyang vacê? ⁴Ên Anutu kiyang ngwe nél bêga ên nêbê, ‘Xam hôm tame mame lê lec di ngô he kiyang.’ Dì kiyang ngwe nél bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nél kiyang nipaên lec ta yuu ma ge od xomxo i hi i yib.’ ⁵Anutu kiyang nél bêge, lêc xam mi nél ên xam nêbê xomxo ti obêc nél vô ta yuu ma ên nêbê, ‘Susu wê a ob ngidu muu xôn ya ge dô, lêcom a ob vông daa vô Anutu, om muu nêm ob ma.’ Xomxo obêc nél bêge ge od xam nêbê ge tiyi di xam o hôm tame mame lê lec lêm. ⁶Lêc môt tige tiyi xocbê xam la vô bume vông môt dì kitya Anutu kiyang vêl. ⁷Xam xomxo kityooên wê xam viyum nipaên vac niviha ge. Kiyang wê plopete Aisaia kivuu ilage nél nôn lec xam bêga nêbê,

⁸‘Xomxo tige pimil a ya mya pileva, lêc he nilô le teva ên a. ⁹He mi nél kiyang wê xomxo vaci xovô ge, lêc he nél ên nêbê he nél Anutu kiyang, om he yev vixa kitu vô a pisiv.’”

Susu wê ob vông xomxo vô nipaên ge
(Mak 7:14-23)

¹⁰Yesu keac xomxo kidu levac lam vô i dì nél vô he ên nêbê, “Xam ngô kiyang wê a ob nél ge di xovô niviha. ¹¹Susu wê ob la vac xomxo mya ge o tiyi wê ob vông xomxo vô nipaên ge lêm. Nge, susu wê lam vac xomxo mya ge wê ob vông he vô nipaên.”

¹²Yesu nue ngivihi val nél vô i ên nêbê, “Ông ngô wê he Palisi xêyaa vô myavînê lec kiyang wê ông nél ge, me?” ¹³Om Yesu nél vô he ên nêbê, “Susu vihati wê Mag lag puunê yevén ma ge i obêc pul hixôn ngilôhô. ¹⁴Om xam vông he Palisi i dô, ên he nêb he ob didii xomxo la vac môt, lêc he manôn toc. Dì xomxo ma tocén ngwe obêc didii xomxo ma tocén ngwe ge od yuu xôn ob la tô vac madia.”

¹⁵Pita nél vô i ên nêbê, “Ông nél kiyang pilepacên tige kehe kitong vô xe ên xe ngô.” ¹⁶Om Yesu nél vô he ên nêbê, “Xam êno gên lungên kiyang tige, me? ¹⁷Susu vihati wê xomxo ob tung vac mya di ya ge ob la dô vac xêyaa, di lop mi la vêl. Lêc mêd xam lungên tige, me? ¹⁸Lêc susu vihati wê yêp vac xomxo nilô dì lôm tyip vac mya ge wê vông xomxo vô nipaên. ¹⁹Ên susu wê lam vac xomxo nilô ge bêga nêbê, xovônen nipaên, hi xomxo yib, vông môt iiamaên vô nipaên, môt yôdac vêx yuu vux, vun xomxo susu, nél kiyang kityooên, dì nél kiyang nipaên lec xomxo. ²⁰Môt nipaên tige wê vông xomxo vô nipaên. Lêc xomxo ti obêc sea bue vông môt di ya ya vîgê ningecac ge od ob vông i vô nipaên lêm.”

Kenan vêx ti vông i vin Yesu
(Mak 7:24-30)

²¹Yesu sea vigwe tige mi la vigwe levac wê vigwe Taia yuu Saidon yêp vac ge. ²²Dì Kenan vêx ti wê dô vac vigwe tige lam vô Yesu dì keac levac

ên nêbê, “O Apumtau, Devit nu ông, ông xo vigwe pisiv ên a, ên vimwo nipaên ti dô vac a nug vêx nilô di vông i dô vac viyin mabu.”²³ Yesu ngô lêc o nêl kiyang ti lax vô i lêm. Mêd nue ngivihi val kitaa i ên nêbê, “Vêx tyo vô byag byag di mi timu vô il vixad ga, om ông nêl ên i lôc.”

²⁴ Om Yesu nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Anutu vông a lam vô Islele vaci wê tiyi xocbê bwoc sipsip wê lung sea ge.”²⁵ Lêc vêx tige lam yev vixa kitu vô i di nêl ên nêbê, “Apumtau, ngidu a xôn.”²⁶ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ga o tiyi wê il ob vô nipwo xen yaêñ vêl ên he di nêx i loc vô noo ge lêm.”^a ²⁷ Om vêx tyo nêl ên nêbê, “Apumtau, ông nêl kiyang nôn. Lêcom noo mi ya myapipu wê xomxo vông i tô mi la vac pêt ngibi ge.”²⁸ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “O vêx, ông vông i vin xêkizêc ta, om kiyang wê ông kitaa vô a ge ob vô nôn lec vô ông.” Yesu nêl bêge, di vô hiyôv manôn tibed tige vêx tyo nu vô niviha lec.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô niviha lec

²⁹ Mêdec Yesu sea vigwe tige di la vô mia luaêñ Galili ninya, di la lec kitôn di la dô kibun.³⁰ Mêdec xomxo kidu kidu val vô i, di he kô lie vixa nipaên, di manôn tocên, di vixa gecên, di kwa maên hixôn yidac toto ge mi lam lii he vô Yesu vixa, om Yesu vông he vihati vô niviha lec.³¹ Mêgem xomxo kidu levac tige yê di yetac mabu ên wê xomxo kwa maên keac di xomxo vixa gecên ge vixa vô bôbac lec, di he wê vixa nipaên ge vô niviha lec di la, di wê manôn tocên ge manôn seac di he yê vigwe. Om he hi vixa pec ên Islel vông Anutu.

Yesu vet xomxo 4,000

(Mak 8:1-10)

³² Yesu keac ên nêbue ngivihi lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “A xo vigwe pisiv ên xomxo kidu levac tigae ên he lam dô hixôn a tiyi buc yon di he xen yaêñ ma. Di a xêgyaa o vin lec wê a ob vông he loc vip ge lêm, ên vip ob vông he vigê yuu vixa ma gê môp.”³³ Om nue ngivihi nêl vô i ên nêbê, “Vigwe ga vigwe mahigun pileva wê xomxo ti dô vacên ma ge, om il obêc kô yaêñ tibeac gê na ên vet xomxo tigae ya?”³⁴ Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Xam blet vaba dô?” Di he nêl ên nêbê, “Xe blet vigê vilu di sec yuu hixôn beac nipwo yuutya dô.”

³⁵ Om Yesu nêl vô xomxo kidu levac tigee ên nêbê, “Xam tô mi dô lec kibun.”³⁶ Mêd hôm blet vigê vilu di sec yuu hixôn beac gee di kitaa lec, mêd hibu di vông vô nue ngivihi, di nue ngivihi titang vô xomxo tigee vihati.³⁷ Om he vihati ya i den he, di myapipu wê dô ge he su vac sepac

^a **15:26** Kiyang wê Yesu nêl lec nipwo yuu noo ge, ge kiyang pilepacen wê nêl lec he Yuda hixôn tibii ba. ên he Yuda yê tibii wê o Yuda lêm ge nipaên, nêb he tiyi xocbê noo. Om nipwo tige tixuu lec he Yuda, di noo tixuu lec tibii ba wê o Yuda lêm ge.

vigê vilu di sec yuu mi i pup lec. ³⁸Xomxo wê dô mi ya gee, he vux vaci tiyi xocbê 4,000, lêc vêx hixôn nue gee he o kitong hixôn lêm. ³⁹Pyap dêc Yesu vông xomxo kîdu kîdu lax vac ben ben, di i va la lec dipac mi la vigwe Magadan.

Palisi yuu Sadyusi nêb ob yê do levac
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 ¹He Palisi yuu Sadyusi val vô Yesu ên nêb ob yaxêni, om nêl vô Yesu ên nêb i vông do lag puunêti ên he ob yê. ²Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Hiyôv hoo la di vigwe buc di guva tum lec lag ge wê xam nêbê hiyôv ob linac. ³Vigwe obêc vidii lêc maviyob ge od xam nêbê lun ob val. Xam wê susu lec lag di xovô niviha, lêc xam o tiyi wê xam ob wê do levac wê nêl buc gwêbaga kitong mi xovô kehe ge lêm. ⁴Xam gwêbaga, xam ge xomxo nipaên wê xam o vông i vin lêm ge, om xam nêbê xam ob wê do levac ti. Lêc a ob vông do levac ti mi xam wê lêm. Ên do levac tibed wê a ob hilung vô xam ge wê Jona vông ilage.” Yesu nêl bêge, pyap dêc sea he di la.

Kiyang pilepacêñ lec yis wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge
(Mak 8:14-21)

⁵Yesu he nue ngivihi la mia luaêni vilu ganê, lêc he o xovô mi kô blet ya hixôn lêm. ⁶Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xona nêm ên yis wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.” ⁷Om nue ngivihi nêl vîma ên nêbê, “Yesu nêl kiyang tibêge ên wê il o kô blet ti lêm ge.” ⁸Lêc Yesu xovô kiyang wê he nêl vîma ge, om nêl vô he ên nêbê, “Xam nêm vông vinêng ge nipwo tya. Bêna lêc xam nêl vîma ên xam nêbê xam xom blet ma? ⁹Xam gên o xovô lêm, me? Xam mêt lungêng blet vigê vilu wê xomxo 5,000 ya ge, me? Xam su myapipu vac sepac vaba mi i pupê? ¹⁰Di xam mêt lungêng blet vigê vilu di sec yuu wê xomxo 4,000 ya ge, me? Xam su myapipu vac sepac vaba mi i pupê? ¹¹Bêna lêc xam lungênenê? A o nêl kiyang lec blet lêm. Nge, a nêb xam xona nêm ên blet wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.” ¹²Yesu nêl bêge, om he xovô ên nêbê Yesu o nêb he i viac he niviha ên blet wê xomxo ob ya ge lêm. Nge, nêb he i viac he niviha ên kiyang wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.

Pita nêl Yesu kehe kitong
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³Yesu la vigwe ti lê nêbê Sisalia Pilipai di kinêg vô nue ngivihi en nêbê, “Tibii nêl Xomxo Nu a nêb letya?” ¹⁴Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo ya nêl ên nêb ông ge Jon Lipacêñ, di ya nêl ên nêb ông plopete Ilaija, di ya nêl ên nêb ông ge plopete Jelemaia me plopete ba ti.” ¹⁵Mêd Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Di xacxam va nêl a ên xam nêb a letya?”

¹⁶Om Saimon Pita nêl lax vô i ên nêbê, “Ông Kilisi, Anutu maviha nu ông.”

¹⁷Om Yesu nêl vô Pita ên nêbê, “Jona nu Saimon, ông xêmyaa i vô niviha, ên xomxo kibun ga ti o nêl kiyang tige kehe kitong vô ông lêm. Nge, a Mag wê dô lag puunê ge wê nêl kitong vô ông. ¹⁸Om a nêl vô ông bê ông lêm Pita, kehe nêbê ngidax. Om a ob lax xomxo vông vinên i loc lec ngidax kisii. Di xêkizêc wê Seten vông ge o tiyi wê ob pwoo he pec ge lêm. ¹⁹A ob vông ki Anutu ben lag puunê vô ông. Di kiyang yuu môp wê ông obêc kitya vêl gê kibun ga ge od Anutu êno ob kitya vêl gê kisii ganê. Lêc kiyang yuu môp wê ông obêc hôm xôn mi i yêp gê kibun ga ge od Anutu êno ob hôm xôn mi i yêp gê kisii ganê.” ²⁰Om Yesu le vac nue ngivihi xôn nêb he i o nêl vô xomxo bê i Kilisi lêm.

Yesu nêl ên nêbê ob yib dî kidi lec

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22–27)

²¹Vô buc tige Yesu nêl i kiyang taxlee vô nue ngivihi ên nêbê ob la Jelusalem, dî Yuda levac hixôn xomxo levac wê mi si daa gee dî he wê xovô Moses xolac gee he ob vông myavinê levac vô i di hi i yib, dî buc yon ob lam la vêl di i ob kidi lec maviha tii vac nang.

²²Om Pita kô Yesu mi yuu la dô viyonê, dî nêl xêkizêc vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, Anutu i le vac kiyang tige xôn. Ên viyin tibêge i o lêc tulec ông lêm.” ²³Lêc Yesu pilepac i di vô nimi vô Pita, dî nêl vô Pita ên nêbê, “Seten, ông loc vêl! Ên ông le vac a xôn. Ông o nêl i tiyi Anutu piyôp lêm. Nge, ông nêl i tiyi piyôp wê xomxo kibun ga vông ge.”

²⁴Mêdec Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb timu vô a vixag ge od i vông i vô nipwo lec dî kilê xax pola wê i vông ge di timu vô a vixag. ²⁵Ên xomxo ti obêc viac ninivi ên nêb i dô maviha ge od obêc yib. Lêc xomxo ti obêc sea ninivi lec a lêg ge od ob dô maviha luta. ²⁶Ên xomxo ti obêc vilu vô susu kibun ga vihati tu i xe, lêc sea môp wê ob dô maviha ya ge od ob vô niviha vô i bêna? Xomxo ob vông vatya êdêc i kinu i dô maviha ya? ²⁷Ên a, Xomxo Nu, a obêc lop mi lôc hixôn a nuge angela dî lam hixôn xêseac wê Mag vông ge, dî a ob vông myaviwen vô xomxo toto i tiyi nipaén yuu niviha wê he vông ge. ²⁸Lêc a nêl nôn vô xam bê xomxo wê le ga, he ya yibê obêc ma dî obêc yê wê Xomxo Nu ob lam tu king ge lê, dêc yib timuên.”

Yesu ninivi pikwê bangwe

(Mak 9:2–13; Luk 9:28–36)

17 ¹Buc vigê vilu dî sec ti lam la vêl, mêd Yesu kô Pita di Jems yuu li Jon di he la lec kitôn dia ti, mi heche va la dô. ²Om yon yê wê Yesu ninivi pikwê mi vông bangwe, di manôn linac xocbê hiyôv, di ngakwi xêseac dî vô hixelac hixelac. ³Mêdec yon yê wê Moses yuu Ilaija val keac hixôn Yesu ge. ⁴Om Pita nêl

vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ga niviha wê il dô ga, om ông obêc tyuc lec ge od a ob lox xumac yon, ti vô ông, dì ngwe vô Moses dì ti vô Ilaija.”

5 Pita gên nêl kiyang tibêge, mêtêc viyobtoc wê xêseac ge ti lam hivun he xôn, dì vya ti lam vac viyobtoc tige nilô dì nêl ên nêbê, “Ge a nug wê a xêgyaa vin lec i dì a xê i niviha ge om xam ngô kiyang wê i vông ge.”

6 Nue ngivihi yon ge ngô vya tige mêtêc yon yev vixa kitu dì kipôm manôn lec kibun, dì yon xona mabu. 7 Léc Yesu lam vyax vigê lec yon dì nêl ên nêbê, “Kidi lec, dì xonaen i ma.” 8 Om yon vêl manôn lec kisii, dì yê Yesu vaci le dì yuu xôa ma.

9 He gên lop lec kitôn tige dì Yesu nêl xêkizêc vô yon ên nêbê, “Mon o lêc nêl kiyang wê mon wê dì ngô ge kitong vô xomxo ti lêm. Nge, i lêc loc tyip lec wê a, Xomxo Nu, a obêc kidi vac yibén ge lê.” 10 Mêt yon kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lêc xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl ên nêbê Ilaija obêc val tax di Kilisi wê Anutu vinoo i ge obêc val timuên?” 11 Mêtêc Yesu nêl ên nêbê, “Vixôhilôg, Ilaija ob vena ên titô môp vihati i yêp niviha i tii vac. 12 Léc a nêl vô mon bê Ilaija lam pyap, lêc xomxo lungên i, dì he vông nipaên vô i tiyi xovôen wê he vông ge. Om a, Xomxo Nu, a êno obêc tulec myavinê tiyi bêge.” 13 Yesu nêl bêge, om nue ngivihi xovô ên nêbê kiyang wê Yesu nêl lec Ilaija ge, nêl lec Jon Lipacén.

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo nipwo ti
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

14 Mêtêc he lop kitôn tige mi la vô xomxo kidu levac ti, lêc xomxo ti val yev vixa kitu vô Yesu dì nêl vô i ên nêbê, 15 “Xomxo levac, ông xo vigwe pisiv ên a nug vux, ên vông yidac mavêni mi dô vac viyin mabu, ên mi vixog mi la vac ngwax di la vac mia tiyi buc tibeac. 16 Om a kô mi lam vô nume ngivihi ên a nêb he i vông i vô niviha lec lê, lêc he tiyiên ma.”

17 Om Yesu nêl ên nêbê, “Xam gwêbaga, xam ge xomxo nipaên wê xam o vông i vin lêm ge. Om a ob dô hixôn xam dì i miloc vô buc tina lê? Dì a ob kilê viyin wê xam vông ge dì i miloc tina lê? Loc kô nipwo tige mi lam vô a.” 18 Om ma la kô nu tyo mi lam vô Yesu, dì Yesu piping vimwo nipaên la vêl ên nu dì i vô niviha lec lutibed.

19 Om timuên ge, Yesu nue ngivihi vaci la kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lêc xe mô o tiyi wê xe ob tii vimwo nipaên tige vêl lêm?” 20 Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam tiyiên ma ên vông vinêni wê xam vông ge tiyiên ma. A nêl vixôhilôg nôn bê xam nêm vông vinêni obêc nipwo tya tiyi xocbê vixôrô nôn ge od xam ob nêl vô kitôn tiga bê, ‘Ông pul mi loc le ganê,’ dì kitôn tiga obêc pul i mi la. Xam obêc vông i vin ge od xam obêc tiyi wê xam ob vông yuac vihati. 21 [Môp kitaâen yuu ngibua yaên ge tiyi wê ob tii vimwo nipaên tibêge vêl ên xomxo, dì môp ngwe o tiyi lêm.]”

Yesu nêl kiyang vông yuu lec wê obêc yib ge
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Yesu he nue ngivihi mila vigwe Galili, dì Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ob vông a, Xomxo Nu, la vac tibii vigê, 23 dì he ob hi a xib, lêc

buc yon obêc lam la vêl ge od a obêc kidi lec magviha tii vac nang.” Yesu nêl bêge om nue ngivihi nilô vô viyin mabu.

Yesu vông mone takis xumac ngibua

²⁴ He val vigwe Kapaneam, mêt xomxo wê mi kô mone takis xumac ngibua ge^b lam vô Pita dì kinêg vô i ên nêbê, “Xam nêm xolac kehe mi vông mone takis xumac ngibua ge hixôn, me?” ²⁵ Om Pita lee yuu ên nêbê, “Xe nêm xolac kehe mi vông.” Pyap dêc Pita lax mi la ben mi la vac xumac lôma, dì lutibed Yesu nêl vô i ên nêbê, “Saimon, ông nêbê va? Xomxo levac kibun ga, he mi kô mone takis vô letyae? He mi kô vô he nue, me he mi kô vô tibii ba?” ²⁶ Mêt Pita nêl ên nêbê, “He mi kô mone takis vô tibii ba.” Om Yesu nêl ên nêbê, “Om heche va nue ge ob dô nêñ dì ob tung mone takis lêm. ²⁷Dì a ga, Anutu nu a, om yuac ti o yêp vô a wê a ob vông mone takis ên Anutu xumac ngibua ge lêm. Lêc ge o niviha wê il ob vông he wê mi kô mone takis xumac ngibua ge kunac il ge lêm. Om ông loc gwec dì loc pul pis ya huk. Dì pis taxlee wê ông ob pul ge, ông sux mya dì ông ob tulec mone wê dô vac mya ge, dì kô mi loc vông vô he wê mi kô mone xumac ngibua ge dì loc tung u nêd.”

Letya obêc tu levac vac Anutu ben?
(Mak 9:33-37,42-48; Luk 9:46-48; Luk 17:1-2)

18 ¹Vô buc tige Yesu nue ngivihi val nêl vô i ên nêbê, “Letya ob tu levac vac Anutu ben kisiinê luu he ba vêlê?”

² Om Yesu keac nipwo ti lam vô he dì lax i la le vac he mahigun, ³dì nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “A ob nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xam obê pilepac xam mi vô nipwo lec tiyi xocbê xomxo nipwo tiga lêm ge od xam ob la dô vac Anutu ben lag puunê lêm. ⁴Lêc xomxo ti obêc pilepac i mi vô nipwo lec tiyi xocbê nipwo tiga ge od ge wê ob tu levac vac Anutu ben lag puunê luu he ba vêl.

⁵ “Xomxo ti obêc kô nipwo tibêga lec ên wê vông i vin a lêg ge od tiyi xocbê kô a lec êno. ⁶Lêc xomxo ti obêc didii nipwo tigae wê vông i vin a ge ti mi la vac nipaên ge od ge tiyi wê tibii ob nux ngidax levac lec i kwa dì nêx i la vac gwec madia wê vô mapitoc ta ge.

⁷ “Xomxo kibun ga wê didii xomxo mi la vac nipaên ge, myaviwen nipaên ob tulec he vihati. Vixôhilôg, nipaên viyang viyang ge ob yaxêil, lêc xomxo ngwe obêc didii xomxo ngwe mi la vac nipaên ge od i xona nêñ, ên obêc tulec myaviwen nipaân.

⁸ “Dì ông vigêm vilu me vixam vilu obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov mi nêx i loc vêl, dì ông dô ya vigêm vilubed me vixam

^b **17:24** Xomxo Yuda mi vông mone takis vô xomxo wê viac Anutu xumac ngibua ge tiyi klismas vihati, tiyi xocbê il mi vông mone baset gwêbaga ge. Mone takis tige he kituc ên nêb i viac Anutu xumac ngibua.

vilubed, êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên ông vigêm yuu xôn me vixam yuu xôn obêc dô, lêc dîdii ông mi la vac nipaên ge od Anutu obêc nêx ông la vac ngwax wê ditum luta dî yibén ma ge. ⁹Dî mamnôn vilu obêc dîdii ông mi la vac nipaên ge od ông pisupac vêl mi nêx i loc, dî ông dô ya mamnôn vilubed, êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên mamnôn yuu xôn obêc dô, lêc dîdii ông mi la vac nipaên ge od Anutu obêc nêx ông la vac ngwax vac vigwe nipaên.

Kiyang pilepacêñ lec bwoc sipsip

(Luk 15:3-7)

10 “Xam viac xam di le i lêc yê nume nipwo tigae i tiyi xocbê susu pileva ge lêm, ên a nêl vô xam bê vac vigwe lag puunê he nêng angela mi le vô Mag Anutu lag puunê manôn tiyi buc vihati. **11** [A, Xomxo Nu, a lam ên a nêb a ob myag he wê xôa ma ge mi kô mi lôm.]

12 “Xam xo ên xam nêbê va? Xomxo ti obêc viac bwoc sipsip 100 lêc ti xôa obêc ma ge od xomxo tige ob vô va? Obêc sea sipsip 99 gee he ob le lec kitôn, dî ob la myag ti wê xôa ma ge. **13** Dî obêc la yêvô ge od a nêl nôn bê xomxo tyo ob pimil sipsip tige luu 99 wê le ge vêl. **14** Mêgem Mag Anutu wê dô lag puunê ge nêb nue nipwo tigae ti xôa ob ma lêm.

Yesu nêl kiyang lec lim ti wê vông nipaên ge

15 “Ông lim ti obêc vông nipaên ti vô ông ge od ôcông va loc vô i dî muu dô dî ông nêl i nêng nipaên kitong vô i. Dî obêc ngô ông kiyang ge od tiyi xocbê ông kô i mi lôm vac xam mahigun. **16** Lêc ngôôen ông kiyang obêc ma ge od ông kô xomxo yuu me yon dî xam loc vô lim tige ên he i ngiduma xôn dî yaxêñ kiyang wê muu ob nêl ge. **17** Lêc lim tige ngôôen xam obêc ma ge od xam loc nêl i nêng nipaên kitong vô konglegesen. Lêc ngôôen konglegesen kiyang obêc ma ge od xam wê i tiyi xocbê tibii madiluhu me tibii nipaên ge.

18 “A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê kiyang yuu môp wê xam obêc kitya vêl gê kibun ga ge od Anutu êno ob kitya vêl gê kisii ganê. Dî kiyang yuu môp wê xam obêc hôm xôn mi i yêp gê kibun ga ge od Anutu êno ob hôm xôn mi i yêp gê kisii ganê.

19 “A ob nêl ti hixôn vô xam bê xomxo yuu gê kibun ga, yuu nilô obêc yêp tibed ên susu ti wê yuu nêb yuu ob kitaa vô Anutu ge od a Mag wê dô lag puunê ge ob vông i vô nôn lec vô yuu. **20** Ên xomxo yuu me yon obêc kitucma lec a lêg ge od a obêc dô vac he mahigun.”

Kiyang pilepacêñ lec xomxo yuac wê o kitya myaviwen vêl lêm ge

21 Mêdêc Pita val vô Yesu dî kinêg vô i ên nêbê, “Apumtau, lige ti obêc vông nipaên vô a ge od a ob kitya i nêng nipaên vêl i tiyi buc vaba? Buc vigê vilu dî sec yuu obêc tiyi, me?”

²²Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Maê. A nêl vô ông bê buc vigê vilu di sec yuu ge o tiyi lêm. Nge, ông kitya i nêni nipaên vêl i tiyi buc vihati.

²³“Om Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo levac ti wê nêb ob kô mone vac i mone wê vông vô nue yuac ge. ²⁴Mêgem taxlee ge he kô nu yuac ti mi la le vô xomxo levac tige manôn. Nu yuac tige kô mone 10 milion vô xomxo levac tyo ilage, ²⁵lêc o tiyi wê ob vông mone vac ge lêm. Om xomxo levac tige nêl ên nêbê he i vông nu yuac tyo hixôn vinê nue di he susu vihati ên tibii i kisuu di he i vông mone tige vihati vac. ²⁶Lêc nu yuac tige yev vixa kitu vô xomxo levac tyo di kitaa i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông hôm a nêg kiyang xôn mi i yêp lê di vông buc ya vô a ên a obêc vông mone vihati vac ông mone.’ ²⁷Om xomxo levac tige xo vigwe pisiv ên nu yuac tyo om piwelac i vêl di hi kiyang tyo yib di vông i la.

²⁸“Nang dêc nu yuac tyo lop mi la di la tulec lie ti wê vông yuac hixôn i ge. Ilage li tige kô mone 100 vô i. Om nu yuac tyo hôm i xôn lec kwa di nêl vô i ên nêbê, ‘Ông vông mone vac a mone vihati.’ ²⁹Om li tige yev vixa kitu vô i di kitaa i ên nêbê, ‘Ông hôm a nêg kiyang xôn mi i yêp lê di vông buc ya vô a ên a obêc vông mone vihati vac ông mone.’ ³⁰Lêc xomxo tyo ngôôn ma, di tung li tige la dô vac kalabuhu ên nêb i loc dô mi i loc tyip lec buc wê ob vông mone vihati vac i xe ge.

³¹“Mêd xomxo ya wê vông yuac hixôn i ge yê, om he nilô vô nipaên, di he la vô xomxo levac tige di nêl kiyang vihati kitong vô i. ³²Mêd xomxo levac tige tyuc nu yuac tyo lôm vô i, di nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac nipaên. Ông kitaa a, om a kitya ông nêm myaviwen vihati vêl, ³³di a xo vigwe pisiv ên ông, lêc bêna lêc ông o xo vigwe pisiv ên lim tige lêm?’ ³⁴Mêd xomxo levac xêyaa vô myavinê om vông nu yuac tyo la vac tibii wê viac xumac kalabuhu ge vigê ên nêb he i vông myavinê vô i di i loc tyip vô buc wê ob vông mone vihati vac i xe ge.” ³⁵Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap di nêl hixôn ên nêbê, “Xam obêc kitya lime nêni nipaên vêl hixôn nilôm yadiluhu lêm ge od Mag kisiinê ob vông vô xam vihati tiyi xocbê xomxo levac vông vô nu yuac tige.”

Môp wê vông môp iimaên vô nipaên ge (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

19 ¹Yesu nêl kiyang tigee pyap di sea vigwe Galili di la vac vigwe levac Judia wê yêp mia Jodan sox laên. ²Di xomxo kidu levac la vô i vixa, om Yesu vông he wê yidac ge vô nivîha lec vac vigwe tige.

³Dêc he Palisi lam vô Yesu ên nêb ob yaxêni, om kinêg vô i ên nêbê, “Xomxo ti obêc sea vinê ên yucyuu va kiyang nipwo tya wê yêp vac yuu mahigun ge od obêc tiyi, me?”

⁴Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xam mêd o kitong kiyang wê yêp vac xolac ge lêmê? Kiyang tige nêl bêga ên nêbê vô buc taxlee ilage Anutu wê

tung susu vihati gee tung xomxo vêx yuu xôn vux, ⁵di nêl ên nêbê, ‘Môp yêp bêga, vux ob sea ta yuu ma di la dô hixôn vinê di yuu tu nôn tibed.’ ⁶Anutu nêl bêge om yuu ob dô tiyi xocbê xomxo yuu ge lêm. Nge, yuu ob tu nôn tibed. Mêgem môp wê Anutu vông xomxo yuu tu nôn tibed ge, xomxo ti i o lêc tax i tip lêm.”

⁷Mêd he Palisi nêl vô i ên nêbê, “Om bêna lêc Moses nêl ên nêbê xomxo ti obêc nêb ob sea vinê ge od i kivuu kipihac wê nêbê yuu ob seama ge di vông vô vinê lê, lêc yuu i sea ma?”

⁸Mêlêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam nilôm xêkizêc ta, om Moses lee yuu ên nêbê tiyi wê xam ob sea vinême ge. Lêc mugên ilage môp tibêge o yêp lêm. ⁹Om a nêl vô xam bê vux ti vinê obêc vông môp yôdac vô vux ngwe lêm, lêc liya sea vinê di la ii vêx paha ngwe ge od vux tige vông môp yôdac.”

¹⁰Om Yesu nue ngivihi nêl vô i ên nêbê, “Om môp wê Anutu vông vô vux yuu vinê obêc yêp bêge ge od ge niviha wê vux ob ob dô gilon di o ii vêx lêm.”

¹¹Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo vihati o tiyi wê ob la vô kiyang tibêge lêm. Nge, xomxo titi wê Anutu vông xêkizêc vô he ge wê he ob vông bêge di ob ii vêx lêm. ¹²Ên xomxo viyang viyang ge, titi o tiyi wê ob ii vêx ge lêm. Ên he ya, tae kô he tiyiên ma om he o tiyi wê he ob ii vêx ge lêm. Di he ya, tibii vêl he om he o tiyi wê he ob kô vêx ge lêm. Di he ya, he vông he nilô la vô Anutu xolac yuu ben, om he ngibua he ên nêb he ob ii vêx lêm. Om xomxo ti tiyi wê obêc ngô kiyang tige ge od i ngô.”

Yesu kitaa lec nue nipwopwo
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³Mêd xomxo kô nue nipwopwo mi lam vô Yesu ên nêb i vyax vigê lec he di kitaa lec he, lêc nue ngivihi piping he nêb he loc vôtén Yesu i ma, ¹⁴lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vông nipwopwo i lam vô a di le vac xônên i ma, ên xomxo tibêgee tu vigwe lag puunê kehe.” ¹⁵Om Yesu vyax vigê lec he, pyap di loc mi la vigwe ngwe.

Xomxo ngivihi ti wê susu tibeac
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶Xomxo ngivihi ti val vô Yesu di kinêg vô i ên nêbê, “Xolac kehe, a obêc vông môp niviha tina êdêc dô magviha luta lêc luta?” ¹⁷Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Bêna lêc ông kinêg a lec môp wê niviha ge? Anutu tibed ge wê niviha, om ông obêc nêb la dô mamviha ge od ông viac xolac vihati.” ¹⁸Om xomxo ngivihi tige nêl vô i ên nêbê, “Xolac tina?” Om Yesu nêl ên nêbê, “Xolac wê nêl ên nêbê le i lêc hi xomxo i yib lêm. Le i lêc vông môp yôdac vêx yuu vux lêm. Le i lêc vun xomxo ngwe susu lêm. Le i lêc nêl kiyang kityooên lec xomxo ngwe lêm. ¹⁹Loc vac tam yuu mam

kwa ngibi. Dì xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.”

²⁰ Mêd xomxo ngivihi tyo nêl vô i ên nêbê, “A viac xolac vihati gee pyap. Om môp tina gên yêp wê a ob vông hixôn ge?” ²¹ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc nêb ông ob tu xomxo wê nivîha lee ge od ông lôc vông ông susu vihati mi tibii i kisuu dì vông mone vô xomxo wê nêl susu maên ge êdêc kô nôn nivîha gê lag puunê. Om ông lôc vông bêge dì lôm timu vô a vixag.” ²² Xomxo ngivihi tyo ngô kiyang tige dì nilô vô viyin mabu ên i susu tibeac, om sea Yesu dì la.

²³Mêd Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “A nêl vixôhilôg vô xam bê xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc vông yuac levac vô he. ²⁴A ob nêl kiyang ti vô xam i tii vac hixôn bê bwoc kamel ti obêc nêb la vac yin kitu tocên ge od obêc yuac levac, mêtêc xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc tu yuac levac yô i luu yêl.”

²⁵ Yesu nue ngivihi ngô kiyang tige dì yetac mabu yocêñ dì kinêg i ên nêbê, “Obêc tibêge ge od letya tiyi wê obêc la dô maviha vac Anutu ben ge?” ²⁶ Lêc Yesu manôn la vô he dì i nêl vô he ên nêbê, “Xomxo mô o tiyi lêm, dì Anutu môci tiyi wê ob vông môp vihati.” ²⁷ Mêđ Pita nêl vô i ên nêbê, “Wê lê. Xe ga, xe sea susu wê xe vông ge vihati dô dì lam timu vô ông vixam. Om xe obêc kô nôn yatva vô buc timuênê?”

²⁸Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhîlôg nôn vô xam bê vô buc timuên wê susu vihati obêc vô paha lec ge od a, Xomxo Nu, a ob kô lêg levac mi dô lec sia king. Dì xam wê xam timu vô a vixag gee, xam êno obêc dô lec sia king vigê yuu dì tô mi la yuu, dì yaxêne lime Islel wê xam hipu vigê yuu dì tô mi la yuu ge nêng kiyang. ²⁹Dì xomxo vihati wê sea ben hixôn tae mae lie dì nue dì sea yuac yaên wê he vông ge hixôn ên nêb ob vông a lêg i vô levac ge od Anutu ob vông nôn niviha 100 100 hiwocên vô he dì ob vông he dô maviha luta lêc luta. ³⁰Lêc xomxo mugêñ tibeac obêc lax timu, dì xomxo timuên obêc lam la mug.”

Kiyang pilepacêñ lec xomxo yuac

20 ¹Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo levac ti wê tu yuac wain kehe ge. Om pitoc yang ge la ên nêb ob la myag xomxo wê ob la vông yuac wain wê i vông ge. ²Mêdêc la tulec he dì nêl vô he ên nêbê obêc vông mone kehe titi vô he tiyi buc titi. Om he lee yuu dì i vông he la vac yuac. ³Hiyôv tyip lam 9 klok vídiên, lêc xomxo tyo mila yê wê xomxo ya le vída vída lec wetôv ge, ⁴om nêl vô he ên nêbê, ‘Xam loc vông yuac wain dì a ob vông mone niviha vô xam.’ Om he la.

⁵ “Hiyôv lam tyip vidii pipumên di xomxo tyo lax yê he ya hixôn, di vông he la vac yuac. Di hiyôv manôn yon lucen i vông tibêge. ⁶ Nang dêc vô 5 klok lucen xomxo tyo la yê he ya wê le vida vida ge. Om nêl vô he

ên nêbê, ‘Bêna lêc xam dile vaxvax di yuac ma di vigwe hucê?’ ⁷Om he nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo ti o vông yuac vô xe lêm.’ Om nêl vô he ên nêbê, ‘Xam êno loc yuac wain.’

⁸“Pyap dêc vigwe buc, mêtêc xomxo levac tyo wê vông yuac wain ge nêl vô xomxo ti wê viac nue yuac ge ên nêbê, ‘Ông tyuc a nuge yuac vihati i lam di vông mone vô he. Taxlee ge ông vông mone vô he wê val vông yuac timuén ge di i miloc vô he wê val vông yuac tax ge.’

⁹“Mêt he wê val vông yuac vô 5 klok hucêne ge lam tax di he vihati kô mone kehe titi tiyima. ¹⁰Pyap dêc he wê val vông yuac vô pitoc ge lam, di he xo ên he nêbêt he ob kô mone nginoo he wê val vông yuac hucêne ge vêl. Lêc he êno kô mone kehe titi. ¹¹He kô mone pyap di kunac xomxo levac tige wê i yuac wain ge, ¹²di nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo tigae wê val vông yuac hucêne ge he vông yuac tiyi hiyôv manôn tibed, lêc ông vông mone vô he tiyi xocbê ông vông vô xe ge, lêc xe vông yuac pitoc yang di vigwe buc lec mi hiyôv ya xe nimnivi vô myavinê.’

¹³“Lêc xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, ‘Xam lige, a o vông ti so vô xam lêm. Xam lee yuu ên xam nêb a vông mone kehe titi vô xam titi. ¹⁴Om xam kô nêm mone mi loc, ên a nêb a ob vông mone vô he wê lam timuén ge i tiyi xocbê a vông vô xam ge. ¹⁵Ge aca mone om a obêc vông tiyi xocbê a xovô ge od tiyiên obêc ma, me? Xam ob wê a nipaên lec a vigêg yuac, me?’”

¹⁶ Yesu nêl kiyang pilepacêne tige pyap di nêl ên nêbê, “Om he timuén obêc lam la mug, di he mugên ge ob lax timu.”

Yesu nêl kiyang vông lu yon lec wê ob yib di kidi lec ge
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷Yesu he nue ngivihi loc mi la ên nêb ob la Jelusalem, om he mila môpti di Yesu kô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu mi he la dô viyonêne di nêl vô he ên nêbê, ¹⁸“Xam ngô lê. Il ob la Jelusalem, di xomxo ob vông Xomxo Nu la vac he levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee vigê di he ob vông kot vô a di hilu kiyang wê ob hi a xib ge xôn, ¹⁹di he ob vông a la vac tibii wê o Yuda lêm ge vigê, mêd tibii tigee ob so via yô a, di pisa a ya yihi, di tul a lec xax, di buc yon ob lam la vêl di a obêc kidi lec magviha.”

Jems yuu Jon nêb yuu ob tu levac
(Mak 10:35-45)

²⁰Vô buc tige Sebedi nu yuu, Jems yuu Jon, hixôn ta, yon lam vô Yesu, di ta yev vixa kitu vô i di nêl ên nêb ob kitaa susu ti vô i. ²¹Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông ob kitaa vatya vô a?” Mêt vêx tyo nêl vô i ên nêbê, “Ông lee yuu ên a nug yuu, yuu i kô lê levac vô buc wê ông ob tu levac ge, di ngwe i dô vô ông vigêm hiyôv di ngwe i dô vô ông vigêm kêd.”

²² Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Kiyang wê mon kitaa vô a ge, mon o xovô kehe lêm. Viyin wê a ob kilê ge, muu tiyi wê muu ob kilê hixôn, me?” Lêc yuu nêl vô i ên nêbê, “Xii tiyi pyap.” ²³ Mêd Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Vixôhilôg, muu ob kilê viyin. Lêc xomxo wê ob kô lê levac mi dô vô a vigêg hiyôv dî dô vô a vigêg kêt ge, a o tu kehe lêm. Ên vigwe yuu ge, Mag Anutu vaci viac dî vinoo he wê ob kô lê levac ge.”

²⁴ Mêdêc Yesu nue ngivihi vigê yuu ngô kiyang wê Sebedi nu yuu nêl ge om he xêyaa vô myavinê ên kiyang wê yuu nêl ge. ²⁵ Lêc Yesu keac he lam di nêl vô he ên nêbê, “Xam xovô ên xam nêbê tibii levac vac vigwe ya viac lie ya kiyang xêkizêc, dî tibii levac ya yong he dî nêl kiyang xonaên ên nêb lie i timu vô. ²⁶ Dî xam ga, xam o lêc vông môp bêge lêm. Nge, xam ti obêc nêb tu xam nêm levac ge od i tu xam nêm xomxo yuac, ²⁷ dî xam ti obêc nêb tu mugên wê xam vông ge od i tu xomxo wê ob vông yuac vîdaaên vô xam ge, ²⁸ i tiyi xocbê a, Xomxo Nu, a o lam ên a nêb xomxo i vông yuac vô a lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob vông yuac dî ngidu xomxo xôn, dî a ob xib, ên vô xomxo tibeac vêl ên he nêni nipaên.”

Yesu vông xomxo ma tocên yuu yê vigwe tii vac
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Yesu he nue ngivihi kidi gê Jeliko ên nêb ob la, dî xomxo kidu kidu timu vô he vixa. ³⁰ Lêc xomxo matocên yuu dô vô môp ninya, mêt ngô wê Yesu val ge om tyuc vya levac ên nêbê, “Devit nu, xo vigwe pisiv ên xii.” ³¹ Lêc xomxo tibeac higac vô yuu ên nêbê, “Muu dô kiyang maên.” Lêc yuu tyuc vya levac tii vac ên nêbê, “Xomxo levac, ông Devit nu, xo vigwe pisiv ên xii.”

³² Mêd Yesu le kizêc dî keac yuu lam vô i dî kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu nêb a vông bêna vô muuê?” ³³ Om yuu nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, vông xii mammôn i seac.” ³⁴ Mêd Yesu xo vigwe pisiv ên yuu dî vyax vigê lec yuu manôn, dî lutibed yuu manôn seac dî yuu yê vigwe, om yuu timu vô Yesu vixa mi he la.

Yesu la Jelusalem tiyi xocbê king
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

21 ¹ Yesu he nue ngivihi mila kwabo vô Jelusalem. Mêt he val vigwe Betpasi wê yêp kwabo vô kitôn Oliv ge. Mêdêc Yesu nêb ob vông nue ngivihi yuu i loc, ² om nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vigwe tiganê, dî muu obêc mila ge od lutibed muu ob wê mam la bwoc donki ti wê xomxo ku xôn mi i le vac môp hixôn nu ge. Om muu piwelac yihi vêl ên yuu dî didii yuu mi lam vô a. ³ Lêc xomxo ti obêc nêl kiyang ti vô muu lec wê muu kô donki ge od muu nêl vô i bêga bê, ‘Xomxo levac nêb ob kô mi vông yuac lec.’ Muu obêc nêl bêge ge od lutibed xomxo tige ob tyuc lec dî vông donki tige vô muu.”

⁴Yesu nêl bêge ên nêb kiyang wê plopete nêl ilage i vô nôn lec. Kiyang tige bêga nêbê,

⁵“Xam nêl vô xomxo Saion bêga bê, ‘Xam wê lê. King wê xam vông ge val vô xam gwêbaga. Xomxo tige xomxo malehe, dî i dô lec bwoc donki. Xomxo tyo dô lec bwoc donki nu ti mi val.’”

⁶Nue ngivihi yuu la vông i tiyi xocbê Yesu nêl vô yuu ge. ⁷Om yuu didii bwoc donki ta hixôn nu mi lôm vô Yesu, dî yuu vax yuu ngakwi lec donki kisii dî Yesu dô lec. ⁸Mêd xomxo tibeac vax he nivimihi lec môp dî he ya hup xax lihi mi vax i tup vô môp wê Yesu ob xoc vô ge tiyi xocbê môp wê xomxo mi kô xomxo levac lec ge. ⁹Dî xomxo kidu levac wê la mug dî kidu levac wê timu vô Yesu vixa gee, he vihati tyuc via levac ên nêbê,

“Il ob pimil Devit nu. Il ob hi vixad i pec ên xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge. Il ob pimil Anutu lê i vô levac dî i loc yêp kisii.”

¹⁰He tyuc bêge, dî Yesu mila Jelusalem, dî xomxo Jelusalem vihati vô nididun levac dî nêl vôma ên nêbê, “Xomxo tiga letya?” ¹¹Om xomxo kidu levac wê lam hixôn Yesu ge nêl lax vô he ên nêbê, “Xomxo tiga Yesu, plopete ti wê lam gê Nasalet vac vigwe levac Galili ge.”

Yesu tii xomxo wê vông vîtevac vac Anutu xumac ngibua ge la vêl

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹²Mêdêc Yesu la vac Anutu xumac ngibua nilô dî la tii tibii vihati wê dîvông vîtevac lec susu vac xumac ngibua nilô gee lop mi lam la vêl, dî tibii wê vông mone luuma gee, Yesu vông he nêl tevol kipê sea, dî xomxo wê vông menac nêb tibii i kisuu ên tu xocbê daa ge, Yesu kipê he nêl sia sea, ¹³dî nêl vô he ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘A xumac tiga, xumac kitaa vacên.’ Xolac nêl bêge, lêc xam vông a xumac vô nipaên tiyi xocbê xumac wê tibii yôdac xôpac vac ge.”

¹⁴Yesu dô vac Anutu xumac ngibua nilô dî xomxo matocên hixôn xomxo vixa pecén val vô i dî i vông he vô niviha lec. ¹⁵Lêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee, he yê do levac wê Yesu vông ge dî ngô kiyang wê nue nipwo tyuc bêga ên nêbê, “Il ob pimil Devit nu.” Om xomxo levac tigee ni nyag ¹⁶dî nêl vô Yesu ên nêbê, “Kiyang wê nipwopwo nêl ge, ông ngô, me?” Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ge a ngô, lêc kiyang wê yêp vac xolac ge, mêd xam o kitong lêmê? Kiyang nêl bêga ên nêbê,

‘Nume nipwo dî he wê gên lul ge, ông nêl kiyang pimilên vac he mya om he pimil ông.’”

¹⁷Yesu nêl kiyang tige vô he pyap dî loc mi la yêp gê Betani.

Yesu nêl via lôt higuc dî i mupac

(Mak 11:12-14,20-24)

¹⁸Yesu he nue ngivihi yêp di kidi mi la pitoc ên nêb ob la Jelusalem, lêc mila môp ti dî vip den Yesu. ¹⁹Mêd Yesu yê ma la higuc wê le vô môp

ninya ge, om la kwabo nêb ob ya nôn, lêc nôn ti o yux lec lêm. Nge, yatôv hixôn lihi pileva le. Om Yesu nêl vô xax tyo ên nêbê, “Ông obêc vuac nôn ti i tii vac lêm.” Om lutibed xax tige mupac.

²⁰Nue ngivihi yê dî yetac di kinêg vô Yesu ên nêbê, “Bêna lêc higuc tiganê mupac lutibedê?” ²¹Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xam obêc kitaa susu ti vô Anutu hixôn vông vinêng ge od Anutu ob vông vô xam. Om a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê xam obêc vông i vin hixôn nilôm tibed ge od xam obêc nêl kiyang tiyi xocbê a nêl lec higuc ge dî obêc vô nôn lec. Lêc xam ob vông yuac tibed mô lêm. Nge, xam obêc nêl vô kitôn tiganê bê, ‘Ông pul mi loc vac gwec’ ge od ob la tiyi xocbê xam nêl ge. ²²Ên xam obêc kitaa susu ti vô Anutu hixôn vông vinêng ge od Anutu ob vông vô xam.”

He Islel kinêg Yesu ên nêbê, “Ông kô xêkizêc vô letya?”

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³Yesu la vac Anutu xumac ngibua nilô, dî la nêl xolac vô xomxo. Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Islel levac ya val kinêg vô i ên nêbê, “Ông kô xêkizêc vô letya lêc lam vông yuac tigae, di ông tu letya manônê?” ²⁴Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “A êno ob kinêg kiyang ti vô xam, dî xam obêc nêl kitong ge od a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc vô a ge kitong vô xam. ²⁵Om a ob kinêg vô xam bê mia lipacên wê Jon vông ge kehe yêp vô letya? Kehe lam vô Anutu lag puunê me xomxo kibun ga vông?”

Om he ngaêhma dî nêl vôma ên nêbê, “Il ob nêbê va? Ên il obêc nêl bê Anutu lag puunê vông ge od Yesu ob nêl vô il bêga bê, ‘Bêna lêc xam o vông i vin kiyang wê Jon nêl ge lêmê?’ ²⁶Lêc il obêc nêl bê xomxo kibun ga vông ge od il ob xona ên xomxo vihati, ên he vông i vin ên he nêbê Jon ge plopete nôn.” ²⁷Om he nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe o xovô mia lipacên wê Jon vông ge kehe lêm.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc vô a ge kitong vô xam lêm.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec xomxo ti nu yuu

²⁸“Xam xo ên xam nêbê va? Xomxo ti nu yuu dô, om ma la nêl vô nu tuc ên nêbê, ‘Tuc, gwêbaga ông loc vông yuac wain wê a vông ge.’ ²⁹Lêc nu tuc nêl lax vô ma ên nêbê, ‘A ob la lêm.’ Nu tuc nêl bêge di timuên lêc pilepac nilô dî la vông yuac wê ma nêl ge. ³⁰Nang dêc ma la vô nu môn di nêl vô i tiyi xocbê nêl vô nu tuc ge. Mêd nu môn nêl i lax vô ma ên nêbê, ‘Mag, a ob la.’ Lêc kityoo di o la vông yuac lêm. ³¹Om nu yuu ngwe na wê ngô ma kiyangê?” Om xomxo daa sién hixôn he Islel levac nêl vô Yesu ên nêbê, “Nu tuc.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê tibii nipaên wê kô takis gee hixôn vêx yôdac gee, he ob mug ên xam mi la vac Anutu ben lag puunê. ³²Ên Jon Lipacên lam hilung

môp bôbac vô xam, lêc xam o vông i vin kiyang wê i nêl ge lêm. Lêc tibii nipaên wê kô mone takis gee hixôn vêx yôdac gee, he vông i vin, dì xam xovô wê he vông i vin ge, lêc xam o pilepac xam mi vông i vin lêm.

**Yesu nêl kiyang pilepacêñ lec xomxo nipaên wê viac yuac wain ge
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)**

³³“Xam ngô kiyang pilepacêñ ngwe. Xomxo ti bin yuac levac wê i vông ge dì xin wain vac dì ku xenac kisuu lec, dì yev lôva ti wê xomxo ob gig wain nôn vac ge di lox xumac wê xomxo ob dô vac dì yê yuac xôn ge. Om vông yuac tige vac tibii ya vigê ên nêb he i viac. Pyap dêc xomxo tyo la dô vac vigwe teva ngwe. ³⁴Dì buc wê wain nôn huu ge vô kwabo lec, om vông nue yuac ya la vô tibii wê viac yuac wain gee ên nêb he i loc yul wain nôn wê huu ge dì kô mi lôm vô i. ³⁵Om he la, lêc tibii wê viac yuac ge hôm he xôn dì tax ti ninivi sea dì hi ngwe yib dì nêx ti ya ngidax.

³⁶Nang dêc tîmuêñ xomxo levac tyo vông nue yuac ya la nang. He tibeac ngînoo he wê la tax ge vêl, lêc tibii wê viac yuac gee vông nipaên vô he tiyi xocbê he vông vô xomxo yuac wê la tax ge.

³⁷“Mêdêc tîmuêñ xomxo levac tyo vông nu tuc la vô he, ên xo vac nilô bêga ên nêbê, ‘Ga aca va nug om he ob yê i xocbê xomxo levac dì ngô kiyang wê ob nêl vô he ge.’ ³⁸Lêc tibii wê viac yuac gee yê nu tuc wê mila ge, om nêl vôma ên nêbê, ‘Xomxo tige wê ma ob nêl i lê lec yuac wain ga. Om il ob hi i yib ên yuac wain ga i tu il xe.’ ³⁹Om he hôm i xôn dì kô mi la ninyawehe di la hi i yib. ⁴⁰Om xomxo levac tige obêc val ge od ob vông bêna vô tibii tigeet wê viac i yuac gee?”

⁴¹Om xomxo daa sién hixôn he Islel levac nêl vô Yesu ên nêbê, “Xomxo levac tige ob vông myavinê levac vô he dì hi he yib, dì ob vông yuac wain tige vac tibii ba vigê ên he i viac, dì he ob vông wain nôn vô xomxo levac tyo vô buc wê he obêc yul nôn ge.”

⁴²Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê yêp vac xolac ge, xam mê o kitong lêm, me? Ên kiyang nêl bêga ên nêbê,

‘Ngidax ti wê xomxo xumac loxên yê nêbê tiyiên ma ge, ge wê tu ngidax xêkizêc wê ob hôm xumac xôn ge. Apumtau vaci vông bêge, di xe xê tiyi xocbê susu nivîha.’

⁴³Xolac nêl bêge, om a ob nêl vô xam bê Anutu ob vô kiyang yuu yuac wê i vông ge vêl ên xam Yuda dì ob vông vac tibii ba vigê, dì he ob vông i vô nôn lec. ⁴⁴[Xomxo ti obêc mwoc mi hi i lec ngidax tige ge od ob hi i len vô pipu sea, dì ngidax tige obêc tô mi hi xomxo ti ge od ob hi i pital sea.]”

⁴⁵He levac wê mi si daa gee hixôn he Palisi ngô kiyang pilepacêñ tigeet dì xovô ên nêbê Yesu nêl kiyang lec he. ⁴⁶Om he nêb he ob hôm Yesu xôn, lêc he xona ên xomxo tibeac, ên he tibeac yê Yesu tiyi xocbê plopete ti.

Kiyang pilepacên lec vizid levac
(Luk 14:16-24)

22

¹Nang dêc Yesu nêl kiyang pilepacên ngwe vô he bêga ên nêbê,

²Anutu ben kehe tiyi xocbê môp wê xomxo levac ti vông.

Xomxo tige nu vux ti nêb ob kô vêx om ma nêb ob myêl vizid levac. ³Mêd vông kiyang la vô tibii ya tax ên nêb ob myêl vizid levac ti. Om vô buc wê obêc myêl yaên ge od vông nue yuac la nêl vô tibii tigee nêb he i lam vac yaên levac. Lêc tibii tigee nêb ob lam lêm. ⁴Om xomxo levac tige vông nue yuac ya la tii vac dî nêl vô he ên nêbê, ‘Xam lôc vô he wê a nêb he i lam vac vizid ge, dî nêl kitong vô he bê a viac a pyap, dî a hi bwoc kau dî bwoc nipwo levac levac hixôn dî viac yaên vihati pyap, om he i lam ya vizid a vông, ên a nug ob kô vêx.’

⁵“Mêgem nue yuac tigee la nêl kiyang vô tibii, lêc he ni ma lec kiyang nêb ob ngô lêm. Om he la vaxvax, ti la yuac yaên dî ti la yuac mone, ⁶dî he ya hôm xomxo levac nue yuac xôn mi vông he vô nipaên dî hi he yib. ⁷Om xomxo levac tige xêyaa vô myavînê, om vông nue vevac la vô he wê hi i nue yuac yib ge, dî nue vevac hi he yib dî nyuu he nêl xumac, dî ngwax ya he ben ma vêl.

⁸“Mêd xomxo levac tyo nêl vô nue yuac ên nêbê, ‘A myêl vizid levac pyap mi i dô, lêc xomxo wê a tyuc he ên a nêb he i lam ya ge o tiyi wê ob ya ge lêm. ⁹Mêgem xam loc vac môp levac vihati, dî xomxo wê xam ob tulec ge, xam kô vihati mi lam vac vizid wê a vông ge.’ ¹⁰Om nue yuac la le vac môp vihati dî la kituc xomxo niviha yuu xôn nipaên wê he tulec ge dî kô he vihati mi la vac vigwe wê he ob ya vizid vac ge. Om he la pup lec xomxo levac tyo ben.

¹¹“He val dô, mêdêc xomxo levac tyo la vac xumac nilô ên nêb ob yê he, lêc yê xomxo ti wê o vinyum ngakwi vizid ya yaên ge lêm. ¹²Om xomxo levac nêl vô i ên nêbê, ‘Lig, bêna lêc ông o vinyum ngakwi vizid ya yaên lêm, lêc lam dô hixôn?’ Lêc xomxo tyo o xovô kiyang ti wê ob nêl lax vô i ge lêm. ¹³Om xomxo levac tyo nêl vô nue yuac ên nêbê, ‘Xam ku xomxo tige vixa yuu vigê xôn dî nêx i loc vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige xomxo ob byag levac dî nivu kic lecma.’” ¹⁴Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap dî nêl ên nêbê, “Anutu tyuc xomxo tibeac lê, lêc ob vinoo nôn titi.”

Xomxo kinêg Yesu lec mone wê he tung takis vô Sisa ge
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵Mêdêc he Palisi la kitucma dî keac lec kiyang wê nêb ob kinêg vô Yesu ên i nêl kiyang ti i so. ¹⁶Om Palisi vông he nue ngivihi hixôn Helot nue ngivihi la vô Yesu dî he nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xe xovô ên xe nêbê ông wê ông mi nêl kiyang hixôn nôn, dî ông tixuu xomxo ya môp wê Anutu

vông ge di ông o kityoo lêm, di ông o xona ên xomxo ti lêm, ên ông wê xomxo vihati tiyima. ¹⁷Om ông nêl vô xe bê ông xovô bêna? Il Yuda obêc vông takis vô king Sisa wê tibii ba ge od ob pwoo Moses xolac vac, me?”

¹⁸Lêc Yesu xovô kiyang nipaên wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, “Xam tibii kityooên, bêna lêc xam nêb xam ob yaxê a? ¹⁹Xam kô mone takis tyo mi lam a xê.” Om he vông mone ti vô i. ²⁰Di Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Letya kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga?” ²¹Lêc he nêl ên he nêbê, “Sisa kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga.” Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om susu wê Sisa xe ge, xam vông i loc vô Sisa, di susu wê Anutu xe ge, xam vông i loc vô Anutu.”

²²He ngô kiyang wê Yesu nêl ge di yetac mabu, di sea i di la.

He Sadyusi kinêg Yesu lec wê xomxo ob kidi lec vac yibêne ge
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³Vô buc tyo xomxo Sadyusi ya val vô Yesu. He Sadyusi ge, he mi nêl ên he nêbê xomxo yibêne ob kidi lec mi dô maviha lêm. Om he val kinêg vô Yesu ên nêbê, ²⁴“Xolac kehe, Moses xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc yib di nu ma ge od xomxo tyo li ngwe ob ii vêxôv tige ên yuu i kô nue di nue i tu susu wê ma yibêne vông ge kehe.’ Moses xolac nêl bêge. ²⁵Om ilage vux vigê vilu di sec yuu wê ta yuu ma tibed ge dô vac xe mahigun. Mêdêc li tuc kô vêx ti lêc yib di nu ma, om li môn kô vêx tyo nang. ²⁶Lêc li môn yib di nu ma om li gwaa kô vêx tige tii vac nang, lêc yib di nu ma, di lie timuên vihati kô vêx tige di i mila vô li timuên tyo hixôn, lêc nu ma di he vihati yib. ²⁷Di timuên lêc vêx tyo yib. ²⁸Ông nêl ên ông nêbê xomxo ob kidi lec maviha vac yibêne, om xe nêb xe ob kinêg ông bê buc wê xomxo yibêne obêc kidi lec ge od vêx tige ob tu vux tina vinê? Ên vux vigê vilu di sec yuu ii vêx tibed lec buc wê he dô maviha ge.”

²⁹Lêc Yesu nêl i lax vô he ên nêbê, “Xam o xovô kiyang wê yêp vac xolac ge lêm di xam o xovô xêkizêc wê Anutu vông ge lêm, om xam nêl kiyang so. ³⁰Ên buc wê xomxo yibêne ob kidi lec ge, he ob iima lêm. Nge, he ob dô tiyi xocbê angela lag puunê. ³¹Di kiyang lec wê xomxo yibêne ob kidi lec maviha ge, xam mêd o kitong kiyang wê Anutu nêl vô xam ge lêm, me? Ên Anutu nêl bêga ên nêbê, ³²‘Eblaham Anutu a, di Aisak Anutu a, di Jekop Anutu a.’ Anutu nêl bêge, lêc yon yib tax dêc Anutu nêl kiyang tige timuên om kiyang tige nêl kitong ên nêbê Anutu o tu xomxo yibêne nêl Anutu lêm. Nge, tu xomxo maviha nêl Anutu.”

³³Xomxo kidu levac tige ngô di yetac mabu ên kiyang wê Yesu nêl ge.

Xolac nôn tibed wê nginoo xolac baba vêl ge
(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

³⁴He Palisi ngô wê Yesu kiyang vông he Sadyusi dô kiyang maên ge om he kitucma mi la vô Yesu. ³⁵Di he wê tu Moses xolac kehe gee ti nêb ob

yaxêñ Yesu om kinêg vô i ên nêbê, ³⁶“Xolac kehe, xolac wê Anutu nêl vô Moses ge, tina wê nginoo vêl ge?”

³⁷Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac ti wê nginoo vêl ge bêga nêbê ông xêmyaa i vin lec ông Apumtau Anutu dì ông vông nilôm yuu kinum di piyôp i loc yadiluhu vô Anutu. ³⁸Xolac tibed tiga wê yêp mugên di nginoo baba vêl. ³⁹Di xolac ngwe wê vông yuu ge tiyi xocbê ngwe wê yêp mugên ge nêl bêga ên nêbê ông xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge. ⁴⁰Xolac yuu ga tu kiyang wê Moses he plopete nêl ilage vihati kehe.”

Yesu kinêg he Palisi lec lê Kilisi
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹He Palisi kitucma mi la dô hixôn Yesu, om Yesu kinêg vô he bêga ên nêbê, ⁴²“Xam xo bêna lec xomxo levac wê lê Kilisi ge? Xam xo ên xam nêbê letya nu i?” Om he Palisi nêl vô Yesu ên nêbê, “Ge Devit nu ti.”

⁴³Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Obêc Devit bue timuêñ ti ge od bêna léc Myakilôhô Ngîbuia vông Devit nêl kiyang lec Kilisi ên nêbê Apumtau? Ên Devit nêl bêga nêbê,

⁴⁴‘Apumtau Anutu nêl vô a lig Apumtau ên nêbê, “Ông lôm dô vô a vigêg hiyôv dì a ob vông tibii wê vông vevac vô ông gee, he i loc dô vac ông kwa ngibi.”’

⁴⁵Devit nêl bêge, om Devit obêc nêl lec Kilisi ên nêbê Apumtau ge od bêna léc xam nêbê Kilisi ge Devit bue ti?” ⁴⁶He ngô kiyang wê Yesu nêl ge, lêc ti o tiyi wê ob luu kiyang ti lax vô i ge lêm. Om vô buc tige he xona ên i om he o kinêg kiyang ti vô i tii vac lêm.

Môp wê he Palisi hixôn he wê xovô Moses xolac gee mi vông
(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; Luk 20:45-46)

23 ¹Nang dêc Yesu nêl vô xomxo kidu levac hixôn i nue ngivihi ên nêbê, ²“He wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi, he le vac Moses nipilêhê di vông Moses xolac vô xam, ³om kiyang vihati wê he nêl vô xam ge, xam ngô di timu vô. Lêc le i lêc vông môp tiyi xocbê he vông ge lêm. Ên he tixuu xam ya kiyang niviha, lêc he o timu vô kiyang wê he mi nêl ge lêm. ⁴Ên he vông viyin vô xam tiyi xocbê he titup susu viyin di lii lec xam kidiac ên nêb xam kilê ge, lêc he o hôm nipwo ti vac vigê hixôn lêm. ⁵Môp vihati wê he mi vông ge, he vông ên he nêb xomxo i yê di pimil he. Om he kivuu Anutu xolac lec kipihac di su vac vixec nu wê duu bwoc ninivi ge di ku yêp lec mahigê maxooen, di he duu myahilihi dia la yux lec ngakwi myahipu, ⁶di he obêc la ya vizid levac me obêc la vac xumac lilo ge od he nêb he ob la dô lec sia wê xomxo levac mi dô lec ge, ⁷di he xêyaa vin lec wê he ob la vilee lec wetôv ên nêb xomxo i kô he lec, di xêyaa vin lec nêb xomxo i nêl bê he xolac kehe.

8 “Lêcom a ob nêl vô xam bêga bê xomxo ti i o lêc nêl vô xam bê xam ge xolac kehe lêm. Ên xomxo tibed tu xam nêm xolac kehe, dì xam vihati xam lime. 9 Dì le i lêc vinoo xomxo kibun ga ti bê xam mam lêm, ên mam tibed wê dô lag puunê. 10 Dì xomxo ti i o lêc nêl vô xam bê xam xomxo levac lêm. Ên xam nêm xomxo levac tibed ge Kîlisi. 11 Xomxo wê tu xam nêm levac ge i loc tu xam nêm tibii yuac hixôn lê, 12 ên xomxo ti obêc kô i lec ge od Anutu ob vông i lê vô nipwo lec. Lêc xomxo ti obêc pilepac i di vô nipwo lec ge od Anutu ob vông i lê vô levac.

Yesu nêl vô he Palisi ên nêbê he nilô pital pyap
(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; Luk 20:47)

13 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam tung vuayen lag puunê lec ên xomxo. Xacxam va ob la vac lêm, lêc he wê nêb ob la vac Anutu ben ge xam le vac he xôn. 14 [Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam vô vêxôv nênsusuu yuu xumac vêl ên he, dì buc wê xam obêc kitaa ge od xam mi viyum nêm nipaên vac kitaâen dia. Om xam obêc kô myaviwen nipaên luu vêl.]

15 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam la vac sip dì la vîlee vac vigwe mi la ên xam nêb xam ob pilepac xomxo ti i tu xam nume ngivihi. Lêc xomxo tyo obêc tu nume ngivihi ge od xam vông i la vac nipaên levac luu wê xam vông ge vêl, om xam xôn vihati ob la vac vigwe nipaên.

16 “Xam ge mamtocên, lêc xam nêb xam ob hilung môt vô xomxo, xam nilôm pital pyap. Xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl Anutu xumac ngibua lê hixôn ge od kiyang wê i nêl ge kiyang pileva. Lêc xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl gol wê he lipac lec xumac ngibua ge lê hixôn ge od xomxo tyo i vông i tiyi kiyang wê i nêl ge.’ 17 Xam mi nêl bêge, lêc xam ge tibii yacyac wê manô toc ge. Susu ngwe na wê nginoo vêlê? Gol nginoo vêl, me Anutu xumac ngibua wê vông gol tu ngibua ge nginoo vêlê? 18 Xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl alta lê hixôn ge od kiyang pileva. Lêc xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl daa wê yêp lec alta ge lê hixôn ge od xomxo tige i vông i tiyi kiyang wê i nêl ge.’ 19 Xam mi nêl bêge, lêc xam ge tibii matocen. Susu ngwe na wê nginoo vêlê? Daa nginoo vêl, me alta wê vông daa tu ngibua ge nginoo vêlê? 20 Om a nêl vô xam bê xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl alta lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl daa wê yêp lec alta kisii ge lê hixôn. 21 Dì xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl Anutu xumac ngibua lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl Anutu wê dô vac xumac tige lê hixôn. 22 Dì xomxo ti obêc titô vigê la kisii dì nêl kiyang ti dì nêl vigwe lag puunê lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl Anutu sia king lê dì nêl Anutu wê dô lec sia tige lê hixôn.

23 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Èn xam obêc tulec lehac yuu ngec dî xax ninivi nivivea ge od xam mi tung kidu vigê yuu dî vông ti la tu daa vô Anutu. Lêc xam sea môp levac wê Moses xolac nêl ge xocbê môp bôbac dî môp wê xam ob xo vigwe pisiv ên xomxo, dî môp wê xam ob vông i vin. Om a ob nêl vô xam bê xam o lêc vông môp ngwe di sea ngwe lêm. Nge, xam vông yuu xôn tiyima. 24 Xam ge mamtocên, lêc xam nêb xam ob hilung môp vô xomxo. Xam mi hôm vimeac vêl ên yaên, lêc bwoc levac xam ngôn diluhu.

25 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam mi lipac nimnivi pileva tiyi xocbê xam lipac kap yuu pile nimi ge, dom xam nilôm ge, môp yôdac hixôn môp nipaên pup lec. 26 Xam Palisi matocên, xam lipac kap yuu pile nilô i vô niviha lê, êdêc nimi i vô niviha lec hixôn.

27 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam tiyi xocbê vigwe yibênen wê xomxo vunac vô niviha ge. Il xê vîxun nêbê niviha, lêc nilô ge, xomxo yibênen len hixôn susu ningeac vihati ge dô vac. 28 Om xam êno tiyi bêge, ên xomxo mi yê xam nêbê xam xomxo niviha, lêc xam nilôm mōci, môp kityooên hixôn môp wê xam pwoo Anutu kiyang vac ge yêp vac xam nilôm.

Yesu nêl vô he Palisi ên nêbê he ob kô myaviwen nipaên

(Luk 11:47-51; Luk 13:34-35)

29 “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam mi lox xumac niviha lec plopete wê yibênen ge lôva kisii di xam vunac vô xomxo niviha wê yibênen ge lôva. 30 Di xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xe obêc dô vac buge buc ilage od xe ob timu vô môp wê he vông ge dî hi plopete yib lêm.’ 31 Xam nêl bêge, om xam nêm kiyang nêl xam kitong nêbê xomxo wê hi plopete yib ge nue xam. 32 Om xam loc vêl dî loc vông môp nipaên i tiyi xocbê mame bume vông ilage! 33 Myel nipaên nue xam! Anutu obêc yaxên xam dî vông xam la vac vigwe nipaên. Om xam ob pec ên myaviwen nipaên tige tibêna?

34 “Om a nêl vô xam bê a ob vông plopete dî xomxo piyôp levac hixôn xomxo wê xovô xolac kehe gee i loc vô xam. Lêc xam ob hi he mangwe yib, dî he mangwe, xam ob tul lec pola, dî mangwe, xam ob pisa ya yihi vac xumac lilo wê xam vông ge, dî tii he vac vigwe viyang viyang mi he la vêl. 35 Om xam ob kô myaviwen nipaên lec wê bume hi xomxo niviha yib ilage. Xam bume hi Ebel wê o vông nipaên ti lêm ge yib taxlee dî i val vô Belekaia nu Sekalaia wê bume hi i yib vac xumac ngibua yuu alta mahigun ge. 36 Om a nêl hixôn nôn vô xam bê xam wê xam dô gwêbaga ge, xam obêc kô myaviwen nipaên lec môp soén vihati wê bume vông ilage.

³⁷“O Jelusalem, Jelusalem, xam wê xam hi plopete yib, di xam nêx he wê Anutu vông i loc vô xam ge ya ngidax mi he yib. Buc tibeac ge a keac ên a nêb xam lam vô a tiyi xocbê kokilêx ta keac nue viulu lax vac vinihi kwa ngibi ge, lêc xam nêb a vôngên i ma. ³⁸Om xam ngô lê. Anutu ob sea xam bom i yêp pileva. ³⁹Om a nêl vô xam bê xam ob wê a i tii vac nang lêm, di i loc vô buc timuên wê xam ob nêl bêga bê, ‘Il ob pîmil xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge.’”

Anutu xumac ngibua ob dii vêl
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 ¹Yesu lop vac Anutu xumac ngibua ên nêb ob la, lêc nue ngivihi mîla vô i ên nêb ob hilung xumac nivîha ya wê le hixôn xumac ngibua ge ên nêb i yê bê xumac nivîha. ²Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Gwêbaga xam wê xumac tigae vîhati, lêc a nêl nôn vô xam bê obêc buc timuên ge od xumac tigae ob dii sea di ngidax ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm.”

Viyin tibeac wê ob val timuên ge
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³Yesu la dô lec kitôn Oliv kisii, di nue ngivihi heche val nêl vô i ên nêbê, “Xe nêb ông nêl vô xe bê kiyang wê ông nêl lec Anutu xumac ngibua ge ob vô nôn lec vô buc tina? Di do tina wê obêc val tax ên xe xê di xovô bê ông ob vena di lag yuu kibun obêc pilepac ge?”

⁴Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xam viac xam nivîha êdêc xomxo i o lêc kityoo xam lêm. ⁵Ên xomxo tibeac ob val nêl a lêg lec he lê nêbê he Kilisi, om he ob kityoo xomxo tibeac. ⁶Di xam obêc ngô vevac nididun val kwabo di ngô kiyang lec vevac wê teva ge od le i lêc yetac di xona lêm. ⁷Ên vevac tigee ob val tax, lêc buc myahipu gên yêp dia. ⁸Ên tibii viyang ngwe ob vông vevac vô tibii viyang ngwe, di xomxo vigwe ti ob dô kidu kidu di vông vevac vôma, di vip levac ob den xomxo vac vigwe ya, di ngiyêg ob yoc vac vigwe ya, ⁹om viyin tigee wê ob val taxlee, lêc viyin tibeac gên yêp wê ob val timuên hixôn.

⁹“Vô buc tige tibii ob hôm xam xôn di vông xam la vac tibii vigê di he ob vông myavinê vô xam di hi xam wib. Di tibii vac vigwe vîhati yang xêyaa ob vô myavinê vô xam ên wê xam vông i vin a lêg ge. ¹⁰Di xomxo tibeac ob sea vông vinêñ wê he vông ge, di he ob vông lie la vac tibii vevac vigê, di he xêyaa ob vô myavinê vôma. ¹¹Di plopete kityooen tibeac obêc val kityoo xomxo tibeac. ¹²Di môp nipaén obêc vô levac, om xomxo tibeac obêc sea môp xêyaa vin lec maén. ¹³Lêc xomxo ti obêc le xêkizêc di i la tyip vô buc myahipu ge od Anutu obêc kô i mi la tung vac ben. ¹⁴Di xomxo ob nêl xolac nivîha lec Anutu ben kisiinê la vac vigwe vîhati yang ên xomxo vîhati i ngô. Pyap dêc buc myahipu obêc val timuên.”

Yesu nêl kiyang lec nipaên nôn wê ob val tîmuên ge
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵Xam wê xam kitong kiyang tiga, xam xovô niviha, ên Yesu nêl bêga ên nêbê, “Obêc buc tîmuên ge susu nipaên nôn wê ob vông vigwe vô nipaên ge ob la le vac xumac ngibua. Ilage plopete Danyel nêl kitong lec susu nipaên tige. ¹⁶Om buc wê susu nipaên tige obêc val le seac ge od xomxo wê dô vac vigwe Judia ge he i pec mi loc lec kitôn, ¹⁷dì he wê dô lec xumac kisii ge he i o lêc lop mi lax kô he susu ti vac xumac nilô lêm. Nge, he i pec mi loc lutibed. ¹⁸Dì he wê la vac yuac lôma ge he i o lôm kô vinyumên ti lêm. Nge, he i pec mi loc lutibed. ¹⁹Dì xam xo vigwe pisiv ên vêx wê nu dô vac xêyaa ge dì vêx wê vông lul vô nue ge, ên vô buc tige he ob dô vac viyin levac mabu luu vêl. ²⁰Om xam kitaa vô Anutu bê xam ob pec mi la vô buc sabat yuu buc ningigooen lêm, ²¹ên vô buc tige viyin levac mabu ob val. Vô buc mugên ilage dì i val gwêbaga hixôn, viyin tibêge o tulec xomxo lêm, dì vô buc tîmuên ge viyin tibêge ob yêp i tii vac lêm. ²²Buc viyin tige obêc yêp dia ge od ob kitya xomxo vihati vêl. Lêc Anutu ob xo he wê vîn oo he pyap ge, om ob kitov buc tige vô myabo.

²³“Vô buc tige xomxo ti obêc nêl vô xam bê, ‘Wê lê, Kilisi dô ga’ me obêc nêl bêga bê, ‘Kilisi dô ganê’, ge od xam o lêc vông i vin kiyang tige lêm. ²⁴Ên tibii kityooen ya ob val nêl bê he Kilisi me plopete, di he ob vông do levac toto ên nêb ob pilepac xomxo nilô i loc vô kiyang kityooen, di he nêb he ob kityoo xomxo wê Anutu vîn oo pyap ge hixôn. ²⁵Xam ngô lê. Kiyang tige gên o vô nôn lec lêm, lêc a nêl kitong vô xam tax.

²⁶“Om xomxo obêc nêl vô xam ên nêbê, ‘Wê lê, Kilisi dô vac vigwe myadongên tiganê’, ge od xam o lêc loc vigwe tiganê lêm. Dì he obêc nêl vô xam ên nêbê, ‘Wê lê, Kilisi dô vac xumac nilô tiganê’, ge od xam o lêc vông i vin he kiyang lêm. ²⁷Ên a, Xomxo Nu, a obêc vena tiyi xocbê deac hixelac lutibed vac vigwe vihati wê hiyôv tyip lam dì hoo la ge, om xomxo vihati obêc yê dì xovô.

²⁸“Susu yibêti obêc yêp vac vigwe ti ge od menac byang wê mi ya pitalêni ge ob kituc la lec.

Yesu nêl kiyang lec buc wê i ob vena lec ge
(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

²⁹“Viyin levac wê ob val timuên ge obêc tip la vêl. Nang dêc lutibed hiyôv yuu dentuc obêc vô mapitoc dì linacên ob ma, di pitua lag puunê obêc tô sea mi lam, di susu xêkizêc lag puunê obêc vô yocyoc. ³⁰Mêd do levac wê hilung a Xomxo Nu ge obêc val yêp seac vac lag. Om xomxo vihati gê kibun ga, he ob yê dì nilô ob vô viyin di he ob byag. Nang dêc he obêc yê a, Xomxo Nu, a dô vac viyobtoc mi lam gê kisii ganê dì lam

hixôn xêkizêc yuu xêseac levac. ³¹Mêd vuac ob tyuc nididun levac, dì a ob vông a nuge angela he i loc tiyi kibun myahipu vihati dì loc vilu vô xomxo vihati wê Anutu vinoo he pyap ge.

³²“Xam xovô lec xax livêl. Èn livêl lihi obêc yal mîma ge od xam xovô bê buc wê hiyôv ob linac ge. ³³Mêgem buc timuên wê susu tigee vihati wê a nêl vô xam ga obêc val vô xam ge od xam obêc wê dì xovô bê buc wê a ob vena lec ge vô kwabo lec. ³⁴A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xomxo wê dô gwêbaga ge, he ob yib lêm dì kiyang wê a nêl vô xam ga vihati obêc vô nôn lec pyap lê. ³⁵Lag yuu kibun xôa obêc ma, dì kiyang wê a vông ge, bo ti xôa obêc ma lêm. Nge, vihati obêc yêp.

Xomxo ti o xovô buc wê Yesu ob vena lec ge lêm
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶“Buc wê a ob vena lec ge, xomxo ti o xovô buc yuu hiyôv manôn tige lêm, dì angela lag puunê lungên buc tige, dì a, Xomxo Nu, a êno lungên. Dom Mag vaci tibed wê xovô buc tige. ³⁷Môp wê xomxo vông vô Nôa buc ilage, xomxo ob vông môp tibêge dì i loc vô buc wê a, Xomxo Nu, ob vena lec ge. ³⁸Vô buc ilage wê mia gên o hivun kibun xôn lêm ge, xomxo dô mi ya dì num dì iima, dì i la tyip lec buc wê Nôa la dô vac sip nilô ge, ³⁹lêc he lungên wê mia ob hivun kibun xôn ge, dì lutibed mia butac dì hivun he vihati yib mîma vêl. Om buc wê a, Xomxo Nu, ob vena lec ge ob tiyi lec bêge. ⁴⁰Vô buc tige xomxo yuu ob la vac yuac yaên dì Anutu ob kô ngwe dì sea ngwe dô xel. ⁴¹Dì vêx yuu ob divông yebac, lêc Anutu ob kô ngwe dì sea ngwe dô xel. ⁴²Mêgem xam dô dì viac xam, ên xam o xovô buc wê xam Apumtau ob vena lec ge lêm. ⁴³Xam xovô bê xomxo ti wê i xumac ge obêc xovô hiyôv manôn wê tibii yôdac ob val vô bucén ge od xomxo tyo ob dô bin ben ên nêb tibii yôdac i o dii xumac dì vun i susu lêm. ⁴⁴Om xam êno, xam viac xam, ên a, Xomxo Nu, a obêc vena lec buc wê xam xo ên xam nêbê a vena lecén ob ma ge.

Yesu nêl kiyang pilepacén lec xomxo yuac niviha yuu nipaên
(Luk 12:42-46)

⁴⁵“Xomxo yuac letya dô wê viac i yuac niviha hixôn piyôp niviha ge? Xomxo levac wê viac nu yuac tige vinoo i ên nêb i viac lie yuac vihati dì vông yaên vô he tiyi buc vihati. ⁴⁶Om xomxo levac tyo obêc vena lêc yê wê nu yuac tige viac yuac niviha ge od ob vông xêyaa niviha vô nu yuac tyo. ⁴⁷A nêl vixôhilôg vô xam bê xomxo levac tyo ob vông susu vihati wê i vông ge vac nu yuac tige vigê ên nêb i viac. ⁴⁸Lêc xomxo levac obêc la dì nu yuac tyo obêc xo bêga nêbê, ‘Xomxo levac tyo ob vena lutibed lêm.’ ⁴⁹Nêl bêge om hi lie yuac, dì ya dì num hixôn tibii wê num mi vô mavmav ge. ⁵⁰Obêc vông bêge ge od xomxo levac ob vena lec buc hixôn hiyôv manôn ti wê nu yuac tige xo ên nêb ob vena lec lêm ge. ⁵¹Om

xomxo levac obêc hi i vô nipaên di vông i la dô vac vigwe nipaên hixôn xomxo kityooê. Vac vigwe tige xomxo obêc byag di kic nîvu lecma.”

Kiyang pilepacêñ lec vêxwo vigê yuu

25 ¹Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Buc wê a ob vena lec ge od xomxo wê nêb ob la vac Anutu ben kisii ganê ge he ob tiyi xocbê vêxwo vigê yuu wê kô he lam mi la le vac môp ên nêb ob bin xomxo levac ti wê ob val ge. ²Vêxwo vigê vilu wê piyôp maên, di he vigê vilu wê piyôp niviha. ³Om vêxwo vigê vilu wê piyôp maên ge kô he lam, lêc he o kô wel hixôn lêm. ⁴Dì vêx vigê vilu wê piyôp niviha ge kô he lam di kô wel hixôn vac butol titi. ⁵He vihati dô bin xomxo levac tyo, lêc valên ma, mêt he manôn yêp om he yêp.

⁶“Mêdêc vô vîvuaêñ mahigun xomxo ti tyuc vya levac ên nêbê, ‘Xomxo levac tyo val. Om xam loc tulec xomxo tyo vac môp ên kô i mi lam.’

⁷Mêdêc vêx vihati kidi lec di viac he lam, ⁸di he wê piyôp niviha ge too wel vac he lam, di he wê piyôp maên ge nêl vô he wê piyôp niviha ge ên nêbê, ‘Xam vông xe nêm wel ya ên xe too vac xe lam.’ ⁹Lêc he wê piyôp niviha ge nêl i lax vô he ên nêbê, ‘Ma. Wel ga o tiyi il xôn vihati lêm. Om xam loc kisuu nêm.’ ¹⁰Mêdêc he wê piyôp maên ge loc mi la myag wel ên nêb ob kisuu nê. Mêd xomxo levac tyo val, om vêx wê viac he pyap ge la hixôn i mi he la vac xumac nilô di la ya vizid levac, di vuayen tung lec.

¹¹“Lêc vêxwo vigê vilu wê piyôp maên ge vena timuêñ di vena tyuc ên nêbê, ‘Xomxo levac, xomxo levac, ông tax vuayen ên xe.’ ¹²Lêc xomxo levac tige nêl i lax vô he ên nêbê, ‘A nêl nôn vô xam bêa lungêñ xam.’” ¹³Yesu nêl kiyang pilepacêñ tige pyap dêc nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Om xam dô di viac xam, ên xam o xovô buc yuu hiyôv manôn wê a obêc vena lec ge lêm.

Yesu nêl kiyang pilepacêñ lec xomxo yuac wê kô mone ge (Luk 19:11-27)

¹⁴“Om buc wê a ob vena lec ge tiyi xocbê xomxo levac ti wê nêb ob la vigwe tevabanê ge. Om nêl nue yuac lam vô i di vông susu vihati wê i vông ge la vac he vigê ên nêb he i viac. ¹⁵Xomxo levac tyo xovô yuac yuu xovôñ wê nue yuac toto vông ge, om titang mone vô he tiyi bêge. Om vông K5,000 vô nu yuac ti, di vông K2,000 vô ngwe di vông K1,000 vô ti ên nêb yon i vông yuac lec mone tige. Pyap dêc loc mi la. ¹⁶Mêdêc nu yuac ti wê kô K5,000 ge la vông yuac lec mone tige, om kô K5,000 lôm kituc lec. ¹⁷Dì nu yuac ti wê kô K2,000 ge la vông yuac lec mone tige, om kô K2,000 lôm kituc lec. ¹⁸Dì ti wê kô K1,000 ge la yev lôva mi lii mone la yêp vac di hivun xôn.

¹⁹“Mêd buc dia lam la vêl, di xomxo levac vena di tyuc nue yuac lam vô i ên nêb ob ngô kiyang lec yuac wê yon vông lec mone wê i vông

vô yon ge.²⁰ Mêd nu yuac ti wê kô K5,000 ge kô mone vihati mi lam le vô xomxo levac tyo manôn dî nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông K5,000 vô a, dî a vông yuac lec, om a kô K5,000 hixôn.’²¹ Mêd xomxo levac tige nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac niviha, ên ông vô ninyamlehe vô a dî vông yuac niviha. Ông viac susu wê nipwo ge niviha om a ob vông susu tibeac vac ông vigêm ên ông viac. Om ông xêmyaa i niviha dî ông lam dô hixôn a.’

²² “Nang dêc nu yuac ti wê kô K2,000 ge lam le vô xomxo levac tyo manôn dî nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông K2,000 vô a, dî a vông yuac lec, om a kô K2,000 hixôn.’²³ Om xomxo levac tige nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac niviha, ên ông vô ninyamlehe vô a dî vông yuac niviha. Ông viac susu wê nipwo ge niviha, om a ob vông susu tibeac vac ông vigêm ên ông viac. Om ông xêmyaa i niviha dî ông lam dô hixôn a.’

²⁴ “Mêdêc nu yuac ti wê kô K1,000 ge lam le vô xomxo levac tyo manôn dî nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, a xovô ên a nêbê ông xomxo wê ông mi keac myam pilahi. Dî yuac wê xomxo ti yev vê vac ge, ông la kô nôn vac, dî xomxo wê vông yuac ge od ông la kô nôn vac dî kô ya sola hixôn.²⁵ Om a xona ên ông dî a kô K1,000 wê ông vông vô a ge mi la yev lôva mi lii vac dî hivun xôn. Om ông hôm ông mone.’

²⁶ “Lêc xomxo levac tige nêl lax vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac nipaên wê ông vô nim maên. Ông nêl ên ông nêbê a la kô nôn vac yuac wê xomxo yev vê vac ge, dî xomxo wê vông yuac ge od a la kô nôn vac dî kô ya sola hixôn.²⁷ Ông nêl bêge, lêc bêna lêc ông o kô mone a vông mi la lii vac xumac beng lêmê? Ên ông obêc vông bêge ge od buc wê a ob vena lec ge od a ob kô K1,000 wê a vông vô ông ge dî kô ya wê solaên ge hixôn.’²⁸ Xomxo levac tyo nêl bêge, nang dêc nêl vô nue yuac ya bêga nêbê, ‘Xam vô K1,000 vêl ên xomxo yuac tige dî vông vô a nug yuac ngwe wê kô K5,000 pyap ge ên i kituc lec.²⁹ Ên xomxo ti xovôêni niviha obêc dô vô i ge od a obêc vông mangwe hixôn. Dî xomxo ti xovôêni niviha obêc ma ge od a obêc vô xovôêni wê i vông ge vêl ên i.³⁰ Om xam hôm xomxo yuac nipaên tige xôn dî nêx i loc vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige xomxo obêc byag dî kic nivu lecma.’

Yesu nêl kiyang lec buc wê ob yaxêni xomxo vihati lec ge

³¹ “Obêc buc timuên ge Xomxo Nu ob lop mi lôm hixôn xêseac wê i vông ge dî angela vihati ob lam hixôn i, dî ob dô lec sia king dî yaxêni xomxo nêl kiyang.³² Vô buc tige xomxo vihati yang ob kituc lam le vô i manôn, dî i ob vông he le kidu yuu tiyi xocbê xomxo wê viac bwoc sipsip yuu memek ge od vinoo bwoc sipsip le kidu ngwe dî memek le kidu ngwe.³³ Om ob vông bwoc sipsip le vô vigê hiyôv dî ob vông memek le vô vigê kêd.³⁴ Mêd xomxo levac tige ob nêl vô he wê dô vô vigê hiyôv ge bêga nêbê, ‘Mag Anutu vông vizid niviha vô xam, om xam lam dô vac

vigwe niviha wê Anutu nêl xam lêm lec ge. Vô buc mugên ilage wê Anutu tung lag yuu kibun taxlee ge, od viac vigwe tige pyap ên nêb ob vông vô xam.³⁵ Èn ilage vip den a om xam vông yaén mi a xa, di a nêb a ob num mia om xam vông mia ningigooên vô a mi a num, di a lam xocbê xomxo vitevac ge vông xam lêc xam viac a niviha,³⁶ di ngakwi ma ên a, om xam vông a nêg ngakwi, di yidac vông a om xam vev ngwax vô a niviha, di a la dô vac xumac kalabuhu di xam lam wê a.'

³⁷ "Om xomxo niviha ob nêl lax vô ên nêbê, 'Apumtau, vô buc tina wê vip den ông om xe vông yaén mi ông wa? Di vô buc tina wê ông nêb ông ob num mia om xe vông mia mi ông numé?' ³⁸ Di vô buc tina wê ông lam xocbê xomxo vitevac ge vông xe om xe viac ông niviha? Di vô buc tina wê ngakwi ma ên ông om xe vông ông nêm ngakwi?³⁹ Di vô buc tina wê yidac vông ông mi xe vev ngwax vô ông di viac ông niviha ge, di vô buc tina wê ông la dô vac xumac kalabuhu om xe loc xê ôngê?"

⁴⁰ "Mêdêc xomxo levac tige ob nêl vô he bêga ên nêbê, 'A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xam ngidu a lige wê lê nipwo ge xôn ya susu tibêgee, om tiyi xocbê xam ngidu a xôn.'

⁴¹ "Pyap dêc obêc nêl vô he wê dô vô vigê kêd gee bêga nêbê, 'Xam gee wê xam ob kô myaviwen nipaên. Xam pec vêl ên a magnôn mi loc vac ngwax wê yibê obêc ma ge. Anutu viac ngwax tige pyap vô Seten he nue yuac.⁴² Èn ilage vip den a lêc xam o vông yaén mi a xa lêm, di a nêb a ob num mia lêc xam o vông mia mi a num lêm,⁴³ di a lam xocbê xomxo vitevac ge vông xam lêc xam o viac a niviha lêm, di ngakwi ma ên a lêc xam o vông ngakwi vô a lêm, di yidac vông a, di a la dô vac xumac kalabuhu lêc xam o lam wê a lêm.'

⁴⁴ "Mêd xomxo nipaên ob kinêg vô i ên nêbê, 'Apumtau, vô buc tina wê vip den ông, di ông nêb ông ob num mia, di ông lam xocbê xomxo vitevac ge, di ngakwi ma ên ông, di yidac vông ông, di ông la dô vac xumac kalabuhu, lêc xe o ngidu ông xôn lêmê?'

⁴⁵ "Om xomxo levac tyo obêc nêl i lax vô he bêga ên nêbê, 'A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xam o ngidu xomxo wê lê nipwo ge xôn ya susu tibêgee lêm, om tiyi xocbê xam o ngidu a xôn lêm.'⁴⁶ Xomxo levac obêc nêl bêge, di he wê nipaên ge obêc la yaxêñ myavinê levac luta lêc luta. Lêc xomxo wê niviha ge obêc la dô mavihla luta lêc luta."

He Yuda levac hilu kiyang ên nêb ob hi Yesu i yib
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

26 ¹ Yesu nêl kiyang tigee vihati pyap dêc nêl vô nue ngivihi ên nêbê,
² "Xam xovô bê buc yuu ob lam la vêl, nang dêc obêc buc Pasova, di xomxo obêc vông Xomxo Nu la vac tibii vigê ên he i hi i yib lec xax pola."

³ Mêdêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac gee la kitucma vac Kaiapas ben. Kaiapas ge xomxo daa siêñ nêñ levac. ⁴ He keac

vôma di myag môp wê nêb ob hôm Yesu xôn xôpacên dì hi i yib ge. ⁵Lêc he nêl vôma ên nêbê, “Il ob hôm Yesu xôn lec buc ngîbua wê il mi xovô buc Isip ilage lêm, ên xomxo tibeac lam dô hixôn om obêc yê wê il hôm Yesu xôn ge od ob yê nipaên dì nididun levac obêc tyip.”

Vêx ti too mia nivîvea niviha lec Yesu bazub
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶Yesu la vigwe Betani dì la dô vac Saimon ben. Saimon ge xomxo ti wê kityax mahizihizi ya ninivi ilage lêc gwêbaga vô niviha lec. ⁷Yesu dô mi ya hixôn i dì vêx ti kô butol niviha wê mia nivîvea niviha le vac ge ti mi lam vô i. Mia tige mone levac, lêc vêx tige too lec Yesu bazub. ⁸Lêc Yesu nue ngivihi yê dì xéyaa vô nipaên dì nêl vôma ên nêbê, “Bêna lêc vêx tige too mia tige sea? ⁹Mia tige tiyi wê il ob vông mi tibii i kisuu lec mone levac dì il ob vông mone vô he wê nênen susu maên gee lê, lêc vêx tige too sea.”

¹⁰Yesu xovô kiyang wê he nêl vôma ge, om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam vông viyin vô vêx tige? Môp wê vêx vông vô a ge niviha. ¹¹Ên xomxo wê nênen susu maên ge ob dô hixôn xam luta. Lêc a ga, a ob dô xuhu dia hixôn xam lêm. ¹²Vêx tige too mia nivîvea lec a ên nêb ob viac a nignivi tax ên xomxo obêc yev a vac lôva. ¹³A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê vac vigwe vîhati wê xomxo obêc la nêl xolac tiga vac ge od xomxo ob nêl môp wê vêx tige vông ge kitong hixôn ên xomxo vîhati i ngô dì xovô.”

Judas nêb ob vông Yesu vac xomxo levac vigê
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴Yesu nue ngivihi wê vigê yuu dì tô mi la yuu ge ti lê nêbê Judas Iskaliot la vô xomxo levac wê mi si daa gee, ¹⁵dì kinêg ên nêbê, “A obêc vông Yesu vac xam vigêm ge od xam ob vông vatya vô a?” Om he vông mone silva kehe ti dì vigê yuu vô i. ¹⁶Om vô buc tige Judas myag môp wê ob vông Yesu vac he vigê ge.

Yesu he nue ngivihi ya yaêñ vô buc Pasova
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

¹⁷Buc tigee buc ngibua wê he Yuda ob ya blet wê yis maên ge ên nêb ob xovô buc Isip ilage. Om vô buc ngibua taxlee ge Yesu nue ngivihi val kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêb xe la viac yaêñ wê il ob xa lec buc Pasova ge vac xumac tina?” ¹⁸Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc vac vigwe Jelusalem dì loc nêl vô xomxo tige bêga bê, ‘Xolac kehe nêl bêga ên nêbê, A nêg buc vô kwabo lec, om a hixôn nuge ngivihi, xe ob xa yaêñ vac ông bom vô buc Pasova wê il mi xovô buc Isip ilage.’” ¹⁹Yesu nêl bêge, om nue ngivihi la vông i tiyi wê i nêl ge dì la viac yaêñ wê he ob ya ge.

²⁰ Mêdêc hiyôv hoo la, di Yesu he nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu, he dô mi ya, ²¹mêdêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn bêga bê xam ti ob nêl a kitong di vông a la vac tibii vigê.” ²²Om he nilô vô viyin di he toto kinêg vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, obêc a, me?” ²³Lêc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xomxo ti wê xii xôn vigêm obêc la vac dipac nilô ge wê ob nêl a kitong di vông a vac tibii vigê. ²⁴Vixôhilôg, a Xomxo Nu, a ob xib tiyi xocbê xolac nêl lec a ilage. Lêc xomxo ti wê ob nêl a kitong di vông a la vac tibii vigê ge obêc kô myaviwen nipaên lec. Ta obêc kô i ilage lêm ge od obêc vô niviha vô i, ên obêc tulec myaviwen nipaên lêm!” ²⁵Mêdêc Judas wê ob nêl i kitong ge kinêg ên nêbê, “Xolac kehe, obêc a, me?” Om Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Ông nêl i tiyi.”

Yesu vông môt paha wê pasa ge vô nue ngivihi
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Kolin 11:23-25)

²⁶ Yesu he nue ngivihi dô mi ya, mêdêc Yesu hôm blet ti di kitaa lec, mêdêc hibu di vông vô he di nêl ên nêbê, “Xam hôm mi wa. Ga a nignivi.” ²⁷Nang dêc hôm kap wê mia wain le vac ge, di kitaa lec, di vông vô he di nêl ên nêbê, “Xam vihati hôm mi num, ²⁸ên ga a hi wê ob vông kiyang wê Anutu hilu ilage vô nôn lec. Om a obêc kipyax a hi sea ên i kitya xomxo tibeac nêl nipaên vêl. ²⁹A nêl vô xam bêga bê a obêc num mia wain ti i tii vac lêm di i ta tyip vô buc wê a ob num wain paha hixôn xam vac Mag Anutu ben ge.”

³⁰Pyap dêc he vông lilo ti di la vixun di la lec kitôn Oliv.

Yesu nêl ên nêbê Pita ob yax i vun
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ Mêdêc Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Vô bucên tiga xam vihati ob pec ên viyin wê ob val tulec a ge. Ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, ‘A ob hi xomxo ti wê viac bwoc sipsip ge om sipsip obêc pec di moo sea.’ ³²Xolac nêl bêge, lêc a nêl vô xam bêga bê a obêc kidi lec magviha di mug la Galili di xam obêc timu.” ³³Om Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “He vihati obêc sea ông ge od he ob sea, lêc a mô ti, a ob sea ông lêm.” ³⁴Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn vô ông bê vô bucên tiga ông obêc yax a vun lu yon tax di kokilêx obêc divô vya timuên.” ³⁵Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, “Tibii obêc hi a xib hixôn ông ge od pyap, lêc a ob yax ông vun lêm.” Di nue ngivihi vihati nêl tiyi xocbê Pita nêl ge.

Yesu la kitaa gê Getsemani
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Yesu he nue ngivihi loc mi la vigwe ti lê nêbê Getsemani, di Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xam dô ga ên a ob la ganê ên la kitaa.” ³⁷Mêdêc Yesu kô Pita hixôn Sebedi nu yuu mi he la, lêc Yesu nilô vô viyin mabu

ên xovô viyin levac wê ob tulec i ge. ³⁸Om nêl vô yon ên nêbê, “A nilôg vô viyin levac tiyi xocbê a ob xib ge. Om mon dô ga dî dô mamviha hixôn a.” ³⁹Mêd Yesu la teva tya, dî la kipôm manôn vac kibun dî kitaa ên nêbê, “Mag, obêc tiyi ge od viyin levac tige i o lêc tulec a lêm. Lêc a nêb ông o lêc vông i tiyi kiyang wê a nêl ga lêm. Nge, ông vông i tiyi xovôênen wê ông vông ge.”

⁴⁰Pyap dêc Yesu milax vô nue ngivihi yon dî yê wê yon yêp ge, om nêl vô Pita ên nêbê, “Bêna lêc mon wêpê? Mon o tiyi

wê mon ob dô mamviha hixôn a buc myabo tya ge lêmê? ⁴¹Mon dô mamviha dî kitaa êdêc viyin ti i o lêc yaxêñ mon dî pwoo mon pec lêm. Ên nilôm nêb ob vông yuac lê, lêc nimnivi vô viyin.”

⁴²Nang dêc Yesu la teva tya nang dî la kitaa lu ngwe tii vac bêga ên nêbê, “Mag, ông obêc nêb viyin levac tiga i tulec a ge od pyap. A ob vông i tiyi xocbê ông nêl ge.” ⁴³Pyap dêc vena yê wê yon manôn yêp om yon yêp ge. ⁴⁴Om Yesu sea yon dî lax mi la kitaa lu ti wê vông yon ge, dî lax kitaa tiyi xocbê la kitaa taxlee ge.

⁴⁵Pyap dêc Yesu vena vô yon dî nêl vô yon ên nêbê, “Bêna lec mon diwêp seac vêlê? Mon wê lê, hiyôv manôn ga wê xomxo ob vông a, Xomxo Nu, vac tibii nipaêñ vigê. ⁴⁶Om mon kidi lec ên il ob la. Wê! Xomxo ti wê ob vông a la vac tibii vigê ge val le kwabo.”

Judas Iskaliot vông Yesu la vac Yuda levac vigê (Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷Yesu gên nêl kiyang tibêge, dî Judas Iskaliot wê Yesu nue ngivihi ti ge val. Dî xomxo kidu levac wê hôm yipac yuu xax gee val hixôn, ên xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac vông he lam hixôn Judas. ⁴⁸Om Judas wê nêb ob vông Yesu vac tibii vigê ge nêl kiyang vô he tax ên nêbê, “Xomxo ti wê a ob nga i lia ge, ge xomxo tyo tige mêt. Om xam hôm i xôn.” ⁴⁹Nêl bêge, mêtêc lutibed val vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Bucêñ xolac keheê” dî nga i lia. ⁵⁰Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Lig, môp wê ông lam ên nêb ông ob vông ge, ông vông lutibed.” Mêd xomxo kidu levac lam hôm Yesu xôn pilili.

⁵¹Lêc xomxo wê dô hixôn Yesu ge ti tul yipac vêl ên bwoc ninivi dî sap xomxo levac wê mi si daa ge nue yuac ti ninya lihi yilu la vêl. ⁵²Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Hoo yipac i lôc vac bwoc ninivi. Ên he wê vông vevac mi hi xomxo ge, vevac obêc tulec he mi hi he yib. ⁵³Lêc mêt ông xo ên ông nêb a tiyiêñ ma wê a obêc kitaa vô Mag dî i vông angela tibeac hiwocêñ luu xomxo vevac kidu levac vigê yuu dî tô mi la yuu vêl ge lam lutibed vô a ên he i lam ngidu a xôn. ⁵⁴Lêc a obêc vông bêge ge od kiyang wê yêp vac xolac ge obêc vô nôn lec tibêna? Ên xolac nêl ên nêbê viyin levac obêc tulec a.”

⁵⁵Mêd Yesu nêl vô xomxo kidu levac tige bêga ên nêbê, “Xam kô yipac yuu xax dî val vô a tiyi xocbê xam lam vô tibii yôdac ti. Lêc tiyi buc

vihat i mi dô hixôn xam vac Anutu xumac ngibua di a nêl xolac vò xam, léc xam o hôm a xôn lêm. ⁵⁶Léc môt wê xam vông vò a gwêbaga ge vông xolac wê plopete kivuu ilage vò nôn lec.” Yesu nêl kiyang tige pyap di nue ngivihi pec mi moo sea.

Yuda levac levac vông kot vò Yesu
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

⁵⁷Mêt he wê hôm Yesu xôn gee didii i mi la vac Kaiapas ben. Kaiapas ge xomxo daa sién nêñ levac. Xomxo levac wê xovô Moses xolac ge hixôn he Yuda levac levac, he la kitucma mi dô tax. ⁵⁸Mêtêc Pita timu vò Yesu vixa mi la, léc le la teva teva, om mila vac xenac nilô wê Kaiapas ben yêp vac ge mi la dô hixôn Kaiapas nue yuac wê viac vigwe ge ên nêb ob yê bê xomxo ob vông bêna vò Yesu.

⁵⁹Mêt xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he kaunsil vihati, he myag tibii wê ob vò nilô vò Yesu ge, ên he nêb he ob hi i yib. ⁶⁰Mêt tibii tibeac val so kiyang lec Yesu, léc he Yuda levac levac gee o tulec kiyang ti tiyi wê ob hi Yesu lec ge lêm. Nang dêc timuén ge xomxo yuu val ⁶¹nêl ên nêbê, “Xomxo tige nêl bêga nêbê, ‘A tiyi wê a ob dii Anutu xumac ngibua tiga vêl di lox vac i tiyi buc yon.’”

⁶²Om xomxo daa sién nêñ levac tige kidi lec di nêl vò Yesu ên nêbê, “Ông ob nêl kiyang ti lax vò he, me? Ông xovô kiyang nipaén wê he nêl lec ông ge kehe, me?” ⁶³Léc Yesu keacén ma. Mêtêc xomxo levac tige nêl vò i ên nêbê, “A nêl vò ông lec Anutu maviha lê bê ông nêl ông kitong vò xe bê ông Kilisi wê Anutu nu ge, me?”

⁶⁴Om Yesu nêl vò i ên nêbê, “Ông nêl i tiyi. Léc a nêl vò xam bêga bê obêc buc timuén ge od xam ob wê a, Xomxo Nu, a obêc la dô vò Anutu xêkizêc kehe vigê hiyôv, di dô vac viyobtoc lag puunê di lam.”

⁶⁵Mêt xomxo daa sién nêñ levac tige xêyaa vò myavinê, om lêx ici va ngakwi di nêl ên nêbê, “Xomxo tige so vya vò Anutu ên nêbê Anutu nu i. Om il ob nêl xomxo ya i lam nêl kiyang ti lec i i tii vac lêm. Ên ici va so vya vò Anutu mi xam ngô pyap. ⁶⁶Om xam nêb il ob vò bêna vò i?” Mêtêc he vihati nêl lax vò i ên nêbê, “Xomxo tige nêl nipaén tiyi wê il ob hi i yib lec ge.”

⁶⁷Mêt he pisuv myaluc la vac Yesu manôn, di he ya lun vigê di hi i, di ya pitap i manôn ya vigê, ⁶⁸di nêl vò i ên nêbê, “Ông nêl ên ông nêbê ông Kilisi, om nêl xomxo ti wê hi ông ge lê mi xe ngô.”

Pita yax Yesu vun
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁹Pita dô vixun vac xenac nilô wê Kaiapas ben yêp vac ge, léc dô kibun, mêt vêx yuac ti val nêl vò i ên nêbê, “Ông ga wê ông mi dô hixôn Yesu wê ben Galili ge ti mêtê.” ⁷⁰Léc Pita yax Yesu vun vò he vihati manôn di nêl ên nêbê, “A lungên kiyang wê ông nêl ge kehe.”

⁷¹ Nang dêc Pita kidi mi la dô xenac kehe kwabo vô vuayen, di vêx yuac ngwe yê di nêl vô tibii wê dile kwabo ge ên nêbê, “Xomxo tige wê mi dô hixôn Yesu Nasalet.” ⁷² Lêc Pita yax Yesu vun tii vac nang ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn bê a o xovô xomxo tige lêm.” ⁷³ He dô mahigun dia tyâ di tibii ya val nêl vô Pita ên nêbê, “Vixôhilôg, xe xovô ên xe nêbê ông ge Yesu nue ngivihi ti, ên ông mi keac vac tibii Galili nya om nêl kitong ên nêbê ông ge ông xomxo Galili ti tiyi xocbê Yesu ge.” ⁷⁴ Lêc Pita nêl ên nêbê, “A obêc nêl kiyang nôn lêm ge od Anutu i vông myaviwen nipaên vô a. Om a nêl vixôhilôg bê a o xovô xomxo tige lêm.” Pita nêl kiyang tige mi tiyôô di kokilêx hi nya. ⁷⁵ Mêd Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vô i bêga nêbê, “Ông obêc yax a vun lu yon tax di kokilêx obêc hi nya timuên.” Pita xovô kiyang tige om lop mi la xenac kehe di la byag levac.

He kô Yesu mi la vô Pailat

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

27 ¹Vigwe vidii, di xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac, he vihati kitucma di keac lec kiyang wê ob hi Yesu i yib lec ge. ²Om he ku Yesu xôn di kô mi la vông vac gavman levac Pailat vigê.

Judas Iskaliot yib

(Sinale 1:18-19)

³Judas Iskaliot wê vông Yesu vac tibii vigê ge yê wê he nêb he ob hi Yesu i yib ge. Om nilô vô viyin ên môt nipaên wê i vông ge, om kô mone silva kehe ti di vigê yuu mi la ên nêb ob tung i lax dô vô xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac. ⁴Om la nêl vô he ên nêbê, “A nêg nipaên, ên a vông xomxo ti wê nipaên ti o yêp vô i lêm ge loc vac xam vigêm di xam ob hi i yib.” Lêc he nêl vô i ên nêbê, “Xe kiyang ti o yêp vô xe lêm. Nge, ge yêp vô ôcông va.” ⁵Mêd Judas nêx mone silva tige la lec kibun vac Anutu xumac ngibua nilô di lop mi la di la ku kwa di yib.

⁶Mêd xomxo levac wê mi si daa gee la hôm mone silva tige mi kô, di nêl vîoma ên nêbê, “Mone tiga wê hi xomxo yib ge, om o tiyi wê il ob tung hixôn mone daa ge lêm.” ⁷Om he keac vîoma di hilu kiyang ên nêb ob kô mone mi la kisuu kibun vô tibii wê pitii dêg ge ên nêb kibun tige i tu vigwe yibên wê he ob yev tibii vigwe teva vac ge. ⁸Mêgem he nêl kibun tige lê nêbê kibun wê xomxo hi kipyax lec ge, di lê tige yêp gwêbaga hixôn. ⁹Om kiyang wê plopete Jelemaia nêl ilage vô nôn lec. Jelemaia nêl bêga ên nêbê,

“He kô mone silva kehe ti di vigê yuu tige. He Islel nêl ên nêbê mone tige wê he kisuu xomxo ti ya. ¹⁰He kô mone tige mi la kisuu kibun vô tibii wê pitii dêg ge tiyi xocbê Apumtau nêl vô a ge.”

Pailat kinêg kiyang vô Yesu
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 He vông Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn, dì gavman levac tige kinêg vô i ên nêbê, “Ông ge king wê he Yuda vông ge, me?” Om Yesu lee yuu ên nêbê, “Ông nêl i tiyi.” 12 Dì xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac vô nilô vô Yesu, lêc Yesu o nêl kiyang ti lax vô he lêm. 13 Mêđêc Pailat nêl vô i ên nêbê, “Ông ngô kiyang tibeac wê he vô nilô vô ông ge, me?” 14 Lêc Yesu o keac ti lec kiyang nipaên wê he nêl lec i ge lêm. Om gavman levac tige xo kiyang tibeac lec Yesu.

Yesu le vô Pailat manôn
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16)

15 Tiyi klismas vihati vô buc ngibua wê he Yuda mi xovô buc Isip ilage, he Yuda mi nêl xomxo kalabuhu ti lê vô Pailat dì Pailat piwelac i vêl dì vông i la. 16 Dì vô buc tige xomxo nipaên ti lê nêbê Jisas Balabas dô vac xumac kalabuhu. Xomxo tibeac xovô i ên nêbê xomxo nipaên. 17 Xomxo Yuda tibeac hiwocên kitucma vô Pailat, dì Pailat kinêg ên nêbê, “Xam nêb a piwelac xomxo yuu ga ngwe na i loc vô xamê? Xam nêb a piwelac Balabas me a piwelac Yesu wê he mi nêl lê nêbê Kilisi ge?” 18 Pailat xovô ên nêbê he Yuda levac yê Yesu nipaên, om vông i lam vac i vigê. 19 Pailat dô lec sia wê mi dô lec dì mi ngô xomxo kiyang ge, mêđêc vinê vông kiyang lam vô i bêga nêbê, “Ông o lêc vông xomxo niviha tige i vô nipaên lêm, ên gwêbaga a xê vivia bucên ti lec i om vông a nilôg vô viyin.”

20 Xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac gee, he nêl kiyang la vac xomxo tibeac nilô dì he hôm xôn nêbê he ob tyuc bê Pailat i piwelac Balabas vêl dì hi Yesu i yib. 21 Pailat kinêg vô he tii vac nang ên nêbê, “Xam nêb a piwelac xomxo yuu ga ngwe na vêl dì vông i lôc vô xamê?” Lêc he nêl ên nêbê, “Balabas.” 22 Om Pailat kinêg vô he ên nêbê, “Om Yesu wê he mi nêl lê nêbê Kilisi ge, a ob vông bêna vô i?” Lêc he vihati nêl ên nêbê, “Tul i lec xax pola!” 23 Lêc Pailat kinêg ên nêbê, “Il ob hi i yib lec kehe tina?” Lêc he tyuc levac ên nêbê “Tul i lec xax pola!”

24 Pailat xovô wê he ngôen i kiyang obêc ma ge, dì yaxên wê he obêc vông vevac vô i ge, om hôm mia dì lipac vigê vac mia vô he vihati manôn, dì nêl vô he ên nêbê, “Xomxo tiga hi obêc kipyax sea ge od myaviwen obêc yêp vô a lêm. Nge, obêc yêp vô xacxam va.” 25 Mêđ he vihati nêl lax vô i ên nêbê, “Myaviwen tige i lam vô xe di i yêp vô xe nuge hixôn!” 26 Om Pailat piwelac Balabas vêl dì vông i la, dì nêl om he pisa Yesu ya yihi. Pyap dêc Pailat vông i la vac nue vevac vigê ên nêb he i tul i lec xax.

Tibii vevac so vya vô Yesu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷Mêd gavman levac Pailat nue vevac kô Yesu mi la vac Pailat ben, di he keac lie vevac kidu levac lam. ²⁸Mêd he lam kwax Yesu ngakwi vêl ên i, di kô ngakwi hi ti tiyi xocbê king mi vinyum ge mi la vinyum lec Yesu, ²⁹di he buu kipomac yin mi tung lec i bazub xocbê kilung ge, di vông duvac ti vac i vigê hiyôv ên nêb i kô. Mêd he yev vixa kitu vô di pimil i pisiv di nêl vô ién nêbê, “O king wê Yuda vông ge, ông dô nimviha.” ³⁰Mêd he pisuv myaluc lec i, di vô duvac vêl di hi i bazub ya. ³¹He so vya vô i pyap, di kwax ngakwi hi vêl di vinyum Yesu vaci ngakwi lec i, mêtêc kô i mi la ên nêb ob la tul i lec xax.

He tul Yesu la yux lec xax
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³²Di he mila môp ti, lêc mila tulec tibii Sailini ti lê nêbê Saimon, mêtêc he kidu i nêb i kilê xax pola wê he ob hi Yesu lec ge.

³³Mêd he mila vigwe ti lê nêbê Golgota. Lê tige kehe bêga nêbê bazub len. ³⁴Mêtêc he pilepac kinin kilin hixôn wain di vông vô Yesu ên nêb i num, om Yesu tep mi yaxên lê, lêc nêbê i numên ob ma. ³⁵Mêd he tul i lec pola. Pyap dêc he nêb he ob titang Yesu ngakwi vòma, om he tide mi yê di titang i tiyi. ³⁶Di he dô kibun di dô bin i. ³⁷Di he kivuu kiyang wê he nêl lec i ge di la tul vô i bazub kisii ên nêbê, “XOMXO TIGA YESU, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE.”

³⁸Mêd he hi tibii yôdac yuu lec xax hixôn, ngwe le vô vigê hiyôv di ngwe le vô vigê kêt. ³⁹Mêd xomxo wê vîlee mi la di lôm ge tipi niba di so vya vô Yesu ⁴⁰ên nêbê, “Ông wê ông nêb ông ob dii Anutu xumac ngibua vêl di lox vac i tiyi buc yon ge, ông ngidu ôcông va xôn. Ông obêc Anutu nu ge od ông lop mi lam vêl ên xax.” ⁴¹Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee di he Yuda levac levac, he êno so vya vô Yesu di nêl vòma ên nêbê, ⁴²“Xomxo tige ngidu xomxo tibeac xôn, lêc o tiyi wê ob ngidu ici va xôn ge lêm. Xomxo tige obêc Islel nêbê king ge od i lop vêl ên xax ên il xê di vông i vin i. ⁴³Xomxo tige nêbê i Anutu nu, di i vông i vin ên nêbê Anutu ob ngidu i xôn. Om Anutu xêyaa obêc vin lec i ge od i vô i vêl ên myavinê wê tulec i ge.” ⁴⁴He nêl bêge, di tibii yôdac yuu wê he tul lec xax hixôn Yesu ge, yuu so vya vô Yesu hixôn.

Yesu yib
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵Hiyôv tyip kitôn mêtêc vigwe vihati vô mapitoc di i mila vô hiyôv manôn yon wê hucen ge. ⁴⁶Vô kwabo lec hiyôv manôn yon, Yesu tyuc vya levac ên nêbê, “Eli, eli, lama sabaktani?” Kiyang tige kehe bêga nêbê,

“A Anutu, a Anutu, bêna lêc ông sea a?” ⁴⁷Mêdêc xomxo wê le kwabo vô Yesu ge ngô kiyang wê i nêl ge, om he ya so ên he nêbê, “Xomxo tige kiyag via lec Ilaija.” ⁴⁸Mêd lutibed he ti tup mi la kô mia myamilumac di too mia kilin vac di kilax vac ngising di hôm i la kisii vô Yesu mya ên nêbê i num. ⁴⁹Lêc he ya nêl vô i ên nêbê, “Dô tya lê, ên il ob dô mi yaxên bê Ilaija ob val ngidu i xôn, me?” ⁵⁰Lêc Yesu tyuc via levac tii vac di vông myakilôhô la di yib.

⁵¹Mêd lutibed nivimihi levac ti wê yux vac Anutu xumac ngibua ge lêx la yuu vac kisii di la tô vô myahipu, di ngiyêg yoc, di ngidax levac hibu sea, ⁵²di lôva mya tax, di xomxo vông vinêr wê yib ilage, he tibeac kidi lec hixôn ninivi ⁵³di lam vac lôva mi la, di buc timuên wê Yesu kidi lec ge he la hilung he vô xomxo tibeac vac vigwe ngibua Jelusalem.

⁵⁴Yesu yib, di tibii levac wê viac nue vevac 100 ge ti hixôn nue vevac ya dô bin Yesu wê yux lec xax ge, di he yê wê ngiyêg vông kibun yoc di tixuu tixuu mangwe val hixôn, om he xona mabu di nêl ên nêbê, “Vixôhilôg nôn, xomxo tige Anutu nu.”

⁵⁵Vêx tibeac le teva di yê ma la Yesu. Vô buc wê Yesu dô Galili ge vêx tigee mi timu vô i vixa di viac i mi he la Jelusalem. ⁵⁶He ti Malia wê ben Makdala ge, di ngwe Jems yuu Josep ta Malia, di ti Sebedi nu yuu ta.

Josep lii Yesu ninivi vac lôva wê he kiden vac ngidax ge (Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

⁵⁷Vigwe huc, di xomxo Alimatia ti lê nêbê Josep wê vông i vin Yesu ge val. Josep ge xomxo wê i susu tibeac ge. ⁵⁸Josep la vô Pailat di la kitaa Yesu ninivi nêb ob kô mi la lii vac lôva. Om Pailat tyuc lec di he vông Yesu ninivi vô Josep. ⁵⁹Mêd Josep kô Yesu ninivi mi la lii vac nivimihi kwem paha yang ti ⁶⁰mi la lii i la vac lôva paha wê i vông wê ici va kiden vac ngidax ge. Pyap dêc vixog ngidax levac ti la le vac lôva mya xôn, di i loc mi la. ⁶¹Malia Makdala yuu Malia ngwe, yuu dô kwabo vô lôva di yuu yê.

Tibii vevac viac lôva

⁶²Buc wê he Yuda mi viac yaêr wê he ob ya lec buc sabat ge lam la vêl, di titige xomxo levac wê me si daa gee hixôn he Palisi, he la kitucma vô Pailat, ⁶³di nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, xe xovô kiyang wê xomxo kityooêr tige nêl vô buc wê gên dô mavilha ge. Xomxo tyo nêl bêga ên nêbê, ‘Buc yon obêc lam la vêl lê, lêc a obêc kidi lec magviha.’ ⁶⁴Nêl bêge, om ông nêl ên nume vevac he i viac lôva xêkizêc ta i tiyi buc yon, ên Yesu nue ngivihi ob lam kô ninivi mi la vun di kityoo il ên nêbê Yesu kidi lec mavilha vac yibê. He obêc vông bêge ge od kiyang kityooêr wê he ob nêl ge obêc luu kiyang kityooêr wê Yesu nêl ge vêl.” ⁶⁵Mêdêc Pailat nêl vô he ên nêbê, “Xam kô nume yuac mi loc pitii ngidax mya xôn

ên i vô xêkizêc i tiyi xocbê xacxam va xovô ge.” ⁶⁶Om he mila pitii lôva mya xôn dì vông vîbuên xêkizêc ta dì xomxo le bin.

Yesu kidi lec vac yibêñ
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Jon 20:1-18)

28 ¹Buc sabat lam la vêl dì da pítoc yang, dêc Malia Makdala yuu Malia ngwe, yuu la ên nêb ob la yê lôva. ²Mêdêc lutibed ngiyêg mabu yoc, ên Apumtau nu angela ti lop mi lam gê lag puunê dì lam vixog ngidax la vêl ên lôva mya, dì la dô lec ngidax tige kisii. ³Angela tige manôn xêseac tiyi xocbê deac hixelac ge, dì ngakwi tiyi xocbê viyobtoc kwem. ⁴Om xomxo wê viac lôva gee yê dì xona mabu dì yetac dì tilii sea mi la yêp kibun tiyi xocbê xomxo yibêñ.

⁵Lêc angela tige nêl vô vêx yuu ên nêbê, “Muu xona ên i ma, ên a xovô wê muu myag Yesu wê he hi lec xax ge. ⁶Lêc o dô ga lêm, ên kidi lec maviha tiyi xocbê kiyang wê i nêl ge. Muu lam wê vigwe wê yêp lec ge. ⁷Om muu lôc lutibed di lôc nêl kitong vô nue ngivihi bêga bê Yesu kidi lec maviha vac yibêñ, dì ob mug mi la Galili dì xam ob mila wê i gê tiganê. Kiyang ga a nêl vô muu pyap.”

⁸Yuu xona mabu, lêc yuu xêyaa vô niviha, dì yuu sea lôva lutibed di tup mi la ên nêb ob la nêl kiyang tige kitong vô Yesu nue ngivihi. ⁹Yuu lax mi la, lêc Yesu mila vô yuu vac môp dì nêl vidiiêñ vô yuu. Om yuu val le kwabo vô Yesu di vyax vigê lec Yesu vixa dì pimil i. ¹⁰Mêdêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu xona ên i ma. Muu loc nêl kiyang vô a lige bê he i loc Galili, ên he obêc yê a gê ganê.”

Tibii vevac wê le bia ge nêl kiyang kityooêñ

¹¹Om vêx yuu ge gên loc môp, lêc tibii vevac wê viac lôva gee ya la Jelusalem dì la nêl kiyang tige vihati kitong vô xomxo levac wê mi si daa gee. ¹²Om xomxo levac tigee la kitucma hixôn he Yuda levac, dì he keac lec kiyang tige. Om vông mone levac vô tibii vevac wê viac lôva ge, ¹³dì

nêl vô he ên nêbê, “Xam loc nêl vô xomxo bê, ‘Vô bucêñ xe xêp dì Yesu nue ngivihi lam kô ninivi mi la vun.’ ¹⁴Xam loc nêl bêge, lêc gavman levac obêc ngô kiyang tige dì kunac xam ge od xe ob vông i ma i tô ya kiyang malehe mangwe dì ob kunac xam lêm.” ¹⁵Om tibii vevac tigee kô mone mi la nêl kiyang kityooêñ tiyi xocbê Yuda levac nêl vô he ge. Om kiyang kityooêñ tige la nêx lec Yuda ben vihati mi yêp, dì yêp gwêbaga hixôn.

Yesu vông yuac vac nue ngivihi vigê
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁶Yesu nue ngivihi vigê yuu di ti tô mi la ge, he loc mi la vigwe Galili mi la lec kitôn ti wê Yesu nêl ên nêbê he i lêc loc dô lec ge. ¹⁷Om he miла

tyip, di yê Yesu om he yev vixa kitu vô i, lêc he ya nilô vông yuu yuu.
18 Mêdêc Yesu lam kwabo vô he dî lam nêl vô he ên nêbê, “Anutu vông
xêkizêc lag yuu kibun vihati vô a pyap. 19 Om a nêl vô xam bê xam loc
vac vigwe vihati yang dî loc nêl a xolac kitong vô xomxo vihati ên he i
vông i vin dî tu a nuge. Dî xam loc lipac he lec Mag Anutu hixôn nu tuc
di Myakilôhô Ngibua yon lê. 20 Dî xam tixuu he ya kiyang vihati wê a nêl
vô xam ge ên he i timu vô. Xam ngô lê. A obêc dô hixôn xam i tiyi buc
vihatî dî i loc tyip lec buc wê lag yuu kibun myahipu obêc tiyôô vac ge.”